

RAPORT FINAL – CONTRACT NR. 12378/ 10.06.2013

Studiu privind dezvoltarea ecoturismului din zona transfrontalieră a Dunării în arealele Parcului Național Djerdap și Parcul Natural Porțile de Fier în cadrul Workpackage - ului 6 al proiectului Bioregio Carpathians.

Nr. 17/15.03.2014

Reprezentant legal: POPA EMIL HORATIU

Popa Emil Horațiu PFA

Cuprins

Listă de abrevieri	2
Introducere	3
Capitolul 1. Descrierea generală a ariei de studiu	4
1.1. Parcul Național Djerdap	4
1.1.1. <i>Legislația privitoare la înființarea și administrarea parcului</i>	4
1.1.2 <i>Legislația din Serbia privitoare la turism și ecoturism</i>	6
1.1.3 <i>Descrierea geografică și accesibilitatea parcului</i>	7
1.1.4 <i>Aspecte generale ale climei în Parcul Național Djerdap</i>	8
1.1.5 <i>Valorile naturale (biodiversitate și peisaj)</i>	8
1.1.6 <i>Valorile culturale și caracteristicile etnografice ale Parcului Național Djerdap</i>	13
1.2. Parcul Natural Porțile de Fier	14
1.2.1 <i>Legislația privitoare la înființarea și administrarea parcului</i>	14
1.2.2 <i>Legislația națională privind turismul și ecoturismul</i>	15
1.2.3 <i>Descriere geografică și accesibilitatea în parc</i>	19
1.2.4 <i>Aspecte generale ale climei în Parcul Natural Porțile de Fier</i>	20
1.2.5 <i>Valorile naturale (biodiversitate, peisaj)</i>	21
1.2.6 <i>Valorile culturale și caracteristicile etnografice ale Parcului Natural Porțile de Fier</i>	26
CAPITOLUL 2. Ecoturismul în cele două arii protejate	30
2.1. Ecoturismul în Parcul Național Djerdap	30
2.1.1 <i>Capacitatea de cazare</i>	30
2.1.2 <i>Atracțiile turistice</i>	30
2.1.3 <i>Forme de turism</i>	32
2.1.4 <i>Analiza SWOT a ecoturismului din Parcul Național Djerdap</i>	34
2.2. Ecoturismul în Parcul Natural Porțile de Fier	36
2.2.1 <i>Capacitatea de cazare</i>	36
2.2.2 <i>Atracții turistice</i>	37
2.2.3 <i>Forme de turism</i>	39
2.2.4 <i>Analiza SWOT a ecoturismului din Parcul Natural Porțile de Fier</i>	40
2.3 <i>Elemente comparative privind situația actuală a ecoturismului în cele două arii protejate</i>	47
CAPITOLUL 3. Viziune și obiective pentru dezvoltarea ecoturismului	49
3.1. <i>Viziunea dezvoltării ecoturismului în zona transfrontalieră Parcul National Djerdap și Parcul Natural Portile de Fier</i>	49
3.2 <i>Obiectivele generale pentru dezvoltarea destinației</i>	50
3.3 <i>Obiective de vizitare din arealul Parcului Natural Porțile de Fier</i>	50
3.4 <i>Obiective de vizitare din arealul Parcului Național Djerdap</i>	55
3.5 <i>Elemente comparative privind fenomenul de vizitare și obiectivele de vizitare din cele două areale studiate.</i>	58
CAPITOLUL 4. Măsurile de dezvoltare a ecoturismului	60
4.1 <i>Măsurile de dezvoltare a ecoturismului în Parcul Național Djerdap</i>	60

<i>4.2 Măsuri de dezvoltare a ecoturismului în Parcul Natural Porțile de Fier</i>	64
<i>4.3 Măsuri comune de dezvoltare a ecoturismului în cele două areale protejate</i>	71
CAPITOLUL 5. Concluzii	80
<i>5.1 Concluzii</i>	80

Listă de abrevieri

ADE – Asociații de Dezvoltare a (Eco)turismului
AER – Asociația de Ecoturism din România
ANAT – Asociația Națională a Agențiilor de Turism din România
ANTREC – Asociația Națională de Turism Rural, Ecologic și Cultural
APL – Administrații Publice Locale
APM – Agenția de Protecție a Mediului (pentru agențiile județene)
APN – Administrația Parcului Național / Natural / Rezervației Biosferei
CJ – Consiliu Județean
CL – Consiliu Local
CNFPA – Consiliul Național de Formare Profesională a Adulților
CNADNR – Compania Națională de Autostrăzi și Drumuri Naționale
CSTHR – Comitetul Sectorial din Turism, Hoteluri și Restaurante
FEDR – Fondul European de Dezvoltare Regională
FP7 – Programul Cadru 7
GNM – Garda Națională de Mediu
IC – Institut(e) de Cercetare
II – Instituții de Învățământ
MAI – Ministerul Administrației și Internelor
MC – Ministerul Culturii
MDRAP – Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice
MEN – Ministerul Educației Naționale
MMSC – Ministerul Mediului și Schimbărilor Climatice
MT – Ministerul Turismului
OAR – Ordinul Arhitecților din România
ONG – Organizație Neguvernamentală
PNDR – Programul Național de Dezvoltare Rurală
POR – Programul Operațional Regional
POS – Programul Operațional Sectorial
POS DRU – Programul Operațional Sectorial - Dezvoltarea Resurselor Umane
PUG – Plan Urbanistic General
RNP – Regia Națională a Pădurilor ROMSILVA

Introducere

BioREGIO Carpathians este un proiect care urmărește să demonstreze modul în care managementul integrat al resurselor naturale Carpaților poate stimula atât dezvoltarea durabilă cât și conectivitate ecologică în regiunea carpatică .

Împreună cu factorii interesați la nivel regional, vor fi identificate oportunitățile de dezvoltare în ariile protejate din Carpați și se vor găsi modalități de cooperare pentru a aduce aceste oportunități la viață.

În cadrul proiectului au fost identificate principalele coridoare ecologice în zona carpatică și au fost formulate recomandări de politici care promovează eliminarea barierelor naturale , juridice , sociale și economice care afectează conectivitatea ecologică în regiunea carpatică . Odată cu dezvoltarea Listei Roșii extinse a habitatelor și speciilor carpatice, precum și a Listei speciilor invazive vrem să arate fragilitatea ecosistemului în Carpați și să stimulăm mai departe acțiunile la nivel politic.

BioREGIO Carpathians este un proiect de cooperare transnațională , co- finanțat prin cel de al doilea apel al Programului de Cooperare Transnațională SEE al UE , domeniul prioritar "Protecția și îmbunătățirea mediului înconjurător " . Aceasta implică 16 parteneri din 9 țări diferite din Europa de Sud și Europa Centrală și de Est . Cele șapte ministere de mediu din țările Carpatice sunt observatori în cadrul proiectului . BioREGIO Carpathians va rula pentru trei ani.

O interdependență strânsă între obiectivele Convenției Carpatice și obiectivele proiectului va asigura o continuitate adecvată a rezultatelor proiectului la nivel politic .

În cadrul proiectului există 3 arii pilot care constau fiecare în arii protejate învecinate și care acoperă 5 țări ale Convenției Carpatice:

- Parcul Național Duna Ipoly (Ungaria) / Poiple (Slovacia)
- Parcul Natural Porțile de Fier (România) /Parcul Național Djerdap Național (Serbia)
- Parcul Natural Maramureș (România) /Rezervația Biosferei Carpați (Ucraina)

În aceste zone pilot, principiul de bază al proiectului - cooperarea pentru protecția și dezvoltarea regională - sunt puse în practică. S-au identificat domenii de cooperare și activități comune și au fost elaborate acorduri de cooperare care au asigurat punerea în aplicare a activităților comune pe durata proiectului și pe mai departe. Măsurile integrate de management comune, elaborate în pachetul de lucru 6 vor fi integrate în formularea acestor acorduri.

Conform anexei la Memorandumul de Cooperare între Parcul Natural Porțile de Fier și Parcul Național Djerdap au fost stabilite activități comune. Una dintre acestea specifică faptul că partenerul R.N.P. Romsilva - Administrația Parcului Natural Porțile de Fier RA, va efectua un "**Studiu de dezvoltare a ecoturismului în regiunea transfrontalieră de Parcul Național Djerdap și Parcul Natural Porțile de Fier**". Acesta este cadrul de elaborare a acestui studiu.

CAPITOLUL 1. Descrierea generală a ariei de studiu

1.1. Parcul Național Djerdap

1.1.1. *Legislația privitoare la înființarea și administrarea parcului*

Legea pentru Protecția Naturii în Serbia specifică tipurile de arii protejate (Art. 27) conform categoriilor IUCN. Toate tipurile de arii protejate prezentate în lege pot fi încadrate în trei categorii:

- Categoria I – arii protejate de importanță internațională, națională sau excepțională
- Categoria II – arii protejate de importanță regională
- Categoria III – arii protejate de importanță locală

Regulamentul cu privire la regimurile de protecție (" Službeni glasnik RS " No.31/2012) are în vedere trei niveluri de regim de protecție . **Nivelul I** interzice utilizarea resurselor naturale, construcția de clădiri , oricăror lucrări sau activități , cu excepția cercetării științifice și monitorizare a proceselor naturale , vizite controlate în scopuri educative , recreative și culturale , delimitare a teritoriului din zona protejată , implementarea de refaceri , de protecție sau alte măsuri necesare în caz de incendii, inundații sau alte dezastre naturale , boli ale animalelor sau accidente și de întreținere a obiectivelor de importanță strategică (de exemplu, linii electrice de transport) . Regimul de protecție de **nivel II** interzice construcția de clădiri în zona protejată , precum și de lucrări și activități : construirea de instalații industriale și miniere , instalații de producere a asfaltului și combustibili , instalații de depozitare benzină și GPL , termocentrale , centrale eoliene , porturi și aeroporturi , centre comerciale , depozite , case de week-end și alte obiecte de agrement private, exploatarea de minerale , arat de pajiști naturale , pescuitul comercial , introducerea de specii alohtone invazive , construirea de instalații de reciclare , incineratoare de deșeuri și depozitele de deșeuri . Regimul de protecție la **nivel III**, presupune interzicerea rafinării de petrol, industria chimică , industria metalelor și termocentrale , depozitare de petrol și gaze naturale , introducerea de specii alohtone invazive și înființarea de depozite de deșeuri .

Legea privind protecția naturii (art. 52) prevede obligația de managerii ariilor protejate de a adopta planuri de management. Planurile de proiect de management sunt discutate public. Planurile de management sunt adoptate pentru perioada de 10 ani, dacă documentul cu privire la protecție nu are nevoie de alt termen. Cu toate acestea, pentru aceste planuri de 10 ani este necesar să se elaboreze planuri anuale de implementare care fac obiectul aprobării de către organismul competent care adoptă planul de management.

- Planurilor de management pentru parcurile naționale sunt adoptate cu aprobare din partea Guvernului, pe baza avizelor ministerelor de resort.

Parcul Național Djerdap a fost înființat în 1974 în conformitate cu Legea cu privire la Parcul Național Djerdap (Republica Serbia, Službeni glasnik, nr. 31, 27 iulie 1974). Granițele sale au fost definite de Legea cu privire la parcurile naționale (Republica Serbia, Službeni glasnik, nr. 39, 31 mai 1993), prin care zona definită în mod oficial drept Parcul Național Djerdap acoperă 63,608.45 ha.

Conform Legii de protecție a mediului (Službeni glasnik, nr. 36/09 și 88/10), Planul de management definește modul de a executa protecția, de a folosi și de a gestiona zona protejată, orientările și prioritățile de protecție și conservare a valorilor naturale ale ariei protejate, precum și liniile directe în curs de dezvoltare. Nevoile comunităților locale trebuie să fie luate în

considerare în timp ce persoanele juridice, antreprenori și persoane fizice trebuie să își desfășoare activitatea în aria protejată în conformitate cu planul de management.

Managerul prezintă Planul de management în conformitate cu articolul 53 din Legea de protecție a mediului, cu o perioadă de 10 ani de valabilitate. Acesta este revizuit de către Ministerul Mediului după o consultare a Institutului de Protecția Mediului. După formularea planului, este necesar pentru a permite accesul și comentariile publicului într-un termen limită reglementat. Planul de management este implementat prin intermediul programelor anuale de lucru și prin planurile pentru protecția și conservarea zonelor protejate.

Documente care stau la baza elaborării planului de management sunt Planul de Amenajare Spațial al Parcului Național Djerdap (Sluzbeni glasnik FRS, nr. 34, 19 august 1989) și Legea cu privire la Parcurile naționale (Sluzbeni glasnik RS, nr. 39, 31 mai 1993).

Managementul Parcului Național Djerdap este asigurat de către Întreprinderea Publică "Parcul Național Djerdap", care este desemnată de către Legea cu privire la Parcurile naționale și care este responsabilă pentru următoarele:

- 1) de gestionarea pădurilor;
- 2) de protecție, cultivarea, îmbunătățirea și utilizarea resurselor de vânătoare și de pescuit;
- 3) de gestionarea și de utilizarea terenurilor de construcție;
- 4) organizarea de cercetare în domeniul protecției parcului național și de dezvoltare;
- 5) prezentarea și promovarea parcului național și a valorilor sale naturale și a patrimoniului cultural;
- 6) proiectarea, construcția și întreținerea de instalații care sunt utilizate pentru protecție, promovare și prezentare a resurselor naturale și culturale ale parcului național.

Întreprinderea Publică "Parcul Național Djerdap" oferă un cadru de lucru corespunzător și optim, un management profesional, eficient și de calitate înaltă, asigurând supervizarea și implementarea planului de management conform cadrului legal și conform termenelor limită, într-o unitate administrativă unitară din punct de vedere economic și administrativ. Structura întreprinderii este: Consiliul Director, Consiliul de Supraveghere și Directorul.

Structura de organizare este definită de Regulamentul pentru structura de lucru a Întreprinderii Publice "Djerdap Național Park" și constă din:

1. Departamentul Adminstrare care constă în:

- Biroul Juridic
- Biroul Economic și Financiar
- Biroul Marketing

2. Departamentul Protecție și Dezvoltare care constă în:

- Biroul de Protecție și Dezvoltare
- Biroul de Planificare și Management Forestier
- Biroul de Protecția Faunei Piscicole, Creștere și Ameliorări

3. Departamentul de Control, entitate organizațională în afara sectorului

Întreprinderea dispune de fonduri financiare și materiale pentru executarea sarcinilor de muncă.

Conform Regulamentului Intern, întreprinderea are majoritatea posturilor acoperite (74 de posturi dintre cele 119 posturi necesare sunt ocupate).

Numărul total de angajați era de 74 în 21 mai 2012.

Structura personalului angajat, conform calificării lor este următoarea:

- Studii universitate – 25 angajați
- Studii medii – 42 angajați
- Necalificați – 7 angajați

Sediul central al Întreprinderii Publice "Parcul Național Djerdap" este în Donji Milanovac, în timp ce echipe de lucru sunt în Dobra și Tekija. Parcul național deține trei spații în care sunt amplasate echipele de lucru, în timp ce multe alte clădiri deținute de parcul național sunt în procesul de obținere a autorizărilor legale. În plus față de aceste clădiri, Întreprinderea Publică este beneficiarul terenurilor și pădurilor pe care le administrează în interiorul și exteriorul limitelor parcului. Este, de asemenea, administratorul zonei de pescuit Parcul Național Djerdap, care include fluviul Dunărea, sau mai exact pe malul drept la frontiera de stat cu România, cu râuri, pâraie, confluențele și luncile lor, zonele inundabile, toate în Parcul Național Djerdap (de deasupra orașului Golubac până pe insula Golul).

1.1.2 Legislația din Serbia privitoare la turism și ecoturism

Legislația și reglementările privitoare la turism sunt următoarele:

Legea Turismului ("Sl. glasnik RS", br. 36/2009, 88/2010, 99/2011 și 93/2012)

Legea Stațiunilor Balneoclimaterice ("Sl. glasnik RS", br. 80/92 i 67/93)

Legea zonelor publice de schi ("Sl. glasnik RS", br. 46/2006)

Legea mediului de afaceri ("Sl. glasnik RS", br. 54/89 и 9/90 и "Sl. glasnik RS", br. 46/91, 53/95 и 35/2002);

Reglementări speciale pentru turism ("Sl. glasnik RS", br. 33/2001);

Reglementări pentru stabilirea minimului și maximului taxelor turistice locale ("Sl. glasnik RS", br. 44/2013)

Reglementări pentru determinarea destinațiilor, zonelor și locațiilor turistice prioritare, clasificării structurilor turistice în destinațiile prioritare ("Sl. glasnik RS", br. 35/2011 и 90/2011);

Reglementări pentru costurile în categoriile de restaurante ("Sl. glasnik RS", br. 69/2011);

Reglementări pentru normele tehnice minime și condițiile igienico sanitare pentru servirea mesei în turismul rural ("Sl. glasnik RS", br. 41/2010 i 48/2012);

Reglementări privitoare la forma, conținutul și modalitatea de efectuare a contabilității și înregistrării vizitatorilor în structuri private ("Sl. glasnik RS", br. 96/2009);

Reglementări pentru standardele de clasificare a structurilor de alimentație și cazare ("Sl. glasnik RS", br. 41/2010, 103/2010 i 99/2012).

Există doar un document referitor la ecoturism sau turism rural:

"Programul de dezvoltare a turismului rural sustenabil în Republica Serbia", adoptat în noiembrie 2011; ("Sl.glasnik RS" , br.85/2011)

Legea Turismului (Art. 27) prevede anumite măsuri de promovare a ecoturismului prin asigurarea de fonduri de la bugetul de stat pentru finanțarea și promovarea proiectelor de protecția naturii, a mediului, a resurselor naturale și a moștenirii culturale. Ecoturismul ca și concept nu este promovat în mod special în legislație, dar există o mulțime de exemple pozitive în practică.

În Serbia există două documente strategice care conțin elemente referitoare la dezvoltarea ecoturismului sau a formelor apropiate de turism în Parcul Național Djerdap. Un document este Strategia pentru Dezvoltarea Turismului Rural Durabil și al doilea este Master Planul pentru destinația turistică Dunărea de Jos.

Strategia pentru Dezvoltarea Turismului Rural Durabil (2011) - Acest document a fost elaborat în cadrul proiectului Turism Sustenabil pentru Dezvoltare Durabilă care a fost implementat de către cinci agenții ale Națiunilor Unite (UNDP, UNEP, FAO, UNWTO și UNICEF) și parteneri naționali, Ministerul Economiei și Dezvoltării Regionale, Ministerul Agriculturii, Pădurilor și Managementul Apelor și Autorității pentru Turism din Serbia. Documentul este baza pentru Master Planul pentru Turismul Rural în Serbia.

În cadrul documentului, Parcul Național Djerdap este prezentat ca o regiune importantă pentru dezvoltarea turismului rural. De exemplu, în capitolul „Identificarea și evaluarea atracțiilor turistice relevante”, Parcul Național Djerdap este evaluat la toate atracțiile turistice cu cele mai mari valori. Locația Lepenski Vir a fost remarcată de asemenea, când au fost elaborate atracțiile culturale cheie. În analiza SWOT, Parcul Național Djerdap a fost menționat ca și o oportunitate pentru cooperarea transnațională în domeniile protecției naturii și a dezvoltării turismului, mai ales cu Parcul Natural Porțile de Fier.

Master planul pentru destinația turistică Dunărea de Jos (2007) - Acesta este un document strategic care oferă indicații pentru dezvoltarea turismului în regiunea în care Parcul Național Djerdap este localizat (Dunărea de Jos în Serbia). Autoritatea responsabilă pentru elaborarea documentului este Facultatea de Economie din Belgrad, ca urmare a unei cereri din partea Ministerului Economiei și Dezvoltării Regionale. Parcul Național Djerdap este recunoscut ca o resursă importantă pentru dezvoltarea turismului, împreună cu atracțiile sale cele mai importante. Sunt menționate formele de turism cu cel mai mare potențial cum ar fi cicloturismul, ecoturismul, turismului științific, etc. În acest document sunt elaborate o serie de programe pentru creșterea competitivității, cum ar fi: un sistem de puncte de belvedere în Parcul Național Djerdap, poteci panoramice, poteca pentru sănătate Balta-alu-Sontu, tururi de speologie, poteci pentru drumeție, etc. Totuși, acest document propune investiții masive în structuri de cazare și, în acest sens, poate fi văzut ca o amenințare la biodiversitatea valoroasă a parcului.

1.1.3 Descrierea geografică și accesibilitatea parcului

Parcul Național Djerdap este situat în partea de nord-est a Republicii Serbia, la granița cu România.

Parcul acoperă o suprafață totală de 63608 ha, din care teritoriul Golubac 18,116.55 hectare, municipalitatea din Majdanpek 29,467 hectare și în municipiul Kladovo 16,024.75 hectare.

Rocile de Djerdap sunt foarte diverse. Diversitatea este prezentă aici prin compoziția litologică a rocilor, prin originea genetică și prin vârsta geologică. Este prezentă întreaga istorie geologică - de la Proterozoic la depozite cuaternare.

Rocile calcaroase domină prin chei și canioane și formează masive înalte peste Dunăre: Piatra Jelenske, Sokolovac, Čoka Njalta, Veliki Strbac, Mali Strbac. Caracteristicile tipice sunt limitele clare între silicat și roci calcaroase, precum și diferențe ecologice considerabile între cele două substraturi în Djerdap, care determină cel mai mult trăsăturile specifice ale vegetației pe roci de silicat și de calcar.

Este tipic pentru zona defileului Dunării că principalele elemente structurale au orientare distinctă, astfel încât alternează structuri în formă de benzi, cu lățime mai mare sau mai mică. Acestea au fost tăiate de la vest la est de către Dunărea care a deschis o secțiune transversală magnifică. În acest sens, defileul este un monument geologic unic.

Principalul fenomen hidrologic din Parcul Național Djerdap este hidroacumularea , formată prin construirea barajelor pe Dunăre , în amonte de Sip . Formarea lacului a inundat câteva izvoare și părțile terminale ale văilor afluențe Dunării , care au fost transformate în golfuri mai mici sau mai mari , unele cu forme asemănătoare estuarelor. Cei mai mari afluenți ai Dunării, în Parcul Național Djerdap sunt râurile: Dobra , Boljetin , Zlatica , Kosovica și Brnjica . Râul Poreč are debitul cel mai mare , dar bazinul său , precum și bazinul râului Brnjica , sunt în mare parte în afara limitelor parcului .

Printre fenomenele hidrologice care dau elemente de patrimoniu geologic , ies în evidență izvoarele și cascada Beli Izvorac , izvoarele Blederija cu trei izvoare reci și unul subtermal și lacul Baltu Alushontu.

Lacul Baltu Alushontu , cu 130 m lungime , de aproximativ 60 m lățime și 11,5 m adâncime , este un fenomen natural interesant și rar din cauza modului în care s-a format .

Debitul mediu anual al Dunării este de aproximativ 5.500 de m³ / s , în timp ce cea mai mare adâncime este de 90 m , una dintre cele mai mari adâncimi de râu din lume .

În zona Djerdap, solurile pot fi clasificate în trei grupe pe baza unor criterii ecologice și de pedogeneză: soluri pe roci silicatică, soluri de pe substrat calcaros și soluri pe depozite aluvionare-diluvial și diluvial aluviale.

Alternanța de calcare și substrat geologic silicioase a cauzat alternanța de tipuri de sol, precum: sol brun sau rendzine brune, diferite tipuri de soluri rendzinice pe calcare și soluri acide brune cu diferite procente de nisip și argilă pe silicați.

În Parcul Național Djerdap se poate ajunge pe cale rutieră pe șoseaua principală Belgrad - Pozarevac - Golubac care trece de-a lungul Dunării, la Kladovo. Acest drum reprezintă, de asemenea, cea mai scurtă legătură între bazinele panonic și vlaho-pontic. Prin marginea de sud a parcului trece șoseaua Pozarevac - Majdanpek - Negotin - Kladovo. Cea mai utilizată intrare în parc este dinspre Belgrad, capitala Serbiei. Această intrare în Parcul Național Djerdap este la 73 km distanță de Coridorul 10.

1.1.4 Aspecte generale ale climei în Parcul Național Djerdap

Climatul din Parcul Național Djerdap este semnificativ mai umed decât climatul continental al Câmpiei Române și a Câmpiei Bulgare. Formarea de microclimate în Djerdap apare sub influența masei de apă și a suprafeței Dunării, sub influența structurilor specifice cheilor și defileului, determinând diferite tipuri de floră. Caracterul continental al climei este redus în zona Djerdap decât în amonte și în aval pe Dunăre. Valoarea medie a precipitațiilor anuale în aceasta zonă este de 784 mm, care este de aproximativ 7% mai mult decât restul teritoriului Serbiei. Cele mai multe precipitații se produc în perioada aprilie-iunie. Temperatura medie anuală a aerului este de 11,3 ° C, ceea ce înseamnă că zona Djerdap este considerabil mai caldă decât restul teritoriului Serbiei.

Parcul Național Djerdap este situat într-o zonă de climat temperat continental. Schimbările de vreme frecvente sunt cauzate de efectul diferitelor mase de aer. În timpul iernii, clima este sub influența anticiclonei siberian la est și la nord-vest sub influența depresiunii islandeze. Din est intră mase de aer polar continental rece și uscat, iar în unii ani chiar mase de aer arctice, în partea de nord, cauzând scăderi bruște ale aerului și temperaturi minime.

1.1.5 Valorile naturale (biodiversitate și peisaj)

Valorile naturale ale Parcului Național Djerdap sunt puse sub protecție prin legislația

națională pentru protecția mediului și prin convenții și programe internaționale.

Ariile care au un statut internațional de protecție sunt:

- **Arie Importantă pentru Păsări (Internațional Important Bird Areas - IBA):** stabilită în conformitate cu programul Birdlife Internațional având numele de Djerdap, care include zona parcului național (cu 170 specii înregistrate și alte aproximativ 200 de specii apreciate că există - speciile de importanță internațională, care sunt semnificative pentru nominalizarea zonei, sunt cormoran mic, acvila țipătoare mică și *Aquila penata*) și Male Vrbice (cu 120 de specii înregistrate și alte aproximativ 170 de specii apreciate că există - speciile de importanță internațională, care sunt semnificative pentru nominalizarea zonei, sunt *Chlidonias hybrida* și *Merops apiaster*).

- **Arie Importantă pentru Plante (Internațional Important Plant Areas - IPA)-** stabilită conform Plantlife Internațional - PlantEuropa sub numele de Djerdap și Kladovo-Radujevac.

- **Prime Butterfly Areas (PBA)** - conform Butterfly Conservation Europe, PBA este desemnată sub numele de Djerdap (cu un total de 104 specii și 8 specii țintă) și Mali Krs (un total de 86 de specii și 7 specii țintă). În imediata vecinătate se află și PBA denumite Deli Jovan (un total de 67 de specii și 4 specii țintă) și Stol - Veliki Krs (un total de 101 specii și 13 specii țintă).

- **Emerald areas** care au fost desemnate sub numele de Djerdap Național Park ca parte a *Emerald Network of Areas of Special Conservation Interest - AsCI* și care sunt importante în Serbia deoarece sunt sub Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats (The Bern Convention); IBA and EMERALD reprezintă un cadru de lucru a rețelei ecologice NATURA 2000 prin care se implementează legislația UE în domeniul protecției mediului *Directiva 92/43/EEC din 21 May 1992 pentru conservarea habitatelor naturale și al faunei și florei sălbatice* (prin care Ariile Speciale pentru Conservare / Siturile de Importanță Comunitară sunt identificate și protejate) și *Directiva 79/409/EEC din 2 April 1979 pentru conservarea păsărilor* (prin care Ariile de Protecție Specială Avifaunistică SPA sunt identificate și protejate).

- **Suprafața Convenției Carpatice** - Parcul Național Djerdap este singura arie din Serbia care se află în zona definită de Convenția Carpatică, care este un cadru pentru conservarea naturii și dezvoltarea durabilă în Munții Carpați.

- **Rezervația Biosferei** – Parcul Național Djerdap este una dintre cele opt arii din Serbia care sunt planificate a fi desemnate ca și rezervație a biosferei de către programul Man and the Biosphere Programme (MAB) al UNESCO's .

- **World Heritage Area** – Parcul Național Djerdap este pe lista preliminară a siturilor pe care Serbia le-a propus pentru înregistrarea în Lista Patrimoniului Mondial UNESCO în cadrul *Convention Concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage (World Heritage Convention)*.

Vegetația este reprezentată de 70 de comunități de specii de plante, mai mult de 50 dintre ele fiind de pădure și tufărișuri. Dintre acestea, 35 sunt de tip relict, în timp ce 15 dintre ele sunt comunități polidominant relictă cu o compoziție floristică bogată. Cu aceste comunități de plante aflate în șase etape de dezvoltare, Djerdap este un refugiu unic a centurii relictă de vegetație de stejar din Serbia.

Comunitățile de păduri relictice sunt foarte importante pentru știință și educație. Dintre acestea, sunt remarcate comunitățile de pădure endemice cum ar fi pădurile polidominante hill beech, alunul turcesc și alte specii (*Fago-colurnetum mixtum*), comunități de stejărete, alun turcesc și alte specii (*Quercu-colurnetum mixtum*), păduri de frasin și alun turcesc (*Fraxino-colurnetum mixtum*), păduri de liliac și alun turcesc (*Syringo-colurnetum mixtum*), comunități de communities of *Juglans regia* și *Celtis australis* (*Celto-Juglandetum*).

Acestea sunt comunități structurale bogate, mixte care se găsesc în parcele de aproximativ 0,2 ha având 20 sau mai multe specii de copac și arbuști și peste o sută de specii de plante erbacee, mușchi, ferigi și ciuperci.

Aceste comunități pe calcare cuprind una sau mai multe specii relictice terțiare ca *Acer monspessulanum*, *Tilia tomentosa*, *Corylus colurna*, *Juglans regia*, *Syringa vulgaris*, *Cotinus coggygria*, etc. Din mai multe puncte de vedere, aceste comunități reprezintă pădurile vechi, terțiare din care sunt descendente comunitățile moderne de păduri de astăzi.

Alt fenomen tipic pentru Djerdap este inversiunea de vegetație de la nivelul Dunării până pe culmi, cauzată de schimbările de climă și sol. Specii și comunități specifice stâncăriilor, ca și comunități de pajiști, sunt importante din punct de vedere al caracteristicilor privitoare la compoziție și relația dintre specii.

Vegetația de pajiști din regiunea Djerdap este slab studiată până în prezent. Aria este dominată de comunități termofile de pajiști cu *Festuca valesiaca* și *Chrysopogon gryllus* ca specii caracteristice. Cea mai răspândită comunitate de pajiști este cea de *Agrostio-Chrysopogonetum grylli*. Aceasta este o comunitate stepică, localizată la altitudini mici, deasupra nivelului Dunării, pe pante cu expoziție rece. Sunt 172 de specii de plante în această comunitate. A doua ca importanță este o comunitate de pajiști cu o distribuție relativ extinsă, de-a lungul defileului, și anume comunitățile de pajiști cu *Trifolio-Festucetum valesiaca*. În această comunitate au fost semnalate 164 de specii de plante. A treia comunitate de pajiști ca importanță este cea cu *Danthonietum calycinae* care are o distribuție mai redusă decât celelalte două comunități anterioare. Această comunitate are 93 de specii.

Padurile acoperă 452.4 km² din total arealului parcului național, iar din acestea 382.2 km² (84.5%) sunt în proprietatea statului și 70.2 km² (15.5%) sunt proprietate privată. Pădurile ocupă 97.4% din totalul de suprafață care ar fi optim pentru păduri, din punct de vedere ecologic. Funcția pădurii care este dominantă în parc este cea protecție.

Pădurile de stat cuprind 35 de tipuri de păduri, cu 45 de specii de copaci. Cele mai comune tipuri de păduri sunt *Fagetum submontanum typicum* (*Fagetum submontanum calcicolum*, *Fagetum submontanum nudum*, *Fagetum montanum*, *Fagetum montanum luzuletosum nemorosa*, *Fagetum montanum luzuletosum silvaticae*), *Quercetum montanum*, *Quercu-Carpinetum moesiicum*, *Quercetum petraeae-cerris*, *Carpinetum orientalis serbicum*, *Fraxineto-carpinetum syringetum*. Din punct de vedere al originii, în ariile protejate din categoria I, starea pădurilor poate fi evaluată de la moderată la nefavorabilă, datorită dominanței coppiced forests (40.9%) și a unei suprafețe importante de tufărișuri permanente (28%). Din punct de vedere al conservării, pădurile pot fi evaluate la o stare moderată, parcelele protejate fiind în proporție de 54%. Principala problemă a managementului forestier și a nivelului de conservare este stabilitatea bioecologică periclitată a parcelelor datorită dominanței coppiced forest și a prezenței unui număr important de parcele fragmentate și degradate.

Din punct de vedere al originii și al conservării, pădurile din ariile protejate din categoria II, sunt într-o situație considerabil mai bună decât cele din categoria I. Aceasta se datorează faptului că domină pădurile seculare (56.6%). În pădurile administrate de stat, proporția pădurilor mixte și a pădurilor cu o singură specie este aproximativ egală, având o situație mai bună în zonele de protecție din categoriile I și III. În pădurile din zona de protecție din categoria I sunt 77% păduri

mixte, în pădurile din categoria III de protecție sunt 69% de păduri mixte. Situația cea mai nefavorabilă este în zonele de protecție de categorie II, unde raportul dintre pădurile mixte și cele monospecie este între 54% și 46%.

Proporția de păduri private din total fondului forestier al parcului este relativ modestă, cu 9.1%. Cele mai multe păduri private sunt în Kladovo (22.58%) și cele mai puține sunt în Golubac (9.96%). Cea mai mare problemă a administrării pădurilor private este fragmentarea ridicată, existând o medie a suprafețelor de 0,3 ha. Coppice forests domină zona (99.2%).

Parcul Național Djerdap este de asemenea și fond de vânătoare, având denumirea de "Djerdap" și care acoperă 63,608 ha pe teritoriul a trei municipalități Golubac, Majdanpek și Kladovo. Zona de vânătoare acoperă 57,782.98 ha, iar zonele complementare în care nu se vânează (localități, drumuri, etc.) acoperă 5,825.47 ha. Fondul de vânătoare "Djerdap" este administrat de către Administrația Parcului Național Djerdap. Pădurile reprezintă cea mai mare parte a fondului de vânătoare, în timp ce pajiștile ocupă doar o mică parte. Fondul de vânătoare aparține regiunii pre-montane. În interiorul fondului există 11 localități care au în total aproape 11000 de locuitori. Rețeaua de drumuri nu este densă.

Ariile productive din punct de vedere al vânatului și a speciilor de vânătoare se prezintă astfel:

Cerb (<i>Cervus elaphus</i>)	22,000 ha
Căprior (<i>Capreolus capreolus</i>)	35,000 ha
Mistreț (<i>Sus scrofa</i>)	30,000 ha
Iepure (<i>Lepus europaeus</i>).....	50,000 ha
Fazan (<i>Phasianus colchicus</i>	1,000 ha
Potârniche (<i>Perdix perdix</i>).....	3,000 ha

Speciile protejate la care există restricții permanente la vânătoare sunt: *Lutra lutra*, *Mustela erminea*, *Mustela nivalis*, specii de Strigidae, specii de Aquile, *Falco sp.*, *Accipiter sp.*, cu excepția *Accipiter gentilis*, specii de Ardeidae cu excepția *Ardea cinerea*, specii de *Ciconia*, *Mergus*, *Circus* și alte specii care sunt rezidente sau care apar ocazional.

Restricții temporare au fost stabilite pentru următoarele specii de vânat: *Rupicapra*, *Capreolus capreolus*, *Cervus elaphus*, *Sus scrofa*, *Lepus europeus*, *Martes foina*, *Martes martes*, *Anas crecca*, *Anser albifrons*, *Streptopelia decaocto*, *Fulica atra*, *Phalacrocorax carbo*, *Canis lupus*, *fox*, *Canis aureus*, *Putorius putorius*, *Corvus corone* și altele.

Din punct de vedere al poziției biogeografice, Parcul Național Djerdap este la granița a două regiuni floristice: regiunea Central Europeană sau regiunea pădurilor de foioase și regiunea Pontică - Sud Siberiană sau regiunea silvostepică.

Flora este reprezentată de aproximativ 1100 de taxoni (specii și subspecii) de plante superioare. Marea bogăție floristică a zonei Djerdap poate fi explicată prin condițiile diferite de mediu, diversitatea mare a habitatelor și caracterului de refugiu a întregii zone. Pe de o parte, Djerdap se învecinează cu Bazinul Panonic și Câmpia Română, pe de altă parte, este învecinat cu părțile centrale și de est ale Peninsulei Balcanice, printr-o regiune muntoasă calcaroasă. Această poziție geografică a permis influențe floristice din flora mediteraneană, central europeană, pontică și balcanică. O caracteristică importantă a defileului Djerdap este faptul că se întinde de la est la vest, ceea ce provoacă diferențe mari între părțile umbrite și însorite, fiind astfel influențată diversitatea floristică.

Deosebit de important pentru flora din Djerdap sunt speciile relicte, speciile endemice, rare și pe cale de dispariție. Speciile terțiare prezente, cum ar fi *Berberis vulgaris*, *Juglans regia*, *Hedera*

helix, Cogygria cotinus, Staphylea pinnata, Syringa vulgaris, Celtis australis, Ilex aquifolium, Taxus baccata, Ruscus aculeatus, Ruscus hypoglossum, Corylus colurna, Fagus moesiaca, Fagus orientalis, indică un caracter relict puternic al Djerdap. Prezența acestor numeroase relicte terțiare poate fi explicat prin rolul avut de defileul Dunării și de pantele abrupte de calcar care s-au constituit într-un refugiu pentru flora veche terțiar a pădurilor din europa centrală.

Conform Regulamentului pentru declararea și protejarea speciilor de plante și animale strict protejate ("Službeni glasnik RS", No. 36/09), 40 de specii de plante strict protejate cresc în Parcul Național Djerdap.

Lista CITES include toate cele 10 specii de orhidee din Parcul Național Djerdap *Cephalanthera alba, Cephalanthera longifolia, Epipactis latifolia, Himanthoglossum hircinum, Neottia nidus-avis, Ophrys cornuta, Orchis militaris, Orchis purpurea, Orchis mascula* and *Platanthera bifolia*.

Câteva specii de plante care au fost prezente în zona defileului Dunării și în zonele limitrofe (Balkan crocus, flat shortcut, bahofen's speedwell), au dispărut din Serbia în ultimii 50 de ani, parte datorită inundării habitatelor prin indiguirea de la Porțile de Fier. Printre speciile extinse se află și cunoscuta lea de Djerdap (*Tulipa hungarica*), plantă endemică pentru Defileul Dunării. Aceasta mai prezintă o populație mică în partea românească a defileului și poate oferi posibilitatea de reintroducere.

Datorită valorilor floristice, părți ale teritoriului parcului sunt incluse în lista Ariilor Importante pentru Plante la nivel internațional.

Fauna de lepidoptere este una dintre cele mai cercetate, existând un total de 286 de specii ce aparțin de 159 de genuri și 21 de subfamilii. Datorită acestei diversități, Djerdap a fost desemnat ca zonă internațională importantă pentru fluturi (PBA). Domină speciile eurasiatice (161), în timp ce există un număr mai redus de specii pontomediterraneene (37).

Dintre insecte, insectele fitofage au fost cercetate în detaliu și s-a stabilit că 121 de specii de insecte sunt legate din punct de vedere trofic de speciile de stejari din Djerdap. Acestea aparțin ordinilor Homoptera, Coleoptera, Diptera, Lepidoptera și Hymenoptera.

Fauna piscicolă este foarte bogată și are 65 de specii, cele mai multe dintre ele fiind găsite în lacul de acumulare. Sturionii care odinioară migrau în amonte, până în Ungaria și Slovacia, nu mai pot trece în zilele noastre de îndiguirile de la Porțile de Fier.

Ihtiofauna din Parcul Național Djerdap are un număr mare de specii strict protejate sau protejate și specii care au fost introduse. Peștele din Dunăre este una din resursele economice de bază pentru pescuitul comercial, recreere și turism. Pescuitul sportiv și de recreere este foarte popular, fiind organizate și competiții renumite ca "Zlatna bucka" și altele.

Parcul Național Djerdap are o herpetofaună foarte bogată, dacă ținem cont de numărul mic de tipuri de peisaj (4 tipuri), datorită microclimatului specific (cunoscut ca și "climat de tip Djerdap"). Au fost înregistrate 12 specii de reptile, ceea ce înseamnă cu 50% mai mult decât întreaga diversitate de reptile din Serbia. Ordinul amfibienilor nu a fost suficient studiat, însă sunt prezente salamandre, specii de tritoni, broasca roșie de pădure, izvorașul cu burtă roșie și altele.

Cele mai multe reptile prezente în Djerdap se regăsesc în Regulamentul pentru declararea și protecția speciilor de plante și animale strict protejate. Acestea sunt: *Ablepharus kitaibelii, Zamenis longissimus, Natrix tessellata, Natrix natrix* și *Coronella austriaca*. Specii ca și *Testudo hermanni* și *Vipera ammodytes* se găsesc în lista speciilor ale căror utilizare și comercializare sunt sub control.

Conform cercetărilor detaliate au fost înregistrate 187 de specii de păsări pe teritoriul Djerdap. 37 dintre acestea sunt specii prioritare, incluse în Anexa 1 a Directivei Păsări 2009/147 EC.

Câteva specii de păsări importante pentru conservare au fost cercetate amănunțit, cum ar fi: *Phalacrocorax pygmeus*, *Egretta garzetta*, *Nycticorax nycticorax*, *Ixobrychus minutus*, *Ardea purpurea*, *Ciconia nigra*, *Ciconia ciconia*, *Aythya nyroca*, *Pernis apivorus*, *Haliaeetus albicilla*, *Aquila chrysaetos*, *Hieraetus pennatus*, *Accipiter brevipes*, *Falco peregrinus*, *Crex crex*, *Sterna hirundo*, *Chlidonias hybrida*, *Bubo bubo*, *Strix uralensis*, *Alcedo atthis*, *Coracias garrulus*, *Dryocopus martius*, *Dendrocopos leucotos*, *Ficedula albicollis* și *Lanius minor*.

Fauna de mamifere este reprezentată de 30 de specii, dintre care unele specii pot fi clasificate ca o raritate naturală sau specii pe cale de dispariție: *Martes foina*, *Martes martes*, *Mustela erminea*, *Glis glis*, *Myodes glareolus*, vidra, râsul, pisica sălbatică și 14 specii de lilieci. Fauna de mamifere mai constă, printre altele, și din iepure, cerb, căprior, mistreț. Aceasta include, de asemenea, caprele de munte, care au fost recolonizate succes în defileul Djerdap acum 30 de ani.

Este notabil faptul ca în Djerdap au fost înregistrate 14 specii de lilieci din totalul de 29 de specii din Serbia. Toate speciile de lilieci, care pot fi găsite în peșteri și în alte cavități din Djerdap, sunt prezente în diferite liste naționale sau internaționale a animalelor protejate.

Este cunoscut că peșterile și alte cavități subterane reprezintă unele dintre cele mai importante adăposturi pentru populațiile de lilieci, mai ales pentru hibernarea din timpul iernii. Numărul mare de peșteri din Parcul Național Djerdap și zona limitrofă, care prezintă condiții ecologice foarte bune pentru lilieci, sunt printre factorii principali care indică faptul că regiunea poate conține populații de lilieci care încă nu au fost cercetate. Printre speciile înregistrate sunt *Rhinolophus ferrumequinum*, *Rhinolophus hipposideros*, *Rhinolophus euryale*, *Myotis myotis*, *Myotis blythii*, *Miniopterus schreibersii* și altele.

1.1.6 Valorile culturale și caracteristicile etnografice ale Parcului Național Djerdap

Parcul Național Djerdap este format din trei municipalități: Golubac, Majdanpek și Kladovo. Principala caracteristică a acestei regiuni este o densitate medie scăzută a populației. În localitățile menționate anterior, populația a crescut continuu până în 1961. Ulterior, creșterea populației în zona Djerdap în anii 1990 a fost doar un rezultat a creșterii populației în municipalitățile din Majdanpek și Kladovo, care, la rândul său, a fost rezultatul dezvoltării economice. Cu toate acestea, în ultima perioadă intercenzitară (2002-2011) a existat o scădere mare a populației.

Conform vârstei medii de 44.6 ani, această regiune este într-o stare de îmbătrânire demografică, în care populația adultă îmbătrânită reprezintă o proporție de aproximativ 30%.

Dezvoltarea pe viitor a populației depinde direct de activarea potențialului economic și turistic al regiunii. Potențialul pentru revitalizarea demografică a satelor se bazează pe îmbunătățirea producției agricole, dezvoltarea agroturismului și a infrastructurii și activarea structurilor de cazare și a altor clădiri nefolosite.

Numărul de locuitori:

Municipality	Recensamant 2011	Recensamant 2002	Crestere/ Descrestere absoluta	Index 2002=100
Golubac	8.161	9.913	-1.752	82,3
Kladovo	20.635	23.613	-2.978	87,4
Majdanpek	18.179	23.703	-5.524	76,7

Total	46.975	57.229	-10.254	Avg=82,13
--------------	--------	--------	---------	-----------

Sursa: Biroul național de Statistică a Republicii Serbia, 2012

Un element important al identității istorice și culturale din Parcul Național Djerdap este patrimoniul cultural divers și valoros, în primul rând siturile arheologice, cum ar fi așezarea preistorică "Lepenski Vir" (7000 - 6000 î.e.n), care, împreună cu situri cum ar fi Vlasac și Padina sunt cele mai vechi situri din zonă, datând din perioada mezoliticului. Cele mai numeroase sunt urmele și resturile de clădiri fortificate din regiunea de coastă a Dunării, din perioada Imperiului Roman și până în perioada bizantină timpurie. Astfel apar edificiile ale Limes-ului roman pe Dunăre, eforturile arhitecturale ale împăratului roman Traian de a construi un drum prin Defileul Dunării și podul peste Dunăre, immortalizat în inscripția "Tabula Traiana" (din primul secol). Mai există monumente de arhitectură militară medievală cum ar fi cetatea Golubac (secolul al 14-lea) și Fetislam (secolul al 16-lea).

Un moment important al istoriei recente a fost îndiguirea Dunării, fapt care a cauzat inundarea sau relocarea mai multor localități, precum Dobra, Donji Milanovac, Mosna, Veliko Golubinje, Malo Golubinje, Tekija și Sip și, împreună cu ele, inundarea unui număr mare de situri arheologice.

1.2. Parcul Natural Porțile de Fier

1.2.1 Legislația privitoare la înființarea și administrarea parcului

Parcul Natural Porțile de Fier este o arie protejată înființată prin Legea nr. 5/2000 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național – Secțiunea a III a - Zone Protejate, ca un teritoriu în care remarcabila frumusețe a peisajelor și diversitatea biologică pot fi valorificate în condițiile păstrării nealterate a tradițiilor, iar îmbunătățirea calității vieții comunităților să fie rezultatul unor activități economice ale locuitorilor, desfășurate în armonie cu natura. Parcul Natural Porțile de Fier corespunde categoriei V IUCN adică este un "peisaj protejat - arie protejată administrată în principal pentru conservarea peisajului și recreere".

În conformitate cu prevederile O.U.G. 57/2007 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice, cu modificările și completările ulterioare, „parcurile naturale sunt acele arii naturale protejate ale căror scopuri sunt protecția și conservarea unor ansambluri peisagistice în care interacțiunea activităților umane cu natura de-a lungul timpului a creat o zonă distinctă, cu valoare semnificativă peisagistică și/sau culturală, deseori cu o mare diversitate biologică”. În parcurile naturale este permisă desfășurarea activităților tradiționale practicate de comunitățile din interiorul parcului și din imediata vecinătate a acestuia

Conform legislației naționale, în interiorul Parcului Natural Porțile de Fier sunt incluse și alte 18 arii naturale protejate, dintre care 7 rezervații naturale mixte, 5 rezervații naturale botanice, 3 rezervații naturale avifaunistice, 2 rezervații naturale paleontologice și o arie protejată forestieră.

În plus, conform H.G. 1284/2007, s-au declarat pe teritoriul Parcului Natural Porțile de Fier două arii de protecție specială avifaunistică, ca parte integrantă a rețelei ecologice europene NATURA 2000 în România, respectiv:

- ROSPA0026 Cursul Dunării-Baziaș-Porțile de Fier, cu o suprafață de 10124.4 ha;
- ROSPA0080 Munții Almăjului-Locvei, cu o suprafață de 118141.6 ha.

De asemenea, potrivit Ordinului Ministrului Mediului și Dezvoltării Durabile 1964/2007 s-a declarat

ca sit de importanță comunitară, ROSCIO206 Porțile de Fier, parte integrantă a rețelei ecologice europene Natura 2000, cu o suprafață de 124293.0 ha.

Prezența siturilor Natura 2000 implică obligativitatea aplicării prevederilor în vigoare referitoare la procedura de realizare a evaluării stării de mediu pentru planuri și programe, precum și la procedura cadru de evaluare a impactului asupra mediului pentru toate planurile/programele și proiectele care urmează să se desfășoare în siturile de importanță comunitară.

Parcul Natural Porțile de Fier a fost declarat în anul 2011 ca Sit Ramsar, fiind inclus în Lista Zonelor Umede de Importanță Internațională.

Administrarea parcului este realizată de către Regia Autonomă a Pădurilor - Romsilva, conform contractului încheiat cu Ministerul Mediului și Dezvoltării Durabile cu numărul 740/22.05.2004.

Administrația Parcului Natural Porțile de Fier este o structură înființată în anul 2003, cu o experiență de 10 ani de management și funcționează actualmente ca subunitate a Regiei Naționale a Pădurilor - Romsilva. Prin această cadru se asigură necesarul de personal și de dotare pentru gestionarea ariei protejate. Sediul actual al Administrației se află în aceeași clădire cu sediul Ocolului Silvic Orșova, în Orșova, județul Mehedinți.

În conformitate cu prevederile O.U.G. 57/2007, art. 19, alin(4), Administrația Parcului Natural Porțile de Fier este îndrumată de un consiliu științific, cu rol de autoritate științifică, pe teritoriul ariei naturale protejate. Componența și regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului Științific au fost propuse de către Administrația Parcului Natural Porțile de Fier. Structura a fost aprobată prin Ordinul Ministrului Mediului și Pădurilor nr. 2535 din 19.10.2011. De asemenea, există Consiliul Consultativ de Administrare al Parcului Natural Porțile de Fier, alcătuit din reprezentanți ai instituțiilor, organizațiilor economice, organizațiilor neguvernamentale, autorităților și comunităților locale, care dețin cu orice titlu suprafețe, bunuri sau au interese în perimetrul ori în vecinătatea ariei naturale protejate și care sunt implicate și interesate în aplicarea măsurilor de protecție, în conservarea și dezvoltarea durabilă a zonei. Componența Consiliului Consultativ de Administrare a Parcului Natural Porțile de Fier și regulamentul de organizare și funcționare a acestuia au fost stabilite prin Ordinul Ministrului Mediului și Schimbarilor Climatice nr. 45 din 12.01.2013. Consiliul Consultativ de Administrare cuprinde 52 de membrii, printre care toate municipalitățile de pe teritoriul parcului, două consilii județene (Caraș Severin și Mehedinți), asociațiile de vânătoare județene, agențiile de protecția mediului (Caraș Severin și Mehedinți), administrațiile bazinale de apă, direcțiile silvice județene, trei muzee, trei universități și SC Hidroelectrică SA sucursala Hidrocentrale 'Porțile de Fier'.

1.2.2 Legislația națională privind turismul și ecoturismul

CONTROL și AUTORIZARE PENTRU TURISM

CertIFICATE de clasificare, licențe și brevete de turism

– Ordinul 65/10.06.2013 pentru aprobarea normelor metodologice privind eliberarea certificatelor de clasificare a structurilor de primire turistice cu funcțiuni de cazare și alimentație publică, a licențelor și brevetelor de turism

– Hotărârea Guvernului 121/2013 privind eliberarea certificatelor de clasificare, a licențelor și brevetelor de turism

– Ordin 1051/03.03.2011 pentru aprobarea normelor metodologice privind eliberarea certificatelor de clasificare, a licențelor și brevetelor de turism (ABROGAT)

- HG 1267/18.12.2010 privind eliberarea certificatelor de clasificare, a licențelor și brevetelor de turism
- Ordin 990/2009 pentru modificarea unor acte normative din domeniul turismului în vederea implementării Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 49/2009 privind libertatea de stabilire a prestatorilor de servicii și libertatea de a furniza servicii în România
- Ordinul Ministrului Transporturilor, Construcțiilor și Turismului nr. 516/2005 pentru aprobarea contractului-cadru de comercializare a pachetelor de servicii turistice
- Ordinul Ministrului Turismului nr. 235/2001 privind asigurarea turiștilor în cazul insolvenței sau falimentului agenției de turism
- OG 107/1999 republicată privind activitatea de comercializare a pachetelor de servicii turistice.

Ghizi de turism

- HG 305/2001 privind atestarea și utilizarea ghizilor de turism
- HG 631/2003 pentru modificarea și completarea HG nr. 305/2001 privind atestarea și utilizarea ghizilor de turism
- Ordinul Ministrului Transporturilor, Construcțiilor și Turismului nr. 637/2004 pentru aprobarea Normelor metodologice privind condițiile și criteriile pentru selecționarea, școlarizarea, atestarea și utilizarea ghizilor de turism.

PROMOVARE TURISTICĂ

- Hotărârea Guvernului 20/2012 privind aprobarea Programului multianual de marketing și promovare turistică și a Programului multianual de dezvoltare a destinațiilor, formelor și produselor turistice
- Ordinul nr.258/08.10.2013 privind aprobarea normelor interne pentru atribuirea contractelor de prestări servicii pentru organizarea în străinătate de către Autoritatea Națională pentru Turism a evenimentelor de promovare și dezvoltare a destinațiilor, formelor și produselor turistice, cu finanțare de la bugetul de stat și din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR)
- Ordinul nr. 234/25.09.2013 privind aprobarea normelor interne pentru atribuirea contractelor de prestări servicii de amenajare și decorare de pavilioane naționale, standuri specializate sau miniexpoziții și servicii conexe în cadrul manifestărilor expoziționale la care participă Autoritatea Națională pentru Turism, în țară și în străinătate, cu finanțare de la bugetul de stat și din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR)
- Ordinul nr.105/15.07.2013 privind aprobarea criteriilor de selecție a participanților la manifestările expoziționale la care participă Autoritatea Națională pentru Turism, în țară sau în străinătate, cu finanțare de la bugetul de stat și din fonduri europene nerambursabile (FEDR), precum și regulamentul de participare la respectivele manifestări, împreună cu modelul de cerere de înscriere, fișa manifestării și chestionarul adresat expozanților
- Ordinul nr. 92/27.02.2013 privind aprobarea listei cu manifestările expoziționale interne și internaționale la care participă Autoritatea Națională pentru Turism în anul 2013
- Ordinul nr.294 din 28.02.2013 privind aprobarea normelor interne pentru atribuirea contractelor de prestări servicii de amenajare și decorare de pavilioane naționale, standuri specializate sau miniexpoziții și servicii conexe în cadrul manifestărilor expoziționale la care participă Autoritatea Națională pentru Turism, în țară și în străinătate, cu finanțare de la bugetul de stat și din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR) ABROGAT

–Ordinul nr.914 din 03.04.2013 pentru modificarea Ordinului Președintelui Autorității Naționale pentru Turism nr. 294/28.02.2013 privind aprobarea Normelor interne pentru atribuirea contractelor de prestări servicii de amenajare și decorare de pavilioane naționale, standuri specializate sau miniexpoziții și servicii conexe în cadrul manifestărilor expoziționale la care participă Autoritatea Națională pentru Turism, în țară și în străinătate, cu finanțare de la bugetul de stat și din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR)

–Ordinul 1169 / 18.04.2013 privind aprobarea normelor interne pentru atribuirea contractelor de prestări servicii pentru organizarea de către Ministerul Economiei prin Autoritatea Națională pentru Turism, în România, a vizitelor educaționale și de informare în țară pentru reprezentanți ai mass-mediei, turoperatori, reprezentanți ai societăților comerciale cu activități în turism din țară și străinătate, reprezentanți ai asociațiilor sau organizațiilor neguvernamentale cu activitate în turism, ai administrației publice centrale și locale, alți lideri de opinie, specialiști în turism din țară și din străinătate

–Ordinul nr.520 din 13.03.2013 pentru aprobarea normelor procedurale interne privind atribuirea contractelor de prestări servicii având ca obiect achiziționarea de servicii de producție sau coproducție de programe destinate difuzării de către instituții de radiodifuziune și televiziune, ce intră sub incidența prevederilor art. 13 lit. b) din O.U.G. nr. 34/2006, cu modificările și completările ulterioare.

DEZVOLTARE TURISTICĂ

–HG 120/17.02.2010 -Lista cuprinzând programele și proiectele de investiții în turism și a surselor de finanțare a documentațiilor tehnice și a lucrărilor de execuție a programelor și obiectivelor de investiții în turism, precum și pentru aprobarea criteriilor de eligibilitate a programelor și proiectelor de investiții în turism.

PROGRAME EUROPENE

Programul Operațional Regional 2007-2013

Axa prioritară 5 – Dezvoltarea durabilă și promovarea turismului

DMI 5.3 – “Promovarea potențialului turistic și crearea infrastructurii necesare, în scopul creșterii atractivității României ca destinație turistică”

Autoritatea națională pentru Turism prin Direcția Gestionare Fonduri Comunitare pentru Turism îndeplinește rolul de **Organism Intermediar în domeniul turismului pentru Programul Operațional Regional**, gestionând în cadrul Axei Prioritare 5 a POR – Domeniul major de intervenție 5.3 „Promovarea potențialului turistic și crearea infrastructurii necesare, în scopul creșterii atractivității României ca destinație turistică”, domeniu care are următoarele **operațiuni**:

A. Crearea unei imagini pozitive a României, ca destinație turistică, prin definirea și promovarea brandului turistic național

B. Dezvoltarea și consolidarea turismului intern prin sprijinirea promovării produselor specifice și a activităților de marketing specifice

C. Crearea Centrelor de Informare și Promovare Turistică (CIPT) și dotarea acestora

Apelul pentru această operațiune este deschis, solicitanții eligibili fiind unități administrativ teritoriale și stațiuni turistice.

STRATEGII ȘI STUDII REFERITOARE LA TURISM

Master Planul pentru Dezvoltarea Turismului național 2007 - 2026

Studiu privind amenajarea turistică a peșterilor

Strategia națională de dezvoltare a ecoturismului în România

Criterii pentru desemnarea destinațiilor ecoturistice

Indicatori de evaluare a criteriilor privind desemnarea destinațiilor ecoturistice din România

ANALIZA STRATEGIEI NAȚIONALE PENTRU DEZVOLTAREA ECOTURISMULUI ÎN ROMÂNIA

Importanța ecoturismului pentru dezvoltarea locală durabilă și pentru protecția naturii a fost conștientizată la nivel guvernamental din anul 2003 și au început să se facă pași importanți în recunoașterea acestei forme de turism și în realizarea unei strategii în acest domeniu. Astfel au fost emise următoarele acte legislative care cuprind componente legate de ecoturism:

- în H.G. nr. 230/2003 privind delimitarea rezervațiilor biosferei, parcurilor naționale și parcurilor naturale și constituirea administrațiilor acestora, se stabilește necesitatea elaborării unei strategii de dezvoltare a ecoturismului în ariile protejate, în conformitate cu principiile de conservare a biodiversității și de utilizare durabilă a resurselor naturale;
- în 2004 Ministerul Transporturilor, Construcțiilor și Turismului a realizat ghidul „Strategia de ecoturism a României”, un prim pas în vederea realizării unei viitoare strategii;
- în 2005, la inițiativa Ministerului Transporturilor, Construcțiilor și Turismului, un consultant al Organizației Mondiale pentru Turism (Ghislain Dubois) a realizat un raport de asistență tehnică pentru elaborarea strategiei de ecoturism (Technical assistance for the elaboration of the ecotourism strategy of România);
- în cadrul Strategiei de dezvoltare a turismului din România pentru perioada 2007-2013, realizată de Autoritatea Națională pentru Turism în 2006, ecoturismului îi este rezervat un spațiu distinct, alături de alte forme de turism cum ar fi turismul montan, turismul balnear, turismul de litoral, turismul cultural, turismul de congrese și evenimente, turismul rural și turismul religios;
- unul dintre obiectivele Master Planului pentru Dezvoltarea Turismului Național 2007-2026 este sprijinirea dezvoltării ecoturismului din Delta Dunării, a parcurilor naționale, a rezervațiilor și a zonelor rurale;
- în H.G. nr. 120/2008 și H.G. nr. 314/2009 privind aprobarea Programului anual de marketing și promovare și a Programului anual de dezvoltare a produselor turistice sunt cuprinse acțiuni de dezvoltare durabilă a turismului, incluzând: elaborarea și finalizarea strategiei de ecoturism în arii protejate, acțiuni de conștientizare a importanței dezvoltării durabile a turismului, actualizarea sistemului de clasificare a structurilor de primire turistice din România, reducerea poluării produse în industria turistică, preluarea conceptului de "etichetă ecologică" în sistemul hotelier din România.

Astfel, s-au creat premise pentru demararea unei Strategii Naționale de Dezvoltare a Ecoturismului în România. Aceasta a fost elaborată de către Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare în Turism, în două faze și publicată în septembrie și noiembrie 2009.

Scopul strategiei este de a promova ecoturismul, ca formă principală de turism în cadrul și

în împrejurimile ariilor naturale protejate, în defavoarea formelor clasice de turism și creșterea rolului pe care ecoturismul îl joacă în dezvoltarea economică a acestor areale și în prosperitatea populației locale.

Prima fază cuprinde descrierea experienței turistice la nivel național și internațional, iar faza a doua cuprinde strategia națională de dezvoltare a ecoturismului în România.

Descrierea experienței turistice la nivel național și internațional recunoaște ecoturismul ca și formă principală de manifestare a turismului durabil. Sunt prezentate diferitele definiții și concepții ale turismului durabil și ale ecoturismului ca și model de valorificare durabilă a resurselor turistice. Documentul aduce clarificări conceptuale cu privire la ecoturism, redă tendințele actuale ale pieței ecoturismului și descrie profilul ecoturistului. Experiența internațională în domeniul ecoturismului este reflectată prin prezentarea organizațiilor internaționale ce acționează în sfera ecoturismului, a asociațiilor și organizațiilor naționale de ecoturism din diferite țări. De asemenea, se descrie modul de valorificare a resurselor ecoturistice la nivel mondial. Pentru a ilustra situația ecoturismului în România sunt prezentate resursele ecoturistice, infrastructura turistică și tehnică, programele ecoturistice și circulația turistică. Sunt menționați factorii cu potențial de implicare în dezvoltarea ecoturismului în România și posibilitățile de finanțare. Este făcută și o analiză SWOT a situației ecoturismului în România.

Strategia de dezvoltare a ecoturismului în România are două capitole, respectiv „planul strategic de dezvoltare a ecoturismului” și „realizarea, implementare și monitorizarea strategiei”. Primul capitol definește viziunea și obiectivele strategice de dezvoltare a ecoturismului în România și prezintă acțiunile propuse pentru dezvoltarea ecoturismului. În al doilea capitol se detaliază graficul de realizare al acțiunilor strategice, modul de implementare și modul de monitorizare a strategiei.

Printre acțiunile propuse pe termen mediu în planul strategic de dezvoltare sunt avute în vedere și declararea primelor destinații ecoturistice, crearea unor parteneriate/asociații la nivelul destinațiilor cu scopul promovării acestora, întărirea rolului pe care parcul îl joacă la nivel local și a rolului pe care ecoturismul îl joacă în politica națională, regională și locală de turism. Sunt menționate o serie de destinații din jurul unor arii naturale protejate, însă Parcul Natural Porțile de Fier lipsește dintre acestea. Considerăm că este o oportunitate și o provocare pentru Administrația Parcului Natural Porțile de Fier de a demara și a certifica arealul parcului ca una dintre destinațiile de ecoturism recunoscute la nivel național și internațional.

1.2.3 Descriere geografică și accesibilitatea în parc

Parcul Natural Porțile de Fier se află situat în partea de sud-vest a României, la frontiera de stat cu Serbia, ocupând o suprafață de 115.655 ha, conform legii 5/2000, ocupând parțial teritoriul aparținând județelor Caraș-Severin și Mehedinți în partea sudică a Munților Locvei și Almăjului și în sud-vestul Podișului Mehedinți.

Parcul Natural Porțile de Fier se întinde între 21° 21` și 22° 36` longitudine estică, iar în latitudine între 44° 51` și 44° 28` 30`` latitudine nordică.

Principalele puncte de acces sunt în vecinătatea municipiilor Drobeta Turnu Severin și Orșova din județul Mehedinți, precum și a localităților Socol și Nidaș din județul Caraș Severin.

Drumul național 57 traversează și leagă întreg teritoriul și, de asemenea, este principala cale de acces între Orșova, Moldova Nouă și Oravița, continuând până la Moravița în județul Timiș, unde face legătura cu DN 59 care duce spre Timișoara. Drumul traversează regiunea Clisura Dunării, traversând Carpații în lungul Dunării, trecând pe lângă Cazanele Mici și Cazanele Mari. La

Naidăș, DN 57 C, o ramificație a DN 57, face legătura cu un punct de trecere a frontierei, spre orașul Biserica Albă din Serbia. Comunitățile din întreg teritoriul sunt legate între ele prin drumuri județene și comunale care permit accesul, însă lipsește aproape în totalitate rețeaua de căi ferate, cu excepția părții de est a parcului unde sunt stații CFR la Orșova și Gura Văii, în interiorul parcului, și la Drobeta Turnu Severin, în imediata apropiere a parcului. În partea de vest a parcului, cea mai apropiată stație de cale ferată se află la 40 km distanță, la Oravița. În partea de sud există acces la fluviul Dunărea pe mai bine de 100 km, fiind o rută de transport fluvial european atât de pasageri cât și de mărfuri. Accesul la liniile aeriene de transport se face de la Aeroportul Internațional Timișoara aflat la 190 km de parc și Aeroportul Craiova care este la o distanță de 175 km față de parc.

Parcul Natural Porțile de Fier se suprapune, de la vest la est, următoarelor unități majore de relief: Munții Locvei, Munții Almăjului, Munții Mehedinți și Podișul Mehedinți.

Munții Locvei se întind de la Nera (în vest) până la Valea Cameniței (în est). În cadrul Parcului Natural Porțile de Fier ating o altitudine maximă de 545,7 m în vârful Poiana Lisa (situat pe limita nordică), coborând treptat până în Valea Dunării și Valea Nerei. Sunt alcătuiți din două zone distincte: o zonă cristalină (M. Radimnei, Gr. Posea, 1984) cu intruziuni granitice în partea vestică și o zonă sedimentară, calcaroasă, în partea estică.

Munții Almăjului au ca limite Valea Cameniței la vest și Valea Cernei la est. În cadrul Munții Almăjului se înregistrează altitudinea maximă din Parcul Natural Porțile de Fier în vârful Teiul Moșului, 968 m. În Munții Almăjului deosebim două sectoare distincte ca relief și peisaj: Masivul Ravenscăi, până la valea Sirinia și Masivul Svinecei, între Valea Sirinia și Valea Cernei.

Munții Mehedinți și Podișul Mehedinți sunt două unități de relief incluse parțial în Parcul Natural Porțile de Fier prin compartimentul lor sudic, desfășurându-se pe direcția V-E de la Valea Cernei până în extremitatea estică a Parcului Natural Porțile de Fier și coborând în altitudine de la nord la sud și est.

Extremitatea estică a parcului este dată de o zonă depresionară, Depresiunea Severinului, alcătuită din roci sedimentare miocene (pietrișuri, nisipuri), cu un relief deluros, acoperit în bună parte de culturi agricole.

1.2.4 Aspecte generale ale climei în Parcul Natural Porțile de Fier

Parcul Natural Porțile de Fier se încadrează în zona cu climat temperat continental cu influențe mediteraneene semnificative.

Datorită influenței circulației aerului cald de origine mediteraneană, temperatura aerului în Parcul Natural Porțile de Fier înregistrează valori mai ridicate în comparație cu alte unități montane ale țării.

În apropierea Defileului Dunării, climatul este apropiat de cel mediteranean, media multianuală fiind de circa 11°C.

La Orșova, temperatura medie multianuală este de 11,2°C, valoarea temperaturilor medii a lunii celei mai reci oscilează între -1 și 1°C, iar cea a lunii celei mai calde între 20 - 23°C.

În Defileul Dunării, datorită proceselor locale de transformare a maselor de aer, mai ales de descendență a acestora și de încălzire adiabatică, are loc o creștere dinamică a temperaturilor. Astfel valorile medii anuale ale temperaturii cresc treptat de la V spre E, înregistrându-se 11,2°C la

Moldova Nouă, 11,4°C la Berzasca, 11,5°C la Svinița, 11,6°C la Drobeta Turnu-Severin.

Amplitudinile termice medii anuale sunt relativ mici (21,4 – 21,6°C), demonstrând caracterul moderat al climatului. Maxima absolută înregistrează valori de 41°C în Moldova Veche, 42,6°C la Șvinița, 42,5°C la Orșova și 42,6°C la Drobeta Turnu Severin.

Temperaturile minime absolute sunt legate de stagnarea maselor de aer rece de circulație estică. În aceste condiții temperatura aerului poate scădea până la –25°C. Valorile record au fost de –27,8°C la 25.01.1942 la Drobeta Turnu Severin, –24,6°C la 8.01.1947 și 13.01.1985 la Orșova și –20°C la 13.01.1985 la Berzasca.

Datorită situației regiunii sub incidența maselor de aer ale circulației V și SV, cantitățile de precipitații sunt relativ ridicate pentru o zonă de până la 1200 m altitudine de pe teritoriul României. Există și o zonalitate verticală impusă de diferența de nivel de peste 1000 m între Valea Dunării și Vf. Svinecea Mare, cantitățile medii anuale oscilând între 800 – 1000 mm.

Repartiția cantității de precipitații în timpul unui an este diferită de cea a restului țării, făcându-se simțită influența mediteraneană, caracterizată prin două maxime: unul în lunile mai – iunie în zona Defileului Dunării și iunie – iulie în zonele înalte și altul, secundar, mai sărac în precipitații, în octombrie – noiembrie.

Minimele se produc la sfârșitul verii și începutul toamnei (august – septembrie) și la sfârșitul iernii (februarie – martie). Predomină în general precipitațiile lichide, cele solide sub formă de ninsoare fiind mai rare. O frecvență mai mare în sezonul de iarnă o are lapovița.

Stratul de zăpadă nu durează foarte mult (circa 30 – 40 de zile/an) în condițiile în care numărul zilelor cu ninsoare sunt sub 20 zile/an. Grosimea medie a stratului de zăpadă atinge valoarea cea mai mare în februarie, putând ajunge la 20 – 35 cm.

1.2.5 Valorile naturale (biodiversitate, peisaj)

Biodiversitatea Parcul Natural Porțile de Fier

Parcul Natural Porțile de Fier cuprinde o mare varietate de habitate naturale și seminaturale (pajiști și pașuni, stâncării, păduri) care alcătuiesc un mozaic de ecosisteme foarte diversificat.

Din punct de vedere geologic există habitate situate pe domeniul cristalin, pe domeniul sedimentar și pe depozite fosilifere. Defileul Dunării este unic, cu forme complexe de relief carstic dezvoltate pe calcare (doline, lapiezuri, peșteri etc.) în care îngustările (cheile) fluviului alternează cu golfurile de depresionare formate la vărsarea afluenților în Dunăre.

Clima blândă, cu influențe submediteraneene alături de structura geologică, relief și hidrografie, au reprezentat condiții favorabile pentru formarea și conservarea diferitelor tipuri de ecosisteme de mare valoare științifică, precum și a unor peisaje deosebite ale României.

Pe fondul general al speciilor euroasiatice și central-europene, elementele termofile de origine submediteraneană și cele locale (balcanice, dacice), au condus la apariția unei vegetații foarte bogate și variate, constituită din 196 asociații vegetale, din care 19 asociații endemice, inventarul floristic cuprinzând 1875 de taxoni vasculari, ceea ce reprezintă 49,97% din totalul speciilor cunoscute în România. Importanța mare este dată și de prezența a multor specii endemice și rare (Tulipa hungarica, Tulipa hungarica ssp. undulatifolia, Stipa danubialis, Campanula crassipes, Daphne laureola, Cachrys ferulacea, Cerastium banaticum, Gladiolus illyricus, Dianthus banaticus etc.).

Ecosistemele forestiere sunt majoritare (55,3%), fiind constituite în principal din păduri de gorun în amestec cu numeroase elemente termofile. Tipul cel mai răspândit este gorunetul cu cărpinița, urmat de făgete asociate cu specii arborescente și arbustive de origine sudică.

Specific zonei sudice a Banatului și Defileului Dunării este asociația vegetală numită "șibliac", constituită din stejar pufos (*Quercus pubescens*) cu cărpiniță (*Carpinus orientalis*), mojdrean (*Fraxinus ornus*), liliac (*Syringa vulgaris*), prun turcesc (*Padus mahaleb*), jugastru (*Acer monspessulanum*), scumpia (*Cotynus coggygria*), ghimpele (*Ruscus aculeatus*).

Trăsătura caracteristică pentru flora Parcului Natural Porțile de Fier, alături de amestecul de floare boreale, montane cu cele de origine mediteraneană, o constituie coborârea în altitudine a unor elemente montane și urcarea unor elemente sudice (R. Călinescu, S. Iana, 1964). Astfel, inversiunea termică face ca fagul - *Fagus sylvatica* - să cunoască cea mai joasă altitudine din țară pe Valea Mraconiei, tisa - *Taxus baccata* - relict terțiar, să apară pe versanții Cazanelor Mari, afinul - *Vaccinium myrtillus* – să populeze stâncile golașe ale Trescovățului. Tot inversiunea termică face ca licheni însoțitori ai pinetelor: *Cladonia sylvatica*, *C. foliaceae*, *C. fimbriata* să fie prezenți și în făgetele din arealul parcului.

În ansamblul ei, flora Parcului Natural Porțile de Fier este reprezentată prin toate cele cinci încrengături ale regnului vegetal.

Numărul endemitelor din arealul parcului variază între 28 și 33 de elemente, dintre care se remarcă: *Pinus nigra ssp. banatica*, *Minuartia cataractarum*, *Cachrys ferulacea*, *Stipa danubialis*, *Tulipa hungarica* (care au arealul limitat numai în această zonă), *Dianthus banaticus*, *Dianthus spiculifolius*, *Campanula crassipes*, *Dentaria glandulosa*, *Sorbus dacica*, *Thymus comosus*.

Apariția elementelor montane la altitudini neconforme în Defileul Dunării este urmare a condițiilor de relief, sol și climă locale. Elementele respective s-au menținut ca relicte montane la altitudini mici datorită condițiilor ecologice variate ale regiunii, care local prezintă caracter montan la altitudini joase.

O serie de elemente mediteraneene ajung în Defileul Dunării la altitudini mari, cum sunt: cerul (*Quercus cerris*), gârnița (*Quercus frainetto*), scumpia (*Cotinus coggygria*), mojdreanul (*Fraxinus ornus*), liliacul sălbatic (*Syringa vulgaris*), alunul turcesc (*Corylus colurna*), etc.

Din totalul de 1668 taxoni inventariați în arealul Parcului Natural Porțile de Fier, un număr de 242 de taxoni (respectiv 14,5% din numărul total al taxonilor din parc) sunt inventariați în Lista Roșie a Plantelor Superioare din România, dintre care 200 sunt considerați taxoni rari, 5 taxoni vulnerabili (*Taxus baccata*, *Corylus colurna*, *Beta trigyna*, *Paeonia mascula* și *Alyssum tortuosum*) și 2 taxoni extinși (*Geranium bohemicum* și *Alyssum sibirnyi*).

De importanță comunitară sunt un număr de patru specii, înscrise în Anexa nr. I a Convenției de la Berna: *Salvinia natans* (L.) All., *Colchicum arenarium* Waldst. et Kit., *Typha shuttleworthii* Koch et Sonder, și *Eleocharis carniolica* Koch.

Zona Cazanelor se diferențiază de restul Parcului Natural Porțile de Fier prin bogăția floristică deosebită și prin numărul ridicat de endemisme. Se întâlnesc astfel elemente floristice precum laleaua Cazanelor (*Tulipa hungarica var. undulatifolia*), cornul bănățean (*Cerastium banaticum*), cosaci (*Astragalus rochelianus*), clopoștii Cazanelor (*Campanula crassipes*).

Pe Ciucarul Mare, Ciucarul Mic, pe soluri de tip terra rossa apar asociații de poieni cu firuță (*Poa badensis*), păiuș (*Festuca sp.*), sipică de râpe (*Cephalaria laevigata*), garofiță sălbatică (*Dianthus kitaibelli*), stânjenel de stâncă (*Iris reichenbachii*), etc.

Tot aici, în pădurile de stejar vegetează elemente termofile mai rare cum ar fi jugastrul

Cazanelor (*Acer monspessulanum*), gura lupului (*Scutellaria columnae*), etc.

Din cercetările întreprinse până în prezent rezultă că fauna Parcului Natural Porțile de Fier se compune din 5205 taxoni, dintre care 4873 nevertebrate și 332 vertebrate.

Dintre vertebrate, o prezență ridicată înregistrează clasa Aves, cu 205 de reprezentanți, urmată de clasa Pisces, cu 63 de reprezentanți, cea mai slab reprezentată clasă fiind Amfibia, cu doar 12 taxoni.

Caracteristica faunei Parcului Natural Porțile de Fier o constituie amestecul de elemente boreale montane cu cele sudice mediteraneene și sud-estice ilirice, balcanice, moesiace, precum și caracterul relict al elementelor nordice și sudice, care au supraviețuit în enclave (R. Călinescu, S. Iana, 1964).

Dintre nevertebratele întâlnite în Parcul Natural Porțile de Fier, următoarele specii beneficiază de protecția oferită de legislația în vigoare:

-racul de ponoare, *Austropotamobius torrentium*, specie prioritară.

-patru specii de gasteropode, *heodoxus traversalis* C. Pfeiffer, 1928; *Anisus vorticulus* Troschel, 1853, *Herilla dacica* L. Pfeiffer, 1848, *Helix pomatia* L..

-Clasa Insecta este reprezentată prin numeroase specii de interes comunitar și național: *Rosalia alpina*, *Cerambyx cerdo*, *Lucanus cervus*, *Morinus funereus*, *Osmoderma eremita eremita*, *Pilemia tigrina*, *Oxythyrea cinctella*, *Eriogaster catax*, *Colias myrmidone*, *Lcaena dispar*, *Cordulelogaster heros*.

În arealul Parcului Natural Porțile de Fier au fost determinate 34 specii aparținând clasei Mammalia, care populează habitate diverse din parc. O proporție importantă a mamiferelor este dată de microchiroptere, reprezentate prin membrii a două familii: Vespertilionidae (*Myotis bechsteini*, *Myotis capaccinii*, *Vespertilio murinus*) și Rhinolophidae (*Rhinolophus euralis*, *Rhinolophus ferrumequinum*, *Rhinolophus blasii*).

Elemente de origine mediteraneană, lilieci populează peșterile din arealul parcului, cum sunt: Peștera Veterani, Peștera Ponicovală, Peștera Gaura cu Muscă, Peștera fără Nume, etc.

Toate speciile de lilieci din arealul parcului au statutul de specii strict protejate, ele fiind incluse în anexa II a Convenției de la Berna privind conservarea vieții sălbatice și a habitatelor naturale din Europa, în anexele III și IVA ale O.U.G. 57/2007, fiind incluse totodată în Lista Roșie Națională.

Carnivorele sunt prezente atât prin speciile de mari dimensiuni, cum ar fi ursul (*Ursus arctos*), lupul (*Canis lupus*), vulpea (*Vulpes vulpes*), râsul (*Lynx lynx*), cât și prin specii de dimensiuni reduse, cum sunt mustelidele (*Putorius putorius*, *Meles meles*, *Martes martes*). Acestea populează suprafețele montane împădurite din parc.

Clasa Pisces este reprezentată prin 62 taxoni. Dintre aceștia *Acipenser ruthenus* (cega) era, înainte de construirea barajului, caracteristică și dominantă în Defileul Dunării (sectorul Coronini – Golubaț și Orșova – Tekija (Geografia văii Dunării românești, 1969)). În prezent este din ce în ce mai rară și ajunge foarte rar la maturitate.

Salmo trutta fario (păstrăvul de munte) este prezent în bazinele Cerna și Slătinicul Mare, unde este autohton și în bazinele hidrografice Berzasca, Sirinea, Mraconia și Eșelnița, unde se presupune că a fost introdus.

Salmo gairdneri irideus (păstrăvul curcubeu) este prezent în Dunăre, între Dubova și Orșova.

Peisajul Munților Locvei

În zona calcaroasă, relieful este alcătuit din culmi largi, ramificate și platouri carstice (Cărbunari, Sfânta Elena); apar doline cu adâncimi diferite (formate prin alinierea acestora de-a lungul contactelor litologice și tectonice), văi carstice seci, lapiezuri (îngropate parțial de argile roșii), etc.

În zona de contact dintre rocile cristaline și cele sedimentare, în lungul unei importante linii de dislocație se insinuează corpurile intruzive de roci magmatice (banatite), pe seama cărora s-au format zăcămintele de sulfuri complexe de la Moldova Nouă.

În partea de sud a Munților Locvei (între Valea Râlii și Coronini) se desfășoară Depresiunea Moldova Nouă, un bazin de sedimentare miocen.

Morfologic, Depresiunea Moldova Nouă se suprapune în cea mai mare parte peste formațiunile neogene, deși părțile periferice se dezvoltă și pe cristalinul Munților Locvei. Aria depresionară a permis formarea ostroavelor Kisiljevo cu lungime de circa 7 km (în apropierea malului sârbesc) și Calinovăț cu o lungime de 1,0 km (în apropierea malului românesc).

La vest de localitatea Belobreșca, pe o distanță de aproximativ 11 km în lungul Dunării se evidențiază o serie de depozite loessoide cuaternare, ce formează adevărate abrupturi, unele fiind declarate rezervații naturale (Râpa cu lăstuni – loc de cuibărit pentru *Riparia riparia* – lăstunul de casă). De altfel, în sectorul Belobreșca și Coronini apar mai multe bazine de acumulare în zona de vărsare a văilor Locva, Radimna, Valea Mare și Moldova.

Procesele actuale de modelare (șiroire, torențialitate) au generat un microrelief caracteristic de văi torențiale cu aspect de mic canion, canalizate pe foste drumuri și de badlands pe versanți.

Peisajul Munților Almăjului

În partea de sud-vest a masivului, pe o lungime de 18 km, se desfășoară Depresiunea Liubcovei, suprapusă unui bazin de sedimentare miocen. Relieful depresiunii se diferențiază net de cel al munților, având un aspect colinar, pe văile mai mari (Valea Mare la Seliște și Dragoselea, Valea Oraviței între ogașele Văznici și Cicoșneag, Camenița între Dealul Moșului și Vărsare, Crușovița în zona de obârșie, Liborajdea) formându-se bazine de acumulare și eroziune.

Formațiunile tortoniene prezintă o largă dezvoltare, la contactul cu zona montană fiind specifice rocile cristaline. Între Liubcova și Berzeasca sunt prezente câteva areale cu depozite loessoide, habitat excelent pentru cuibăritul unor specii de păsări din grupa lăstunilor.

Peisajul este puternic antropizat, locul pădurilor ori al pajiștilor secundare luându-l culturile agricole. Cantitatea mare a aluviunilor transportate din rocile friabile tortoniene și panta redusă a dus la colmatarea parțială a unor bazine, la extinderea luncii și la apariția unor forme de acumulare. În cadrul acestei unități depresionare se întâlnesc toate terasele Dunării semnalate în cursul defileului.

Între Greben și Plavișevița se desfășoară un sector de vale relativ largă, dar în formă de V, dezvoltată pe o lungime de 25 km, tăiată în roci cristaline, eruptive și sedimentare. Depresiunea prezintă o extindere mai ridicată pe malul sârbesc, unde este cunoscută sub numele de Depresiunea Milanovăț.

Dintre zonele cu caracter depresionar se mai remarcă: bazinele tectonice Dubova, care are o formă aproape circulară, morfostructural suprapunându-se peste aria de răspândire a depozitelor neogene acoperite de cele cuaternare coluvio-proluviale; Depresiunea Ogradena-Orșova cu

dezvoltare doar pe malul românesc al Dunării. Depresiunea se suprapune peste un fost golf miocen Ogradena-Orșova-Bahna-Balta, format din nisipuri argiloase, argile, pietrișuri, etc.

Diversitatea litologică a acestui masiv montan (roci cristaline, magmatice și sedimentare) a dus la individualizarea unui peisaj foarte complex, cu multe elemente spectaculoase (Cazanele Dunării, creste și abrupturi calcaroase, chei, peșteri, cascade, forme de relief vulcanice - Trescovăț, depresiuni, etc.).

Munții Mehedinți și Podișul Mehedinți

Reprezintă o zonă alcătuită din roci cristaline (petecul de Bahna) și sedimentare (calcare și roci cu caracter de fliș aparținând Pânzei de Severin), relieful fiind reprezentat de culmi domoale și platouri întinse, cu văi adânci care, în zonele calcaroase, formează chei sălbatice.

Între localitățile Baziaș și Gura Văii apare ca unitate geomorfologică distinctă în peisajul Porților de Fier, **Defileul Dunării**, cu o lungime totală de 134 km.

Defileul Dunării este caracterizat printr-o alternanță de bazinete depresionare și sectoare de îngustare, diferențiate datorită structurii geologice extrem de complexe a unităților majore de relief traversate de fluviu.

Sectoarele de îngustare sunt date în general de traversarea unor zone calcaroase (zonele sedimentare Reșița - Moldova Nouă și Svinița - Svinecea Mare, Cazanele Mari și Mici), iar bazinetele și sectoarele de lărgire a albiei de traversarea zonelor cu roci cristaline și roci magmatice.

În drumul său între Baziaș și Gura Văii, Dunărea străbate patru zone calcaroase:

- de la Coronini până la 2 km amonte de confluența râului Liborajdea cu Dunărea (versantul sudic al Munților Locvei);
- în aval de localitatea Cozla (în Munții Almăjului, sinclinalul Sirinia);
- în proximitatea localității Svinița;
- zona Cazanelor Dunării;

În Munții Locvei, calcarele creează un versant abrupt și înalt de peste 100 m, ce se desfășoară pe o distanță de câțiva kilometri în aval de localitatea Coronini.

În arealul localităților Sf. Elena, Gârnic și Padina Matei există un întins platou carstic (Platoul Cărbunari), cu numeroase doline și soluri favorabile culturilor agricole.

Formele carstice de suprafață sunt reprezentate de lapiezuri, doline (cu adâncimi de 2 – 10 m), văi de doline, chei scurte și sălbatice; sunt dezvoltate și forme carstice de adâncime, cum ar fi Peștera Gaura cu Muscă (254 m lungime) și Peștera Gaura Chindiei (15 m lungime).

Calcarele din sinclinalul Sirinia sunt slab carstificate, formele carstice fiind reprezentate de lapiezuri pe suprafețe restrânse și doline de dimensiuni reduse.

Endocarstul este reprezentat de o serie de peșteri mici, din care cea mai importantă este Peștera Zamonița (situată aproape de obârșia unui afluent al pârâului Dragoselea). Un fenomen geologic și geomorfologic aparte este sinclinalul suspendat de la Munteana.

În zona Svinița, calcarele jurasice și cretaceice au determinat apariția unor forme unice, numite tâlve, cu corespondent în Parcul Național Djerdap din Serbia, deși morfologia carstică este slab dezvoltată.

Cazanele Dunării reprezintă porțiunea de defileu cuprinsă între confluența Dunării cu

pâraiele Plavișevița și Ogradena, formând o unitate geomorfologică bine individualizată.

Bazinetul miocen de la Dubova împarte Cazanele Dunării în două porțiuni distincte: Cazanele Mari și Cazanele Mici.

Între bazinetul Dubovei și Plavișevița sunt Cazanele Mari. Cu o lungime de 3,8 km și o lățime de 200 – 350 m, ele sunt formate din Ciucaru Mare (318 m), ai cărui pereți abrupti mărginesc latura stângă a fluviului și din Știrbățul Mare (768 m) situat pe partea dreaptă (Parcul Național Djerdap).

Între bazinetul Dubovei și Ogradena se află Cazanele Mici, având 3,6 km lungime și 150 – 350 m lățime. Ele sunt situate între Ciucaru Mic (313 m) și Știrbățul Mic (626 m).

Zona calcaroasă a Cazanelor se caracterizează printr-un relief exocarstic și endocarstic în diferite stadii de evoluție.

În masivul calcaros Ciucaru Mare au fost identificate și șapte peșteri, cu o lungime totală de 2155 m, din care cea mai importantă și vizitabilă este Peștera Ponicovală.

Alte peșteri din masivul Ciucaru Mare mai sunt: Peștera Cuina Turcului (Potcapina de la Cuina Turcului), situată la 400 m de intrarea în Cazanele Mari, Peștera Preluca lui Climente, cu o lungime de 47 m, Peștera Veteranilor (Maovăț), situată la 750 m de intrarea în Cazanele Mari (inundată), Peștera Fluturilor – o peștera fosilă alcătuită din două galerii și Peștera fără nume, cu o lungime de 51 m, Gaura lui Climente (Peștera Climente II sau Peștera din drum), etc. Toate acestea au oferit importante informații în ceea ce privește habitatele clisurii în paleoliticul superior și epipaleolitic.

Dintre elementele de interes geomorfologic trebuie remarcate și alte forme de relief litologic (neck-ul vulcanic Trescovăț, depozitele loessoide), structural (sinclinalul suspendat Munteana), precum și formele de relief fluviatil de pe Dunăre (ostroavele Moldova Nouă și Calinovăț și „delta” Nerei).

1.2.6 Valorile culturale și caracteristicile etnografice ale Parcului Natural Porțile de Fier

Parcul Natural Porțile de Fier a constituit o arie propice pentru întemeierea așezărilor umane, ostroavele și bazinetele formate la gurile de vărsare ale afluenților Dunării, oferind condiții deosebit de favorabile pentru așezarea vetrelor de sat.

Cele mai vechi urme ale populației umane datează din paleoliticul superior și epipaleolitic, mărturiile arheologice din arealul localităților Sichevita, Gornea, Dubova și în zona insulei Ada-Kaleh (actualmente inundată), fiind dintre cele mai cunoscute. Astfel, în Peștera Climente și la Cuina Turcului, în masivul Ciucaru Mare, au fost descoperite unelte de piatră cioplită din paleoliticul mijlociu. Aceste locuri sunt considerate cele mai vechi urme arheologice de pe teritoriul Parcului Natural Porțile de Fier, vechimea acestora fiind evaluată la circa 40.000 ani.

În apropierea localității Schela Cladovei, în estul Parcului Natural, au fost descoperite recent urmele unei așezări din epipaleolitic ce este considerată cea mai veche așezare permanentă din Europa - 7600-7800 î.Chr.

Prima mențiune documentară a unei așezări umane în Parcul Natural Porțile de Fier datează din anul 106 î.e.n. și se referă la așezarea dacică Dierna, situată pe locul fostei vetre a orașului Orșova).

Ulterior, romanii au construit mai multe castre de-a lungul Dunării, la Dierna, precum și pe teritoriul actualelor localități Moldova Veche și Pojejena, realizând în același timp și o serie de

amenajări cu funcții diverse (căi de comunicație, mine de exploatare a minereurilor, etc).

Continuitatea locuirii umane din Parcul Natural Porțile de Fier a fost dovedită prin descoperirea unor obiecte din secolele al X-XIII-lea care dovedeau existența unor contacte cu Imperiul Bizantin.

Din secolul al XI-lea până în secolul al XX-lea, Banatul s-a aflat sub stăpânirea succesivă a Austro-Ungariei și Imperiului Otoman.

Datorită rolului strategic al Defileului Dunării au fost construite cetăți cu rol de apărare și de control al traficului naval, care s-au adăugat la cele deja existente (Cetatea Orșovei, construită între 1371-1372, Cetatea Ada-Kaleh, construită în perioada 1691-1737 și păstrată până la inundarea insulei de către apele acumulării Porțile de Fier I). Alături de acestea, în Parcul Natural Porțile de Fier mai sunt cunoscute cetățile Pojejena, Trikule, Ladislau (amplasată în apropierea localității Coronini), Peci și Lylka (aflate între Dubova și Plavisevița).

Activitățile economice specifice Parcului Natural Porțile de Fier au fost încă din perioada romana agricultura, exploatarea lemnului și mineritul (mine de cupru).

După o întrerupere de câteva veacuri, în prima jumătate a secolului al XVIII-lea, Imperiul Austriac redeschide exploatarea de minereuri complexe în zona Moldova Nouă.

În anul 1833 începe construirea unei sosele între Orșova și Moldova Veche, iar în anul 1854 este dată în funcțiune prima cale ferată cu ecartament normal din țară, dintre Baziaș și Oravița, numită și "calea cărbunelui", inițial rolul său fiind exclusiv de cale ferată industrială.

Dezvoltarea activităților de extracție a resurselor minerale, a exploatărilor forestiere și a navigației pe Dunăre a condus la creșterea numărului de așezări și de locuitori de pe teritoriul parcului.

Diversitatea etnică

În Parcul Natural Porțile de Fier conviețuiesc etniile română, sârbă, rromă și cehă, care au integrat armonios și celelalte naționalități prezente în număr mai restrâns (maghiari, germani, etc).

Românii reprezintă populația majoritară în Parcul Natural Porțile de Fier (79%). În localitățile Gura Văii, Dudasu Schelei, Moldovița, Padina Matei, Ilovița, Bahna, Dubova, Coronini, românii reprezentau peste 95% din total.

Populația de naționalitate sârbă este răspândită în partea vestică (orașul Moldova Nouă și comuna Pojejena), provenind în special din migrația determinată de stăpânirea otomană a Serbiei. În satele Măcești, Belobresca, Radimna, Divici și Șvinița, peste 80 % din populație este de naționalitate sârbă.

Rromii se găsesc în număr ridicat în localitățile Eșelnita (28%) și Liubcova (8%). Populația de naționalitate cehă, colonizată la începutul secolului al XIX-lea în timpul dominației habsburgice, deține un procent însemnat din totalul populației Parcului Natural Porțile de Fier. În localitățile Bigar, Eibenthal, Sfânta Elena și Garnic reprezintă peste 90 % din numărul de locuitori.

Populația de naționalitate germană și maghiară s-a redus semnificativ după 1990 datorită migrației spre țările de origine.

Până la formarea lacului de acumulare Porțile de Fier I, pe insula Ada-Kaleh (în prezent inundată), se află o importantă comunitate turcă deosebită prin tradiții și activități desfășurate. După 1970 populația a migrat către alte orașe ale țării sau Turcia.

Evenimente tradiționale

În majoritatea localităților din Parcul Natural Porțile de Fier se desfășoară anual manifestări tradiționale legate de diferite evenimente religioase sau laice:

- Balul Turcilor (Belobresca, Svinița - 27 februarie, Șichevița - 2 martie)
- Balul Mărțișorului (Ilovița, 28 februarie)
- Balul Izmenelor (Ilovița, 28 februarie)
- Fii Satului (Ilovița, ultima duminică din luna iulie)
- Festivalul Smochinelor (Svinița)
- Festivalul Satelor Dunărene (Svinița, 1-2 mai)
- Festivalul Sportului (Șvinița, 1-2 mai)
- Festivalul Muzical al Minorităților (Șvinița, august)
- Ziua Școlii din Liubcova (Liubcova, septembrie)
- Festivalul minorităților (Bigar)
- Fasanke (Saptamana Mascatilor, prima saptamana din martie, Pojejena)
- Balul Strugurilor (Grojdjembal, Belobresca)
- Concurs de teatru de păpuși pentru copii (Belobresca)
- Nedeile, care au date diferite de organizare pentru fiecare comunitate și sunt legate de hramul bisericii
- Cumăcitu (Moldova Nouă, în prima lună după Sfintele Paști)
- Zilele Municipiului Orșova (Orșova, în preajma Zilei Sfânta Maria)
- Măsuratul Oilor (Dubova, prima sâmbătă a lunii)
- Farsane, sărbătoare cehească (Eibental, februarie)

Valorile istorice și arheologice

Mănăstirea Vodița a fost construită între 1370 și 1372 pe teritoriul comunei Varciorova, la aproximativ 500 m distanță de Dunăre. Intemeietorul acestui lăcas este călugărul Nicodim. Ruinele vechii biserici se văd și în prezent, lângă acestea fiind construită în 1995 o biserică de lemn.

Mănăstirea Sf. Ana este ctitorie a cunoscutului ziarist interbelic Pamfil Șeicaru, fiind așezată în imediata apropiere a municipiului Orșova, pe Dealul Moșului.

Mănăstirea Mraconia. Pe Valea Mraconiei este situată o veche mănăstire, numită "Mracuna". Vechiul lacas "sta" ascuns într-un loc pitoresc în fața fostului drum Traian de pe malul sarbesc, unde se află "tabula Traiana".

Biserica Sf. Niculae cel Sărac din Orșova a fost realizată la începutul secolului al XIX-lea, având o compoziție de mare simplitate în care se resimt influențe dorice, baroce și neoclasiche.

Catedrala romano-catolică din Orșova se află în zona centrală a localității, în imediata vecinătate a "Pieții 1800". A fost construită între anii 1972-1976, ca urmare a strămutării Orșovei vechi pe actualul său amplasament. Catedrala este o construcție din beton finisat prin cofraje și lemn, având formă de cruce din orice punct ar fi privită.

Biserica Sf. Arhangheli din localitatea Berzasca este situată în vatra localității Berzasca, reprezentând cea mai veche biserică românească din Clisura Dunării. Reprezintă un monument de arhitectură, construit în stil baroc, la 1836.

Cetatea Trikule a fost ridicată în secolul al XV-lea pentru a opri expansiunea otomană spre vest, ruinele observându-se și în prezent în apropierea localității Svinița. Cetatea Tri Kule era reprezentată prin trei turnuri dispuse pe malul Dunării în formă de triunghi. Ansamblul Cetății

Trikule a fost inundat în urma amenajării lacului de acumulare Porțile de Fier I, la suprafață observându-se doar două turnuri.

Cetatea Drencova, situată în apropierea localității Berzasca, este în prezent inundată de apele Dunării. Singura mărturie este zidul fostei biserici.

Cetatea Ladislau a fost construită pe malul stâng al Dunării, fiind menționată încă din secolul al XIV-lea. Cetatea, cu rol strategic, era destinată controlului traficului fluvial pe Dunăre. Cetatea pereche de pe malul sârbesc este Cetatea Golubac, mult mai bine conservată decât cetatea Ladislau.

Peștera Gaura Chindiei II. În abruptul din strâmtura Coronini - Alibeg se deschide Peștera Gaura Chindiei II, rezervație arheologică unde au fost descoperite urme de artă rupestră ce aparțin paleoliticului și neoliticului.

Peștera Veterani este cunoscută din timpuri străvechi, fiind consacrată de daci drept sanctuar al zeului Zamolxis.

Peștera Haiducilor. În această Peștera au fost descoperite urme de cultura mezolitică.

Cetatea și așezarea dacică din satul Divici (în punctul "Grad") reprezintă o mărturie a locurii dacice a acestui spațiu, situl fiind considerat de importanță națională, fiind recunoscut ca element de patrimoniu național prin Legea nr. 5 din 2000.

Alături de acestea, mai trebuie menționate și ruinele bisericii medievale de pe valea Siriniei, biserica catolică din localitatea Moldova Nouă, clădirile din secolele al XVIII-lea și al XIX-lea din localitățile Berzasca, Eibenthal, Bigar, Liubcova, Moldova Nouă și Pojejena, morile de apă de pe valea Cameniței, Elisevei și Povalinei.

Sunt cunoscute pentru obiectele de artă populară localitățile Garnic și Șichevița.

În zona Parcului Natural Porțile de Fier sunt Muzeul etnografic Eselnița, Muzeul etnografic și arheologic Gornea și Muzeul Hidrocentralei Porțile de Fier I, Muzeul Regiunii Porțile de Fier din Drobeta Turnu-Severin.

CAPITOLUL 2. Ecoturismul în cele două arii protejate

2.1. Ecoturismul în Parcul Național Djerdap

2.1.1 Capacitatea de cazare

Pe teritoriul celor trei localități care sunt în Parcul Național Djerdap sunt înregistrate aproximativ 1300 de locuri de cazare. Există patru hoteluri cu un total de 1000 de locuri de cazare, astfel: "Golubački grad" Golubac - 140 locuri, "Lepenski vir" în Donji Milanovac - 450 paturi, "Djerdap turist" în Kladovo - 290 paturi și "Aquastar Danube" în Kladovo - 120 locuri.

În structurile private de cazare sunt în total 300 locuri. Cele mai multe dintre ele sunt clasificate de trei stele (120) și cu o stea sunt clasificate 46 de locuri de cazare. Se poate presupune că motivul pentru care există un număr așa de mic de locuri de cazare de calitate, este slaba promovare a turismului.

2.1.2 Atracțiile turistice

Una dintre cele mai importante atracții în PN Djerdap sunt potecile de drumeție. Pe teritoriul parcului național sunt nouă poteci de drumeție marcate. Acestea sunt:

- Veliki și Mali Štrbac;
- Buronov ponor;
- Peștera Gradašnica;
- Lacul Balta Alu Šontu - Glavica;
- Cheile Boljetin - Greben;
- Ciganski potok - Šomrdski kamen;
- Cheile Brnjica River;
- Bosman - Sokolovac;
- Kovilovo - "Acoperisul lumii"

În zona aflată în categoria I de protecție sunt prezente nouă rezervații naturale care au statutul de sit de valoare naturală importantă, cu un regim special de protecție și o arie de valoare deosebită :

- Golubački grad (23.04 ha) - declarată rezervație naturală pentru valorile sale botanice valoroase. Domină comunitățile termofile polidominante de stejar și carpen cu liliac. Rezervația este localizată în zona cetății medievale cu nume similar.
- Bojana (27.44 ha) - rezervația constă din specii indigene mezofile cu comunități polidominante cu nuc. Ca și relict terțiar, nucul are o importanță deosebită în Parcul Național Djerdap.
- Tatarski vis (14.70 ha) - rezervație importantă din punct de vedere al legaturii dintre speciile de plante și substratul geologic (sisturi cristaline pe care s-au dezvoltat stejarete și calcare pe care s-au dezvoltat fagete).
- Bosman-Sokolovac (281.30 ha) - această rezervație include partea interioră a zonei defileului Dunării, unde sunt prezente numeroase comunități de păduri și tufărișuri de liliac relict, usor xeroterme cu comunități de alun turcesc cu frasin și alun. În această rezervație se află un

important sit geologic cu roci mezozoice.

- Somrda (30.07 ha) - rezervația este importantă pentru prezenta unui relict terțiar rar, laurul. Aici, acest arbore poate crește până la 5 metri înălțime.
- Ciganski Potok (18.32 ha) - este o rezervație care are un caracter extraordinar care a oferit condiții pentru creșterea comunităților de fag balcanic și nuc și de parcele monospecie de nuc.
- Coka Njalta with Pesaca (354.00 ha) - această rezervație este una dintre cele mai bogate locuri cu specii relicte din Djerdap. Sunt prezente comunități polidominante cum ar fi comunități de fag, nuc, frasin, liliac și alun turcesc, carpen, stejar și liliac.
- Lepenski Vir (21.04 acres) - este un sit arheologic faimos care este însă important pentru prezența comunităților relicte care includ comunități polidominante de sambovina și nuc. În această locație au fost înregistrate 14 elemente de floră sub-mediteraneeană. De asemenea, au fost identificate 21 de elemente floristice care indică un grad relict ridiat al comunităților și habitatelor.
- Raul Boljetin - Greben (99.92 ha) - Raul Boljetin este acoperit cu celebrele stânci de gresie, cu straturi ciufulit. În Cheile Boljetin există gresii și conglomerate formate cu calcar. Există câteva profile cu o asemenea abundență de înregistrări paleontologice încât, ca o caracteristică specială, există posibilitatea de a reface succesiunea unei comunități complete din Jurassic și până în Cretacicul inferior.
- Veliki și Mali Štrbac (899.40 ha) - este cea mai interesantă parte din Djerdap, care a fost pusă sub protecție specială. Se află aici o vegetație și o floră extrem de bogate și complexe, datorită mai multor factori cum ar fi: vecinătatea cazanelor Dunării, stâncăriilor verticale înalte, prezenței a numeroase avene sau piteni calcaroși, culmi largi, ghohotișuri mișcătoare sau stânci nemișcate de roci calcaroase sau cristaline, prezența cetii și alte caracteristici specifice.

Pe teritoriul parcului sunt protejate un număr de valori culturale și istorice, împreună cu împrejurimile lor. Unele dintre aceste bunuri au fost declarate pentru valorile de importanță deosebită și se află sub protecția specială a autorităților de stat. Acestea sunt:

- Golubacki grad (monument cultural), situat la intrarea în Parcul Național Djerdap, ceea ce îl face poartă de intrare a parcului, precum și la intrarea în defileul Golubac. Golubacki grad a fost construit la mijlocul secolului al XIV-lea, pe pantele abrupte, inaccesibile de calcare. Metereze bine conservate și turnuri de apărare depun mărturie și azi despre construcția militară cea mai mare de la Djerdap. Inaccesibilitatea locației nu a permis dezvoltarea orașului și, odată cu sfârșitul perioadei de funcționare a fortificației, la mijlocul secolului al XIX-lea, a fost abandonată. Localitatea Golubac s-a dezvoltat pe o locație mai convenabilă, în amonte de Golubacki grad.
- Lepenski Vir (monument cultural), cu o cultură ce a fost datată de la 5800 î.e.n. până în 4300 î.e.n. și se constituie în nouă așezări construite succesiv, care au avut construcții planificate de clădiri, morminte, altare și obiecte prelucrate artistic, cu expresie unică. Cercetările fitocenologice în această parte a defileului Djerdap au fost efectuate în paralel cu cele arheologice și au relevat existența unei legături strânse între vegetație și condițiile de mediu, pe de o parte, și așezările preistorice, pe de altă parte. Pe baza întregului material descoperit a "culturii lepenska" așezările

pot fi plasate cronologic de la epoca vânător-culegător cu trecere până în primele începuturi ale neoliticului - protoneolitic. Acest lucru este dovedit de resturile de oase de animale, o serie de instrumente de pescuit găsite și alte obiecte sacre, sculpturi antropomorfe sau în formă de pește precum și de existența primelor așezări organizate cu tip de locuințe definit clar.

- Tabula Traiana (monument) este parte a Limesului Roman I și a drumului Împăratului Traian care a fost construit între 98 până în 117 e.n. în zona Cazanele Mici. Tabula Traiana este considerată componentă importantă a proiectului de construcție din perioada Împăratului Traian, alături de construcția drumului și de podul de peste Dunăre, de la Kladovo.

- Castrum Diana (sit arheologic) a fost construit în localitatea Karatas. Construcția a început în primul secol și a fost terminată în cel de al doilea. Împreună cu dealul dominant aflat lângă Dunăre reprezintă una dintre cele mai mari cetăți romano-bizantine. Construirea acestui castrum este legată de faza finală a construcției fortificațiilor strategice de la Belgrad la Kostolac. Cu acestea s-a încheiat domnia împăratului Traian, în jurul anului 110 e.n. Castrum Diana este înconjurat de ziduri dispuse în formă de patrule cu colțuri rotunjite. Forme de design arhitectural și dimensiunile pieselor conservate au confirmat faptul că, inițial, Castrum Diana a fost construită ca tabără militară, care a fost în cele din urmă transformată într-o așezare civilă.

2.1.3 Forme de turism

Din punctul de vedere al turismului și calității mediului, Parcul Național Djerdap constă în două unități majore de relief: (1) apele Dunării și a râurilor afluențe, de la intrarea în parc lângă Golbac și până la Porțile de Fier I și (2) zona montană rurală de la nord, cu Kucaj și Miroc, traversată de râul Porec.

Vizitatorii vin în Parcul Național Djerdap prin trei intrări principale (Golubac, Diana Karatas and Topolnica) și prin două intrări secundare (șoseaua de la Majdanpek și prin Miroc). Nici una dintre aceste intrări nu are un birou de primire sau un punct de control a intrării în parc așa că vizitatorii pot obține informații despre parc doar de la centrele de informare care aparțin de organizațiile de turism locale din Golubac, Donji Milanovac and Kladovo sau de la sediile Administrației Parcului Național Djerdap din Dobra și Tekija ori de la sediul central din Donji Milanovac.

- Drumeția pe poteci - în Parcul Național Djerdap sunt 9 poteci marcate omologate, de diferite lungimi, care trec prin peisaje atractive, rezervații naturale și care, de obicei, au la final un punct de belvedere. Aceste poteci de dificultate ușoară sau medie sunt pentru recreere și lungimea lor variază de la 2 la 10 km. În PN Djerdap sunt mai multe puncte de belvedere. Sokolovac este cel mai vizibil vârf din Defileul Dunării, cu cei 625 de metri ai săi, deasupra nivelului mării. De pe vârful Kovilovo, 328 m altitudine, se poate vedea până la 25 de km departare, de-a lungul văii Donji Milanovac. Veliki Strbac (768 metri) și Mali Strbac (626 metri) sunt cele mai înalte vârfuri ale Miroc și sunt puncte de belvedere foarte populare de unde se poate vedea cea mai îngustă parte a Cazanelor.

- Cicloturism - ruta cicloturistică EuroVelo 6 se desfășoară pe întreaga lungime a parcului. Aceasta rută europeană care trece prin PN Djerdap, face legătura între Oceanul Atlantic și Marea Neagră. Pe un segment de 100 de km străbate PN Djerdap, ceea ce face ca această arie protejată să fie parte din harta cicloturistică a Europei. Traseul Dunării este unul dintre cele mai populare rute de cicloturism din Europa. Sistemul de semnalizare a acestei rute prin Serbia are un design unic în

comparație cu celelalte țări pe care le traversează. Mai există și alte caracteristici care fac segmentul sârbesc al EuroVelo 6 să fie autentic în întreaga Europă. Este primul sistem de semnalizare și ciclism de asemenea proporții în Serbia și rămâne singura rută cicloturistică din țară care este recunoscută și internațional.

– Observarea păsărilor - Djerdap este prîntre cele 35 de Arii Importante pentru Păsări (Important Bird Areas) identificate în Serbia. Trei specii de păsări fac din Djerdap o arie de importanță internațională: *Phalacrocorax pygmeus*, *Aquila pomarina* și *Aquila pennata*. Au fost înregistrate până acum în zona 170 de specii de păsări, dintre care 130 sunt considerate ca și comune în zonă. Un program cu ghid specializat și posibilitatea de utilizare a turnului de observarea păsărilor în Mali Strbac este oferit de către Administrația PN Djerdap.

– Turismul de pescuit - Dunărea trece prin Parcul Național Djerdap pe o lungime de aproximativ 100 km. Aceasta este împărțită în trei chei: Cheile Golubac, cu o lungime de 14.5 km și cel puțin 230 de metri lățime, Gospodin Vir, lungi de 15 km și cu o lățime minimă de 220 metri și Cazanele Mici și Mari, care sunt au 19 km lungime și 140 metri lățime. Există și trei chei, precum Ljupovska, Donji Milanovac și Orsavka. În toate aceste locații sunt o mulțime de locuri potrivite pentru pescuitul de agrement.

– Turismul de vânătoare - Fondul de vânătoare Djerdap este dotat corespunzător cu infrastructură de vânătoare (standuri, standuri în copaci, hrănitoare pentru cerb, căprior, mistreț și vânat mic, adăpătoare). Administrația PN Djerdap din Donji Milanovac oferă tururi organizate de vânătoare, ghizi specializați și gonaci. Această activitate turistică este incompatibilă cu ecoturismul.

– Evenimentele locale sunt o componentă importantă a unui produs turistic integrat și un element cheie pentru un sejur mai interesant pentru turiști. Ca urmare, evenimentele turistice legate de vânătoare "Vânătorii întâlnesc lupii" din Dobra, festivalurile floclorice cum sunt "Jorgovan fest" în Miroc, Festivalul Folcloric în Golubac sau "Zlatna bucka Djerdapa" din Tekija reprezintă doar o parte din evenimentele turistice, sportive și de divertisment care aduc în zonă un număr mare de vizitatori și participanți. Aceste festivaluri reprezintă un potențial important pentru turism, fiind o parte importantă din oferta turistică generală a PN Djerdap. Trebuie avut în vedere care dintre aceste festivaluri vor fi legate de oferta de ecoturism, ținând cont ca festivalurile de vânătoare sau festivalurile care au un impact negativ major asupra mediului nu pot fi asociate cu ecoturismul.

Numărul de turiști și de cazări în anul 2009.

Localitatea	Numărul de turiști			Cazări			Numărul mediu de cazări	
	total	domestic	străini	total	domestic	străini	domestic	străini
Golubac	4.818	4.119	699	7.690	6.711	979	1,6	1,4
Majdanpek	25.882	23.216	2.666	58.435	51.836	6.599	2,2	2,5
Kladovo	27.199	24.741	2.458	69.127	64.596	4.531	2,6	1,8
Total:	57.899	52.076	5.823	135.252	123.143	12.109	2,1	1,9

Sursa: Biroul Național de Statistică din Serbia, 2010

2.1.4 Analiza SWOT a ecoturismului din Parcul Național Djerdap

În cadrul prezentului studiu de ecoturism a fost realizată analiza SWOT pentru a evalua punctele tari, punctele slabe, oportunitățile și amenințările la adresa dezvoltării ecoturismului în Parcul Național Djerdap.

PUNCTE TARI

Existent potențialului natural - munți sălbatici, Dunărea, râuri de munte, floră și fauna bogate

Existența potențialului cultural - situri arheologice importante și o moștenire bogată a Imperiului Roman

Cultura vlahilor - ca una dintre multele tradiții local încă exsistente

PN Djerdap este integrat într-o regiune bine identificată de-a lungul Dunării

Rețeaua de drumuri locale destul de bine dezvoltată

Prezența rutei cicloturiștice de lung parcurs EuroVelo6

Existența potențialului de a dezvolta mai multe rute cicloturiștice ca ramificare de la EuroVelo6 înspre regiunea din interiorul parcului

Există o atenție sporită acordată regiunii Dunărene de către autoritățile naționale și locale și de către Uniunea Europeană

Existența unor "puncte fierbinți" ale turismului pe Dunăre și în interiorul parcului

Un număr mare de monumente culturale în regiune și sunt păstrate încă obiceiurile tradiționale (Bucka, sculptura în lemn, "căutarea aurului") și festivaluri și manifestări

Peisajul natural este păstrat și există multe endemite

Cresterea importanței care este acordată proiectelor de cooperare transfrontalieră cu România și proiectelor transnaționale

Trei agenții de dezvoltare sunt active în Regiunea Operațională de Dezvoltare Sud Est

Există facilități turistice (hoteluri, restaurante, camere de cazare). Imaginea hotelurilor și a turismului în zonă este moștenită din trecut

Există organizații turistice în toate municipalitățile

Ospitalitatea oamenilor locului

Produse naturale / organice

Universitățile au derulat cercetări și studii de mulți ani în PN Djerdap

Parcul Național Djerdap este parte a Danube Parks - Rețeaua de Arie Protejate de pe Dunăre.

Prîntre scopurile rețelei se regăsește promovarea dezvoltării durabile, iar una dintre acțiuni este dezvoltarea turismului bazat pe natură.

Parcul Național Djerdap dispune de un sistem performant de alarmă la incendiile de vegetație, ceea ce protejează mai bine inclusiv infrastructura turistică: poteci, panouri informative, puncte de belvedere, locuri de popas sau campare.

PUNCTE SLABE

- Legătura slabă din punct de vedere a transportului către Belgrad

- Soșelele din rețeaua regională nu sunt în cea mai bună condiție
- Căile ferate sunt la distanță destul de mare de PN Djerdap și se circulă cu viteză destul de redusă
- Transportul public nu este dezvoltat suficient
- Nu există pachete turistice care să conțină transport public
- Nu există pachete turistice regionale complete
- Nu există pachete turistice transfrontaliere (cu România)
- Oferta limitată pentru turistii care vin în croazieră pe Dunăre
- Informații slabe la nivel regional
- Organizațiile regionale de turism nu sunt operaționale
- Calitatea oferită de turismul rural este destul de slabă
- Lipsa sprijinului financiar pentru dezvoltarea turismului de către birourile de turism, PN Djerdap, structurile de cazare sau comunitatea locală
- Managementul deșeurilor deficitar
- Lipsa educației și a conștientizării asupra ecoturismului și a turismului responsabil în rândul comunității locale
- Numărul redus de produse ecoturistice
- Grupurile țintă nu sunt definite și asociate cu ofertele corespunzătoare
- Cunoașterea insuficientă a limbilor străine, mai ales de către populația locală
- Activitățile derulate de către parcul național nu sunt suficient de vizibile de către publicul larg

OPORTUNITĂȚI

- Investițiile în agricultură
- Interesul crescut al publicului pentru formele alternative de turism
- Posibilități de finanțare din fondurile UE și fondurile de aderare UE pentru proiecte transfrontaliere
- Încurajarea dezvoltării economice de către autoritățile guvernamentale
- Construirea unei stații pentru procesarea deșeurilor
- Implementarea acordurilor internaționale
- Dezvoltarea de poteci de drumeție și cicloturism
- Diversificarea ofertei curente de festivaluri și cooperarea cu localități din România pentru a organiza evenimente
- Importanța acordată Dunării ca și coridor de transport internațional
- Poziționarea favorabilă a parcului, prin învecinarea la nord cu România
- Numărul crescut de cicloturiști pe EuroVelo 6

- Numărul în creștere de croaziere pe Dunăre
- Dezvoltarea diferitelor documente de planificare cum ar fi planificare teritorială și strategii
- Sprijinul Biroului de Turism din Serbia
- Posibilitățile de a combina ofertele turistice cu activități în România

AMENINȚĂRI

- Poluarea pe Dunăre
- Creșterea traficului de vase pe Dunăre, planurile de a construi Serbian Riviera
- Nu există nici un plan de acțiune referitor la capacitatea de suport, în cazul în care va exista o creștere puternică a turismului
- Înțelegerea greșită a conceptului de turism responsabil
- Conceptul de mobilitate durabilă nu este cunoscut
- Nu există instrumente financiare pentru proiecte de infrastructură
- Importanța pe care o acordă guvernul pentru alte regiuni ale țării, mai ales pentru centrul Serbiei și pentru Coridorul 10
- Serbia este în afara UE - trecerea frontierei și a punctelor vamale reduce viteza circulației turistice peste Dunăre
- Regiunea nu este suficient conectată la nodul major de transport Belgrad (căi ferate care necesită reparații, șosele sunt în diferite stadii de reparații sau întreținere, nu există linii de transport directe pe Dunăre). Alte regiuni din Serbia oferă mai multe posibilități de transport și sunt conectate mai bine cu nodurile majore de transport
- Publicul larg nu cunoaște suficient și face confuzii asupra ecoturismului și mobilității durabile
- Nu există subvenții pentru dezvoltarea de pachete de turism care să includă și mobilitate durabilă
- Cadrul legal nu este suficient sau nu este clar
- Schimbarea priorităților la nivelul autorităților. De exemplu, dacă personalul se schimbă datorită schimbărilor politice, atunci și prioritățile se schimbă.

2.2. Ecoturismul în Parcul Natural Porțile de Fier

2.2.1 Capacitatea de cazare

Pe teritoriul Parcului Natural Porțile de Fier sunt 102 structuri de cazare care constau în hoteluri, moteluri, pensiuni, vile, case, cabane, case de vacanță. Localitățile cu cele mai multe structuri de cazare sunt situate în partea de est a parcului, în Dubova, Eșelnița, Orșova și Drobeta Turnu Severin. Există câteva locuri de cazare în partea centrală și de vest a parcului în Moldova Noua, Berzeasca, Svinița, Baziaș, Coronini, Belobreșca, Sichevița, Măcești și Radimna.

Conform raportul de activitate al Parcului Natural Porțile de Fier, în 2012 aproximativ 40000 de turiști au vizitat parcul. Nu există date disponibile la Institutul Național de Statistică specifice

pentru zona Porțile de Fier, dar există date privind turiștii care au vizitat județele Caraș-Severin și Mehedinți. În 2012, aproape 110000 de turiști au vizitat județul Caraș Severin și 53684 turiști au vizitat județul Mehedinți. Dacă, în cazul județului Caraș Severin, există o creștere a numărului de turiști, cu aproximativ 3000, în comparație cu anul 2011, în județul Mehedinți a existat o ușoară scădere cu 1200 de turiști, raportat la același an.

Oricum, aceste cifre trebuie privite cu rețineră, ținând cont că cele mai multe dintre activitățile de turism rural se desfășoară „la negru” și aceste statistici nu pot fi realiste.

2.2.2 Atracții turistice

Principalele atracții ale Parcului Natural Porțile de Fier sunt natura valoroasă și peisajul spectaculos. Există în parc 18 rezervații naturale, au fost desemnate trei situri Natura 2000 și Porțile de Fier este desemnat ca sit Ramsar.

Rezervațiile naturale sunt:

- Balta Nera - Dunăre, rezervație naturală mixtă
- Baziaș, rezervație naturală forestieră
- Insula Calinovăț, arie de protecție specială avifaunistică
- Râpa cu lăstuni, rezervație naturală mixtă
- Divici - Pojejena, arie de protecție specială avifaunistică
- Valea Mare, rezervație naturală botanică
- Peștera cu Apă din Valea Polevii, rezervație naturală mixtă
- Ostrovul Moldova Veche, arie de protecție specială avifaunistică
- Locul fosilifer Svinița, rezervație naturală paleontologică
- Cazanele Mari și Cazanele Mici, rezervație naturală mixtă
- Locul fosilifer Bahna, rezervație naturală paleontologică
- Dealul Duhovna, rezervație naturală forestieră
- Gura Văii - Vârciorova, rezervație naturală mixtă
- Fața Virului, rezervație naturală botanică
- Cracul Crucii, rezervație naturală botanică
- Dealul Vărănic, rezervație naturală mixtă
- Valea Oglănicului, rezervație naturală botanică
- Cracul Găioara, rezervație naturală botanică

De asemenea există multe atracții istorice, arheologice și culturale cum ar fi:

- Mănăstirea Vodița care a fost construită între 1370 și 1372 pe teritoriul comunei Varciorova, la aproximativ 500 m distanță de Dunăre. Întemeietorul acestui lăcaș este călugărul Nicodim. Ruinele vechii biserici se văd și în prezent, lângă acestea fiind construită în 1995 o biserică de lemn.

- Mănăstirea Sf. Ana este ctitorie a cunoscutului ziarist interbelic Pamfil Seicaru, fiind așezată în imediata apropiere a municipiului Orșova pe Dealul Moșului.
- Mănăstirea Mraconia. Pe Valea Mraconiei este situată o veche mănăstire, numită "Mracuna". Vechiul lăcaș "sta" ascuns într-un loc pitoresc în fața fostului drum Traian de pe malul sârbesc, unde se află "tabula Traiana".
- Biserica Sf. Niculae cel Sărac din Orșova a fost realizată la începutul secolului al XIX-lea, având o compoziție de mare simplitate în care se resimt influențe dorice, baroce și neoclasiche.
- Catedrala romano-catolică din Orșova se află în zona centrală a orașului, în imediata vecinătate a "Pieții 1800". A fost construită între anii 1972-1976, ca urmare a strămutării Orșovei vechi pe actualul său amplasament. Catedrala este o construcție din beton finisat prin cofraje și lemn, având formă de cruce din orice punct ar fi privită.
- Biserica Sf. Arhangheli din localitatea Berzeasca este situată în vatra localității Berzeasca, reprezentând cea mai veche biserică românească din Clisura Dunării. Reprezintă un monument de arhitectură, construit în stil baroc, la 1836.
- Cetatea Trikule a fost ridicată în secolul al XV-lea pentru a opri expansiunea otomană spre vest, ruinele observându-se și în prezent în apropierea localității Svinița. Cetatea Trikule era reprezentată prin trei turnuri dispuse pe malul Dunării în formă de triunghi. Ansamblul Cetății Trikule a fost inundat în urma amenajării lacului de acumulare Porțile de Fier I, la suprafață observându-se doar două turnuri.
- Cetatea Drencova, situată în apropierea localității Berzeasca, este în prezent inundată de apele Dunării. Singura mărturie este zidul fostei biserici.
- Cetatea Ladislau a fost construită pe malul stâng al Dunării, fiind menționată încă din secolul al XIV-lea. Cetatea, cu rol strategic, era destinată controlului traficului fluvial pe Dunăre. Cetatea pereche de pe malul sârbesc este Cetatea Golubac, mult mai bine conservată decât cetatea Ladislau.
- Peștera Gaura Chindiei II. În abruptul din strâmtura Coronini - Alibeg se deschide peștera Gaura Chindiei II, rezervație arheologică unde au fost descoperite urme de artă rupestră ce aparțin paleoliticului și neoliticului.
- Peștera Veterani este cunoscută din timpuri străvechi, fiind consacrată de daci drept sanctuar al zeului Zamolxis.
- Peștera Haiducilor. În această peșteră au fost descoperite urme de cultură mezolitică.
- Cetatea și așezarea dacică din satul Divici (în punctul "Grad") reprezintă o mărturie a locuirii dacice a acestui spațiu, situl fiind considerat de importanță națională, fiind recunoscut ca element de patrimoniu național prin Legea nr. 5 din 2000.
- Alături de acestea mai puțin cunoscute sunt: ruinele bisericii medievale de pe valea Siriniei, biserica catolică din localitatea Moldova Nouă, clădirile din secolele al XVIII-lea și al XIX-lea din localitățile Berzeasca, Eibenthal, Bigar, Liubcova, Moldova Nouă și Pojejena, morile de apă de pe valea Cameniței, Elisevei și Povalinei.
- Sunt cunoscute pentru obiectele de artă populară localitățile Garnic și Sichevita.
- În Parcul Natural Porțile de Fier sau în imediata vecinătate sunt Muzeul Etnografic "Doina și Teodor Grigore" de la Eșelnița, Muzeul Sătesc "Etnografie și istorie locală" Gornea, Muzeul

Hidroelectric de la Porțile de Fier I, Muzeul Regiunii Porțile de Fier din Drobeta Turnu – Severin.

2.2.3 Forme de turism

Practicarea turismului în zona Cazanelor Dunării și Orșovei, în arealul actual al Parcului Natural Porțile de Fier a început încă din primul sfert al secolului al XIX-lea, prin drumeții și admirarea unor locuri pitorești sau cu valoare istorică. Turismul s-a extins spre sfârșitul aceluiași secol, prin navigația pe Dunăre, vizitarea insulei Ada-Kaleh și alte obiective. În perioada interbelică, în această zonă a început practicarea turismului școlar.

În perioada postbelică, datorită restricțiilor din zona de frontieră cu fosta Federație Iugoslavia, turismul în zonă a cunoscut un accentuat regres, interesul pentru dezvoltarea turistică fiind practic inexistent. Mai mult, zona de vest a parcului (zona Moldova Nouă) s-a dezvoltat din punct de vedere industrial, accentul fiind pus pe activitățile de extracție a resurselor minerale (activități miniere).

Dezinteresul față de turism și absența acestuia din zonă, până în 1989, a condus și la dezinteresul și lipsa unei infrastructuri legate de această activitate. În consecință, infrastructura turistică - spații de cazare, de asigurare a mesei, facilități de recreere - este insuficient dezvoltată. În perioada de după 1989, deși zona nu a fost valorificată suficient din punct de vedere turistic, se observă totuși un progres în această direcție. Astfel, există un interes crescut al vizitatorilor, tur operatorilor și autorităților pentru turismul în aceasta zonă.

Prin zestrea sa naturală și prin potențialul istoric și cultural remarcabil, Parcul Natural Porțile de Fier reprezintă un spațiu deschis unui turism organizat, prietenos mediului, oferind vizitatorului îmbinarea activităților de recreere și agrement, cu cele instructiv - educative, de cunoaștere a naturii și de protecție a resurselor naturale și cultural istorice.

Formele de turism care pot fi practicate în Parcul Natural Porțile de Fier sunt:

- Turism de drumeție montană - există un număr de 16 trasee turistice marcate și semnalizate, iar 15 dintre ele sunt omologate. Toate traseele sunt prevăzute cu panouri și cu locuri de popas sunt întreținute regulat și vor fi dotate cu panouri explicative. Există și trasee care leagă localitățile cu populație de etnie cehă;
- croaziere pe Dunăre (cu plecare din Orșova). Funcționează 3 nave de pasageri cu o capacitate între 30 și 90 de persoane, precum și câteva ambarcațiuni ușoare de agrement cu capacitate de până la 6 persoane;
- turism nautic internațional (croaziere pe diferite sectoare ale Dunării);
- turism științific (pentru habitatele și speciile de plante și animale protejate, patrimoniu geologic, peșteri, obiective arheologice și colecții etnografice), în rezervațiile naturale din arealul parcului;
- birdwatching (în zonele umede din partea de vest a parcului);
- pescuit sportiv (pe Dunăre – somn, crap, șalău, cegă, etc., iar pe râurile interioare - păstrăv, mreană, clean, etc.);
- festivități și sărbători tradiționale (Nedei, sărbători ale minorităților, festivaluri cultural-artistice);
- turism culinar legat de bucătăria tradițională (specialități din pește, carne de capră, produse lactate, legume, dulciuri, țuică de smochine);
- sporturi nautice pe Dunăre (canotaj, caiac-canoe, ski-jet);
- ciclism de tură și mountain-bike; s-au identificat un număr de 5 trasee de mountain bike, care urmează a fi omologate;
- turism cultural - ecumenic; pentru vizitarea morilor de apă de pe văile Elișeva, Povalina,

Camenița și pentru vizitare obiectivelor turistice religioase;

Există două turnuri pentru observarea păsărilor care sunt operate de către Administrația Parcului Natural Porțile de Fier și de către Primăria și Consiliul Local Sichevița. Aceste facilități de vizitare sunt semnalizate în locații cu vizibilitate optimă.

2.2.4 Analiza SWOT a ecoturismului din Parcul Natural Porțile de Fier

În cadrul prezentului studiu de ecoturism a fost realizată analiza SWOT pentru a evalua punctele tari, punctele slabe, oportunitățile și amenințările la adresa dezvoltării ecoturismului în Parcul Natural Porțile de Fier.

PUNCTE TARI

- Flora și fauna bogată, cu specii unice. Peisaje spectaculoase formate de o geologie diversă. Rezervații naturale, situri Natura 2000, sit Ramsar. Administrația lucrează la un studiu pentru întocmirea metodologiei de identificare, caracterizare și clasificare a peisajelor în cele două parcuri
- Existența Centrelor de Informare și Documentare în Moldova Nouă, Berzeasca, Orșova, Drobeta Turnu Severin, a Punctului de Informare din Dubova, a Centrului Local pentru Informare și Promovare Turistica din Svișița
- Atractivitate turistică ridicată datorită diversității etnice, a numărului mare de monumente arheologice, istorice, culturale
- Există multe legende locale și o identitate culturală
- Se organizează diferite evenimente, manifestații și festivaluri locale
- Există "Centrul pentru creșterea în captivitate a țestoasei lui Hermann" în Eșelnița
- Există un număr de 16 trasee turistice marcate și semnalizate, iar 15 dintre acestea sunt omologate. Toate traseele sunt prevăzute cu panouri și cu locuri de popas, sunt întreținute regulat și vor fi dotate cu panouri explicative. Există și trasee care leagă localitățile cu populația de etnie cehă;
- Sistemul de semnalizare, indicatoare și marcarea a potecilor de drumeție este îmbunătățit printr-un proiect în derulare POS Mediu al administrației parcului
- Prin PN Porțile de Fier trece ruta cicloturistică EuroVelo6 și Ruta Cortinei de Fier (Iron Curtain Trail)
- Au fost identificate și marcate (cu bandă roșie și verde) două rute cicloturistice de către Clubul Turistilor din Cehia printr-un proiect finanțat de către ambasada Republicii Cehia în România. Potecile care unesc cele mai importante locuri din vecinătatea satelor cehești au fost marcate cu puncte colorate. Pe harta editată de către Clubul Turistilor din Cehia sunt prezente peste 25 de astfel de poteci de drumeție.
- Există o rută de bicicletă între Moldova Veche și Moldova Nouă.
- O potecă tematică cu tema morilor de apă. Sunt realizate alte 4 poteci tematice în localitățile Moldova Nouă, Svișița, Dubova, Orșova.
- Există un număr de produse locale specifice doar acestei zone.

- Patru puncte de informare și un centru de vizitare o să fie construite de către administrația parcului printr-un proiect în derulare
- Pagina de internet a PN Porțile de Fier are informații detaliate pentru potențialii vizitatori
- Există o bază de date cu monitorizarea vizitatorilor
- Administrația Parcului Natural Porțile de Fier depune eforturi susținute pentru dezvoltarea ecoturismului prin implementarea de proiecte, promovarea parteneriatelor și prin oferirea de programe de ecoturism
- Zonarea internă a Parcului Natural Porțile de Fier a fost aprobată prin semnătură și ștampilă de toți reprezentanții legali ai primăriilor
- Administrația Parcului Natural Porțile de Fier are realizat planul de management (aprobat de către autoritatea publică centrală), Planul de management al vizitatorilor, Strategia de comunicare
- În general, autoritățile publice țin cont și solicită sau menționează în certificatele de urbanism necesitatea obținerii avizului de la administrația parcului pentru orice tip de investiție
- Parcul Natural Porțile de Fier a încheiat în trecut convenții de parteneriat cu 3 unități de cazare, punându-și la dispoziție serviciile de ghidaj și materiale promoționale și oferind acestora o plăcuță gravată cu sintagma "partener agreat al parcului"
- Sunt organizate Zilelor Parcului Natural Porțile de Fier, prin implicarea activă a comunităților locale, sunt organizate târguri pentru produse tradiționale. Implicarea în aceste activități este mult mai mare din partea autorităților locale din Caraș-Severin
- Sunt stabilite unele parteneriate cu primăriile în vederea atragerii fondurilor europene
- Structura reliefului permite construirea de trasee de cicloturism. Administrația Parcului Natural Porțile de Fier este interesată în dezvoltarea unui sistem de trasee de cicloturism.

PUNCTE SLABE

- Informațiile și activitățile cu și despre PN Porțile de Fier și a altor factori interesați de turism nu sunt integrate în totalitate și nu sunt sinergetice
- Nu există sistem pentru apele uzate (cu excepția a două comune)
- Un număr foarte redus de pachete și oferte de ecoturism din partea tur operatorilor. Nu există ghizi autorizați.
- Nedefinitivarea unor program, trasee sau activități legate de cicloturism
- Festivalurile și sărbătorile locale nu sunt integrate corespunzător cu activitățile parcului
- Nu toate Centrele de Informare și Documentare au o localizare ușor de găsit și le lipsește personalul permanent sau chiar nu sunt funcționale
- Anumite segmente a potecilor de drumeție au marcaje vechi, degradate, vandalizate sau chiar inexistente, ori sunt acoperite de tufișuri și altă vegetație
- Nu există o hartă detaliată, generală a potecilor de drumeție și cicloturism
- Sistemele de poteci de drumeție marcate ale PN Porțile de Fier și ale ariilor protejate

încevinate din țară și din Serbia, nu sunt integrate

- Multe dintre potecile marcate de către Clubul Turistic Ceh, care leagă cele mai importante sate cehesti, sunt greu de găsit în teren. Unele marcaje sunt rare sau nu sunt vizibile.
- Colaborarea dificilă a autorităților locale cu administrația PN Porțile de Fier (ex. intenția de proiect Dubova - Peștera Poncova; Centrul de Informare și Promovare Turistică din Svinița are puține informații despre parc, Consiliul Județean nu răspunde solicitărilor de colaborare)
- Lipsa asociațiilor de turism la nivel local, care ar putea fi înființate de către factori interesați de turism și de către alte inițiative (proiecte)
- Lipsa unui management al deșeurilor în majoritatea localităților. Localnicii folosesc văile râurilor pe post de coș de gunoi.
- Patrimoniul cultural și istoric se degradează constant ca urmare că nu sunt fonduri pentru întreținere, reconstrucție și pentru că managementul acestor structuri nu este funcțional. Tradițiile populare se pierd.
- Nu există posibilitate de închiriere de biciclete sau canoe și sunt puțini ghizi locali disponibili.
- Baza de date cu monitorizarea vizitatorilor are înregistrări de doar câțiva ani. Acesta face dificilă recunoașterea tendințelor și caracteristicilor comportamentului și preferințelor vizitatorilor.
- Dezvoltarea necontrolată a turismului, lipsa sau neaplicarea regulamentelor și a controlului pentru clădirile noi care au impact asupra peisajului. Casele de vacanță și pensiunile care nu respectă arhitectura tradițională crează un peisaj antropoc haotic.
- Slaba informare și conștientizare a comunităților locale asupra conceptului de ecoturism și asupra posibilităților existente de a dezvolta activități legate de ecoturism.
- Camparea, aprinderea de vetre de foc și abandonarea deșeurilor, mai ales de către turiștii de weekend, sunt fenomene care sunt greu de controlat.
- Serviciile turistice de calitate slabă
- Factorii care ar putea fi interesați pentru dezvoltarea ecoturismului nu au încă nici capacitatea și nici intenții clare a de lucra împreună, pentru moment
- Imposibilitatea administrației parcului de a aplica pentru proiecte care vizează turismul sau ecoturismul.
- Deși cele două arii protejate sunt despărțite în unele locuri doar de câteva sute de metri de apă, trecerea dintr-o parte în cealaltă se poate face doar prin punctele de trecere a frontierei
- Tendința proprietarilor de pensiuni de a promova activități turistice care au impact asupra naturii
- Turismul din zona Parcului Natural Porțile de Fier nu este suficient promovat la nivel național și internațional. Promovarea care se face nu se face într-un sistem unitar, fiecare prestator de servicii sau autoritate interesată de acest aspect promovează strict interesul punctual, fără să-l integreze într-o viziune unitară.
- Comunitățile locale nu sunt informate prin discuții directe de către administrația Parcului

Natural Porțile de Fier despre oportunitățile de dezvoltare a ecoturismului și despre nevoile de management ale parcului

- Prezența unor rămășițe ale activităților miniere care afectează peisajul și dezvoltarea turismului
- Nu există programe de voluntariat la nivelul celor două parcuri
- Activitatea turistică se derulează doar în sezonul cald
- Nu există activități sau programe de turism cu parteneri din Serbia
- Infrastructura din cele două parcuri este diferită și astfel nu se asigură conectivitate în ceea ce privește turismul
- Lipsa unui cadru specific referitor la turismul transfrontalier între cele două parcuri

OPORTUNITĂȚI

- Posibilitatea de a accesa fonduri ale UE, fonduri guvernamentale sau există posibilități ale autorităților locale de a oferi contribuții în natură pentru dezvoltarea ecoturismului
- Traficul pe drumurile publice din parc este redus, ceea ce este un element de atracție pentru cicliști
- Universități renumite, facultăți și institute de cercetare din România derulează cercetări și fac studii în Parcul Natural Porțile de Fier
- ONG-uri cu experiență, care sunt cunoscute, dedicate și care au experți de calitate, lucrează în zonă, inclusiv în domeniul ecoturismului
- Societatea civilă se coagulează din ce în ce mai mult prin apariția GAL Clisura Dunării, Asociația Turism și Agreement Cazanele Dunării, ProMehedinți, Bike Attack și alte ONG-uri.
- Voluntariatul pentru ecoturism este în plină creștere: refacerea de poteci (drumeție, ciclism), restaurarea de situri arheologice și culturale, activități de igienizare a râurilor și a habitatelor naturale
- Costurile pentru construirea și întreținerea potecilor de drumeție, ciclism sau cele tematice sunt, în general, reduse. Aceste costuri pot fi acoperite chiar și de comunitățile locale.
- Poteca Europeană de Lung Parcurs, E5, care este promovată de Asociația Europeană de Drumeție, este planificată a trece prin PN Porțile de Fier.
- Existența tratatelor, convențiilor, parteneriatelor și proiectelor internaționale care promovează și sprijină ecoturismul și turismul responsabil (Transdanube, Carpathian Convention, Danube Parks, Danube Competence Center, Danube Hike, European Green Belt Initiative)
- Legislația românească referitoare la ecoturism și sistemele de certificare pentru programe, servicii și destinații în ecoturism sunt printre cele mai bune din Europa.
- Existența Asociației de Ecoturism din România, care poate sprijini eforturile de marketing ale produselor de ecoturism din PN Porțile de Fier.
- Sunt organizate diferite festivaluri și sărbători de către comunitățile locale, de-a lungul anului

- Deschiderea de noi puncte de trecere a frontierei la granișa cu Serbia: Moldova Nouă - Golubac (bac), Socol la Vračev Gaj (pod peste Nera), Pojejena
- Existența a patru nave care oferă croaziere locale pe Dunăre, în zona Cazanelor: Flamingo, Danubius, Dierna și Djerdap (înregistrată în Kladovo, Serbia).
- Existența tur operatorilor care oferă pachete turistice care includ croaziere scurte pe Dunăre (SC Manea, Continental Porțile de Fier, Hercules Tour) și pachete ecoturistice (Carpat Bike)
- Includerea malului românesc al Dunării pe EuroVelo6 route, etapa "Belgrad și Porțile de Fier".
- Există linia navală regulată de pasageri pe ruta Drobeta Turnu Severin - Kladovo
- Existența planurilor arhitecturale pentru un centru de vizitare în Berzeasca, județul Caraș Severin
- Planul Național pentru Dezvoltare Rurală oferă contextul pentru dezvoltarea turismului rural care poate fi legat cu ușurință de ecoturism. Ne referim la Măsura 41.313 "Încurajarea activităților turistice" și Măsura 421 „Implementarea proiectelor de cooperare".
- Existența "Programului Strategic pentru Dezvoltarea Turismului în regiunea județelor Mehedinți, Caraș Severin și Timiș"
- Mulți factori de interes recunosc în turism și în ecoturism o oportunitate pentru dezvoltarea durabilă
- Creșterea crescută de produse bazate pe experiențe în natură și pachete de turism activ, nemotorizat
- Existența programelor de cooperare transfrontalieră sau a programelor de cooperare transnaționale
- Existența Strategiei de Dezvoltare Durabilă a Dunării
- Există mai multe programe ale UE pentru Dunăre
- Oportunități de finanțare de la fundații din România și din străinătate sau ale ambasadelor țărilor străine în România (Fondurile Norvegiene, Fondurile Elvețiene, Fundația pentru Parteneriat, prin GAL Clisura Dunării, etc.)
- Creșterea importanței CSR (Corporate Social Responsibility) în cadrul sectorului de afaceri din România.
- Există posibilitatea de a instala un sistem de prevenire împotriva incendiilor de vegetație, prin programele de cooperare transfrontalieră. Aceste sisteme protejează inclusiv infrastructura turistică: poteci, panouri informative, puncte de belvedere.
- Posibilitatea de a desemna un Sit Ramsar internațional
- Integrarea turismului și a ecoturismului cu cel din ariile protejate învecinate
- Atragerea și implicarea ONG-urilor și a comunităților locale în dezvoltarea ecoturismului și în acțiunile de conservare și protecție

AMENINTĂRI

- Dezvoltarea economică necontrolată ce afectează peisajul și mediul, cum ar fi carierele de piatră
- Dunărea și malurile Dunării sunt poluate vizual de sticle de plastic și alte deșeuri sau chimicale din amonte
- Procedura dificilă de aprobare a Planului de Management
- Îmbătrânirea populației, migrația tinerilor și a oamenilor cu educație din comunitățile rurale la orașe sau chiar în alte țări (brain drain)
- Procedura greoaie de obținere a certificatelor pentru produsele tradiționale
- Parcul Natural Porțile de Fier riscă să rămână în afara proiectelor de cooperare importante de pe Dunăre sau din Europa ca urmare că nu este încă membru al rețelei Danube Parks, nu a fost implicat decât tangențial în proiectul Danube Hike și doar parțial în proiectul Transdanube (partea cu județul Caraș Severin)
- "Programul Strategic pentru Dezvoltarea Turismului în regiunea județelor Mehedinți, Caraș Severin și Timiș" include ca și PUNCT TARE inițiativa ENDURomânia, ca o formă de turism de nișă. Dezvoltarea acestui tip de turism în PN Porțile de Fier poate să afecteze serios inițiativele de ecoturism. Mai mult, ecoturismul lipsește cu desăvârșire din acest program strategic al celor trei județe.
- De asemenea "Programul Strategic pentru Dezvoltarea Turismului în regiunea județelor Mehedinți, Caraș Severin și Timiș " vede în protecția mediului o amenințare la adresa dezvoltării turismului și nu o oportunitate. Această abordare poate fi periculoasă și poate duce la dezvoltarea necorespunzătoare a turismului de masă și a turismului motorizat.
- Lipsește integrarea cu destinațiile turistice din apropiere (cu Băile Herculane, cu ariile protejate învecinate)
- Mare parte dintre activitățile turistice sunt realizate "la negru" ceea ce face aproape imposibilă o planificare realista sau o analiză statistică a vizitatorilor, numărul de nopți de cazare, identificarea profilului vizitatorului, etc. La nivel național se estimează că economia "subterană" are un procent de 50% din economia totală. Sunt șanse ca acest procent să fie chiar mai mare în cazul turismului rural și a agroturismului. Foarte rar turiștii primesc factură pentru plata serviciilor de cazare, masă, plimbări cu barca, etc.
- Investiții mici în infrastructura turistică
- Cadrul legislativ schimbător și insuficient din România. Neaplicarea legilor existente.
- Accesul dificil la unele comunități blochează dezvoltarea activităților turistice
- Riscuri naturale - inundații, alunecări de teren
- Riscul reprezentat de către incendiere de către oameni a vegetației. Aceasta poate duce la incendii de proporții, care să distrugă habitate valoroase, plante și animale care atrag turiști și poate duce la distrugerea potecilor și a infrastructurii de vizitare
- Braconajul, defrișările ilegale
- Umpluturile în albia Dunării pentru mărirea suprafeței de proprietate pentru construcții și pentru pontoane amenajate, mai ales în județul Mehedinți
- Starea proastă a drumurilor publice

- Lipsa interesului și a personalului calificat din cadrul instituțiilor publice pentru accesarea fondurilor structurale
- Interesul politic scăzut pentru o zonă destul de marginalizată a țării
- Suprapășunatul, mai ales cu caprine
- Încercarea de deschidere de cariere de piatră pentru exploatarea de resurse regenerabile
- Diferențele de limbă și diferențele culturale dintre cele două țări
- Trecerea frontierei este limitată la punctele de control vamal și, uneori, poate fi complicată. Lipsesc posibilitățile de a trece frontiera cu barca nemotorizată, cu excepția trecerii frontierei peste barajului de la Porțile de Fier.

2.3 Elemente comparative privind situația actuală a ecoturismului în cele două arii protejate

Caracteristicile fenomenului de vizitare turistică și a ecoturismului din arealul Parcului Natural Porțile de Fier - Parcul Național Djerdap sunt influențate de cadrul natural, de evoluția istorică și socio-economică a zonei, de infrastructură (mai ales cea turistică și de transport), de restricțiile legate de statutul de arii protejate la nivel național și internațional și de faptul că cele două arii protejate sunt la granița de stat dintre România și Serbia.

Peisajele spectaculoase, speciile și habitatele valoroase pentru conservare și geologia complexă sunt puncte tari pentru ecoturismul în cele două parcuri. În ambele arii protejate există poteci de drumeție și poteci tematice.

În Parcul Național Djerdap este mai bine dezvoltată rețeaua de trasee cicloturistice, pe când în Parcul Natural Porțile de Fier cicloturismul este într-o fază incipientă. Diversitatea culturală, satele tradiționale și peisajul cultural de pe ambele maluri a Dunării atrage un număr important de vizitatori. În ambele parcuri sunt disponibile produse locale, există muzee etnografice locale, case și mori tradiționale și se organizează evenimente care promovează obiceiurile populare. Ospitalitatea oamenilor locului este recunoscută pe ambele maluri ale Dunării.

Pentru că zona celor două parcuri a fost de milenii la granița imperiilor (roman, otoman, austro-ungar) și mai recent la granița Cortinei de Fier, există un număr important de vestigii arheologice și istorice. În Parcul Național Djerdap sunt de importanță națională și universală și vestigiile preistorice, de la Lepenski Vir.

Sunt existente organizații turistice în ambele parcuri, în Djerdap organizații la nivel municipal și ONG-uri iar în Porțile de Fier organizații de tip grup de acțiune locală (LEADER) dar și ONG-uri.

În ceea ce privește oportunitățile de dezvoltare a ecoturismului și a activităților conexe, se remarcă sprijinul acordat agriculturii în cele două țări, prin investiții în agricultură în Serbia și prin acordarea subvențiilor de agromediu din partea UE, în România. Programele de cooperare transfrontalieră și programele de finanțare europeană pot crea un cadru propice pentru dezvoltarea turismului transfrontalier.

Creșterea interesului publicului larg pentru activități legate de bicicletă, natură și poteci de lung parcurs poate duce la creșterea numărului de vizitatori. Potecile de lung parcurs ca magistrala europeană E3 și Via Carpatica sau rutele cicloturistice EuroVelo 6 și Ruta Cortinei de Fier pot să fie elementele pe care se poate dezvolta turismului responsabil în ambele parcuri.

Autoritățile naționale de turism din ambele țări oferă sprijin dezvoltării turismului din zona Djerdap - Porțile de Fier. Au crescut numărul și frecvența croazierelor internaționale pe Dunăre și există posibilitatea de a combina activități din ambele parcuri în pachete ecoturistice comune.

Sezonalitatea vizitării și starea precară a infrastructurii de transport sunt elemente comune pentru arealul studiat. Transportul public nu este dezvoltat sau integrat cu infrastructura de vizitare și căile de transport feroviar sunt existente doar la limitele exterioare ale parcurilor.

Nu există decât o ofertă limitată de pachete de (eco)turism și mare parte din această pachete sunt oferite chiar de către cele două administrații ale parcurilor. Sunt puține și incomplete informațiile care sunt puse la dispoziția vizitatorilor, mai ales informațiile care să integreze activitățile ecoturistice din cele două parcuri. Traseele de drumeție prezintă anumite probleme de orientare și nu sunt disponibile hărți care să conțină toate oportunitățile de drumeției în cele două parcuri.

Managementul deșeurilor deficitar în toată zona de studiu. Educația și conștientizarea asupra ecoturismului și a turismului responsabil în rândul comunităților locale sunt la un nivel scăzut. Activitățile derulate de către personalul parcurilor nu sunt suficient de vizibile de către publicul larg. Populația locală din cele două parcuri cunoașterea insuficient limbile străine.

Nici una dintre administrații nu derulează programe de voluntariat care ar putea atrage resurse umane pentru monitorizarea speciilor și habitatelor, patrulări, igienizări, refacere și întreținere de poteci turistice.

Poluarea pe Dunăre este o problemă comună a parcurilor Djerdap și Porțile de Fier. Creșterea traficului pe fluviu poate afecta dezvoltarea turismului responsabil. La fel o poate face și construirea haotică de case de vacanță sau de locuit, deschiderea de cariere sau defrișările ilegale și braconajul.

Conceptul de ecoturism este înțeles greșit de către populația locală și de către operatorii economici iar conceptul de mobilitate durabilă nu este cunoscut.

Regiunile corespunzătoare parcurilor sunt oarecum marginalizate față de alte regiuni din ambele țări și nu sunt cuprinse în prioritățile naționale pentru dezvoltarea infrastructurii. Dacă Parcul Național Djerdap este pe lista priorităților dezvoltării turismului în Serbia și există o abordare integrată cu regiunile turistice învecinate, în cazul Parcului Natural Porțile de Fier, strategiile regionale de dezvoltare a turismului au câteva obiective care sunt în contradicție cu obiectivele de management ale parcului.

Faptul că Serbia nu este membră a UE reduce viteza circulației turistice peste Dunăre și trecerea frontierei se poate face doar pe la punctele de frontieră. În Serbia cadrul legal referitor la ecoturism nu este suficient de elaborat sau de clar. Spre deosebire de România unde ecoturismul este reglementat și definit corespunzător, inclusiv prin cadrul legal.

Diferențele culturale și de limbă îngreunează dezvoltarea de pachete integrate de ecoturism. Îmbătrânirea populației și depopularea sunt alți factori care duc la îngreunarea dezvoltării turismului în regiune.

CAPITOLUL 3. Viziune și obiective pentru dezvoltarea ecoturismului

3.1. Viziunea dezvoltării ecoturismului în zona transfrontaliera Parcul National Djerdap și Parcul Natural Portile de Fier

Până în 2020 regiunea Djerdap - Porțile de Fier va fi o destinație atractivă la nivel internațional, în care infrastructura de ecoturism existentă sprijină comunitățile locale și prestatorii de servicii turistice să ofere servicii de calitate și să beneficieze de pe urma ecoturismului, ca element central al dezvoltării durabile. Comunitățile și autoritățile locale înțeleg noțiunea de ecoturism și aplică principiile acestuia, turiștii din cele două țări și din străinătate se bucură, apreciază și înțeleg natura, cultura locală și moștenirea istorică și contribuie activ la conservarea și păstrarea acestora iar ecoturismul sprijină administrațiile celor două arii protejate să își atingă obiectivele de protecția naturii.

Prin infrastructură (eco)turistică se înțelege poteci de drumeție, poteci tematice, trasee de ciclaturism, trasee turism călare cu adăposturi și locuri de popas pentru cai, centre de vizitare a parcurilor, puncte de informare turistică, locuri de campare, locuri campare rulote, balcoane de belvedere, peșteri amenajate, stații de service și self service pentru biciclete, centre de închiriere biciclete, ambarcațiuni cu vâsle, echipamente drumeție și speologice, centre ecologice de tabere, cale ferată pentru trenul cu aburi renovată.

Prestatorii de servicii turistice sunt ghizi de turism, agenții de turism, structuri de cazare (pensiuni, locuri de campare, camere de închiriat, centre de tabere, căsuțe, hoteluri de mici dimensiuni etc.), localnici care oferă produse locale și tradiționale alimentare și de artizanat, centre de închiriere bărci și hidrobiciclete, echipament drumeție, speologie și ciclism, localnici care oferă servicii de călărie sau transport cu atelaje trase de cai, restaurante, meșteri populari, muzee locale.

Caracteristicile care fac ca Djerdap - Portile de Fier se fie o destinație de ecoturism unică pe întregul curs al Dunării și în Europa și care ajută la promovare sunt:

- ariile naturale protejate din cele două parcuri, speciile de plante, animale și habitatele unice și peisajele spectaculoase potrivite pentru activități recreative, educative și științifice
- geologia unică la nivel european a regiunii care are caracter de adevărat muzeu geologic în aer liber
- moștenirea istorică datorată faptului ca zona a fost mereu la granița imperiilor roman, otoman sau habsburgic și în secolul XX la granița cortinei de fier. La acestea se adaugă vestigiile preistorice.
- zona montană cu oferta sa turistică naturală pretabilă cu precadere pentru dezvoltarea de turism activ și observare a naturii
- Dunărea
- produse culinare specifice zonei care îmbină specificul românesc și sârbesc
- stilul de viață tradițional al comunităților locale, ce se poate integra în oferta de ecoturism și agroturism prin integrarea activităților tradiționale în oferta turistică (ex. folosirea morilor de apă, pescuitul tradițional, ateliere meștesugărești etc.)

3.2 Obiectivele generale pentru dezvoltarea destinației

Dezvoltarea ecoturismului în zonă trebuie să contribuie la atingerea următoarelor obiective generale:

1. Creșterea numărului mediu anual de turiști în cele două parcuri și a numărului de turiști ce sosesc în perioada de extrasezon
2. Creșterea aportului financiar al turiștilor în zonă și maximizarea beneficiilor pentru comunitățile locale
3. Creșterea duratei de vizitare a zonei
4. Creșterea gradului de satisfacție și înțelegere a PN Djerdap și PN Porțile de Fier de către turiști
5. Diversificarea ofertei turistice pentru categorii cât mai diferite de turiști
6. Dezvoltarea capacității locale - specializare și perfecționarea persoanelor din zonă, în special a tinerilor și creșterea abilităților lor pentru dezvoltarea turismului
7. Conservarea naturii și a peisajului tradițional, inclusiv arhitectura tradițională a satelor din zonă

3.3 Obiective de vizitare din arealul Parcului Natural Porțile de Fier

Obiective de biodiversitate

1. Balta Nera –Dunăre

Elemente de atracție: arie specială de protecție avifaunistică; specii de păsări

Administrare: Administrația Parcului Natural Porțile de Fier

Perioade de vizitare: aprilie - septembrie

2. Baziaș

Elemente de atracție: rezervație complexă ce protejează habitate de importanță europeană cu bujor bănațean (*Paeonia officinalis L. var. banatica*);

Administrare: Administrația Parcului Natural Porțile de Fier

Perioade de vizitare: mai - septembrie

3. Zona umedă Insula Calinovăț

Elemente de atracție: arie de protecție specială avifaunistică; specii de păsări

Administrare: Administrația Parcului Natural Porțile de Fier

Perioade de vizitare: aprilie - septembrie

4. Râpa cu lastuni din Valea Divici

Elemente de atracție: zonă de cuibărit a lăstunului de mal (*Hirundo daurica*);

Administrare: Administrația Parcului Natural Porțile de Fier

Perioade de vizitare: aprilie - septembrie

5. Zona umedă Divici-Pojejena

Elemente de atracție: arie de protecție specială avifaunistică ;

Administrare: Administrația Parcului Natural Porțile de Fier

Perioade de vizitare: aprilie - septembrie

6. Zona umedă Ostrovul Moldova Veche

Elemente de atracție: arie de protecție specială avifaunistică ;

Administrare: Administrația Parcului Natural Porțile de Fier

Perioade de vizitare: aprilie - septembrie

7. Valea Mare

Elemente de atracție: rezervație complexă ce protejează specii de plante rare și peisaje calcaroase deosebite;

Administrare: Administrația Parcului Natural Porțile de Fier

Perioade de vizitare: aprilie - septembrie

8. Peștera cu apă din Valea Polevii

Elemente de atracție: rezervație speologică;

Administrare: Administrația Parcului Natural Porțile de Fier

Perioade de vizitare: mai - septembrie

9. Locul fosilifer Svinița

Elemente de atracție: sit cu o bogată faună fosilă Mezozoică;

Administrare: Administrația Parcului Natural Porțile de Fier

Perioade de vizitare: aprilie - octombrie

10. Cazanele Mari și Cazanele Mici

Elemente de atracție: rezervație complexă ce conservă specii de plante, asociații vegetale submediteraneene, elemente faunistice rare și un spectaculos peisaj carstic;

Administrare: Administrația Parcului Natural Porțile de Fier

Perioade de vizitare: aprilie - octombrie

11. Dealul Duhovnei

Elemente de atracție: rezervație cu păduri de alun turcesc în amestec cu gorun;

Administrare: Administrația Parcului Natural Porțile de Fier

Perioade de vizitare: aprilie - octombrie

12. Locul fosilifer Bahna

Elemente de atracție: sit cu o bogată faună fosilă de nevertebrate marine Sarmatiene;

Administrare: Administrația Parcului Natural Porțile de Fier

Perioade de vizitare: mai - septembrie

13. Fața Virului

Elemente de atracție: rezervație ce protejează specii și asociații vegetale de influență submediteraneană;

Administrare: Administrația Parcului Natural Porțile de Fier

Perioade de vizitare: mai - septembrie

14. Cracul Crucii

Elemente de atracție: pajiști cu importanță peisagistică și elemente vegetale endemice (*Stipa danubialis*);

Administrare: Administrația Parcului Natural Porțile de Fier

Perioade de vizitare: mai - septembrie

15. Gura Văii-Vârciorova

Elemente de atracție: rezervație botanică, protejează numeroase specii de plante rare pentru România;

Administrare: Administrația Parcului Natural Porțile de Fier

Perioade de vizitare: mai - septembrie

16. Valea Oglănicului

Elemente de atracție: rezervație floristică cu numeroase specii endemice;

Administrare: Administrația Parcului Natural Porțile de Fier

Perioade de vizitare:

17. Cracul Găioara

Elemente de atracție: rezervație ce adăpostește specii de plante endemice;

Administrare: Administrația Parcului Natural Porțile de Fier

Perioade de vizitare: mai - septembrie

18. Dealul Vărănic

Elemente de atracție: rezervație cu asociații vegetale și elemente faunistice submediteraneene;

Administrare: Administrația Parcului Natural Porțile de Fier

Perioade de vizitare: mai - septembrie

Obiective etno-culturale și istorice

19. Mănăstirea Vodița

Elemente de atracție: a fost construită între 1370 și 1372 pe teritoriul comunei Varciorova, la aproximativ 500 m distanță de Dunăre. Intemeietorul acestui lăcas este călugărul Nicodim. Ruinele vechii biserici se văd și în prezent, lângă acestea fiind construită în 1995 o biserică de lemn.

Administrare: Biserica Ortodoxă Română

Perioade de vizitare: tot timpul anului, în timpul serviciul religios

20. Mănăstirea Sf. Ana

Elemente de atracție: Ctitorie a cunoscutului ziarist interbelic Pamfil Șeicaru, fiind așezată în imediata apropiere a municipiului Orșova, pe Dealul Moșului.

Administrare: Biserica Ortodoxă Română

Perioade de vizitare: tot timpul anului, în timpul serviciul religios

21. Mănăstirea Mraconia

Elemente de atracție: Pe Valea Mraconiei este situată o veche mănăstirea, numită "Mracuna". Vechiul lacas "sta" ascuns într-un loc pitoresc în fața fostului drum Traian de pe malul sarbesc, unde se află "tabula Traiana".

Administrare: Biserica Ortodoxă Română

Perioade de vizitare: tot timpul anului, în timpul serviciul religios

22. Biserica Sf. Niculae cel Sărac din Orșova

Elemente de atracție: a fost realizată la începutul secolului al XIX-lea, având o compoziție de mare simplitate în care se resimt influențe dorice, baroce și neoclasic.

Administrare: Biserica Ortodoxă Română

Perioade de vizitare: tot timpul anului, în timpul serviciul religios

23. Catedrala romano-catolică din Orșova

Elemente de atracție: se află în zona centrală a localității, în imediata vecinătate a "Pieții 1800". A fost construită între anii 1972-1976, ca urmare a strămutării Orșovei vechi pe actualul său amplasament. Catedrala este o construcție din beton finisat prin cofraje și lemn, având formă de cruce din orice punct ar fi privită.

Administrare: Biserica Romano-Catolică Română

Perioade de vizitare: tot timpul anului, în timpul serviciul religios

24. Biserica Sf. Arhangheli din localitatea Berzasca

Elemente de atracție: este situată în vatra localității Berzasca, reprezentând cea mai veche biserică românească din Clisura Dunării. Reprezintă un monument de arhitectură, construit în stil baroc, la 1836.

Administrare: Biserica Ortodoxă Română

Perioade de vizitare: tot timpul anului, în timpul serviciul religios

25. Cetatea Trikule

Elemente de atracție: a fost ridicată în secolul al XV-lea pentru a opri expansiunea otomană spre vest, ruinele observându-se și în prezent în apropierea localității Svinița. Cetatea Tri Kule era reprezentată prin trei turnuri dispuse pe malul Dunării în formă de triunghi. Ansamblul Cetății Trikule a fost inundat în urma amenajării lacului de acumulare Porțile de Fier I, la suprafață observându-se doar două turnuri.

Administrare: Ministerul Culturii România

Perioade de vizitare: tot timpul anului, în aer liber

26. Cetatea Drencova

Elemente de atracție: situată în apropierea localității Berzasca, este în prezent inundată de apele Dunării. Singura mărturie este zidul fostei biserici.

Administrare: Ministerul Culturii România

Perioade de vizitare: tot timpul anului, în aer liber

27. Cetatea Ladislau

Elemente de atracție: a fost construită pe malul stâng al Dunării, fiind menționată încă din secolul al XIV-lea. Cetatea, cu rol strategic, era destinată controlului traficului fluvial pe Dunăre. Cetatea pereche de pe malul sârbesc este Cetatea Golubac, mult mai bine conservată decât cetatea Ladislau.

Administrare: Ministerul Culturii România

Perioade de vizitare: tot timpul anului, în aer liber

28. Peștera Gaura Chindiei II

Elemente de atracție: În abruptul din strâmtura Coronini - Alibeg se deschide Peștera Gaura Chindiei II, rezervație arheologică unde au fost descoperite urme de artă rupestră ce aparțin paleoliticului și neoliticului.

Administrare: Ministerul Culturii România

Perioade de vizitare: mai - septembrie

29. Peștera Veterani

Elemente de atracție: este cunoscută din timpuri străvechi, fiind consacrată de daci drept sanctuar al zeului Zamolxis.

Administrare: Ministerul Culturii România

Perioade de vizitare: mai - septembrie

30. Peștera Haiducilor

Elemente de atracție: în această Peștera au fost descoperite urme de cultura mezolitică.

Administrare: Ministerul Culturii România

Perioade de vizitare: mai - septembrie

31. Cetatea și așezarea dacică din satul Divici

Elemente de atracție: Situată în punctul "Grad" reprezintă o mărturie a locurii dacice a acestui spațiu, situl fiind considerat de importanță națională, fiind recunoscut ca element de patrimoniu național prin Legea nr. 5 din 2000.

Administrare: Ministerul Culturii România

Perioade de vizitare: tot timpul anului, în aer liber

32. Morile de apă de pe valea Cameniței, Elisevei și Povalinei.

Elemente de atracție: Mori de apă tradiționale, unele dintre ele funcționale.

Administrare: Administrare privată.

Perioade de vizitare: tot timpul anului

33. Muzeul etnografic Eselnița

Elemente de atracție: Colecție de mobilier și port tradițional, ceramică, icoane, obiecte unice de lemn și fier, dar și o inegalabilă expoziție de fotografie veche din satele Eșelnița, Dubova și Ogradena, localități aflate astăzi sub apele Dunării. O casă țărănească ce ascunde în toate camerele mărturii ale trecutului din această zonă a țării. Mărturii ce vorbesc despre modul de viață și îndeletnicirile oamenilor ce trăiau pe malul românesc al Dunării. Muzeul este amenajat în casa preotului ortodox Toma Suru.

Administrare: Familia Doina Olimpia și Teodor Grigore

Perioade de vizitare:

34. Muzeul etnografic și arheologic Gornea

Elemente de atracție: Muzeul a fost înființat în anul 1969. Este expus un bogat material arheologic provenit din siturile și rezervatiile arheologice de pe raza comunei. Colecția de etnografie cuprinde și obiecte legate de pescuit.

Administrare: Comuna Sichevița, loc. Gornea

Perioade de vizitare: Marți - Duminică 8:00 - 16:00

35. Muzeul Hidrocentralei Porțile de Fier I

Elemente de atracție: S-a deschis în 1976 și prezintă vizitatorilor caracteristicile generale ale Dunării, datele hidrologice, mărturii materiale ale așezărilor umane din zonă.

Administrare: Sucursala Hidrocentrale Portile de Fier

Perioade de vizitare: Marți - Duminică 8:00 - 16:00

36. Muzeul Regiunii Porțile de Fier din Drobeta Turnu-Severin.

Elemente de atracție: Muzeu care are secții de istorie și științele naturii (cu un acvariu în care sunt prezentate specii de pești dunăreni), etnografie și de artă.

Administrare: Ministerul Culturii România

Perioade de vizitare: Marți - Duminică 8:00 - 16:00

3.4 Obiective de vizitare din arealul Parcului Național Djerdap

Obiective naturale și infrastructură turistică

1. Cascada Beli izvorac

Elemente de atracție: Este un monument natural de valoare geomorfologică, Sub cascada de 16 metri se află o peșteră scurtă, la 360 m altitudine. Se află la 17 km de Majdanpek, pe râul Saska.

Administrare: Administrația Parcului Național Djerdap

Perioade de vizitare: aprilie - octombrie

2. Peștera Rajko

Elemente de atracție: Are o lungime de aproximativ 2 km și este este un adintre cele mai interesante peșteri din Serbia datorită evoluției morfogenetice și a caracteristicilor speologice. La câțiva km de centrul orașului Majdanpek

Administrare: Administrația Parcului Național Djerdap

Perioade de vizitare: aprilie - octombrie

3. Punct de belvedere Sokolovac

Elemente de atracție: Peisaj spectaculos, amenajare cu balcon de belvedere. Se poate ajunge aici pe poteca marcată Bosman – Greben.

Administrare: Administrația Parcului Național Djerdap

Perioade de vizitare:

4. Punct de belvedere Greben

Amenajare cu balcon de belvedere. Punctul de belvedere poate fi atins urmând poteca de drumeție peste Boljetinsko brdo.

Elemente de atracție:

Administrare: Administrația Parcului Național Djerdap

Perioade de vizitare:

5. Punct de belvedere Kovilovo

Amenajare cu balcon de belvedere. Se poate ajunge aici inițial pe poteca Donji Milanovac - Majdanpek prin Oman și apoi pe un drum forestier spre Golo brdo.

Elemente de atracție:

Administrare: Administrația Parcului Național Djerdap

Perioade de vizitare:

6. Punct de belvedere Glavica

Amenajare cu balcon de belvedere Se poate ajunge aici din Donji Milanovac, pe un drum forestier care pleacă din estul localității

Elemente de atracție:

Administrare: Administrația Parcului Național Djerdap

Perioade de vizitare:

7. Punct de belvedere Veliki Strbac

Amenajare cu balcon de belvedere Punctul de belvedere poate fi atins urmand poteca de drumetie peste Ploce

Elemente de atracție:

Administrare: Administrația Parcului Național Djerdap

Perioade de vizitare:

8. Punct de belvedere Mali Strbac

Amenajare cu balcon de belvedere Punctul de belvedere poate fi atins urmand poteca de drumetie peste Ploce

Elemente de atracție:

Administrare: Administrația Parcului Național Djerdap

Perioade de vizitare:

9. Centrul de vizitare Parcul Național Djerdap

Realizat ca Parcul Național Djerdap în miniatură, Centrul de vizitare prezintă o expoziție de artefacte care ilustrează într-un mod viu valorile naturale și culturale ale parcului. Aici puteți găsi toate informațiile necesare cu privire la Parcul Național Djerdap și sala centrului este un loc de întâlnire pentru întâlniri mai mici, prelegeri, proiectii de film și expoziții tematice.

Elemente de atracție:

Administrare: Administrația Parcului Național Djerdap

Perioade de vizitare:

Obiective etno-culturale și istorice

10. Expoziție Branko Stankovic

Elemente de atracție: Expoziție permanentă de souveniruri și produse artisanale.

Administrare: Ministerul Culturii și Informațiilor Serbia

Perioade de vizitare: Este deschisă în fiecare zi între orele 10-20.

11. Expoziție etnografică Dobra

Elemente de atracție: Expoziția conține peste câteva sute de exponate care redau istoria, cultura și valorile locale din regiune

Administrare: Ministerul Culturii și Informațiilor Serbia

Perioade de vizitare: Este deschisă în fiecare zi între orele 10-18.

12. Muzeu etnografic Sladinac

Elemente de atracție: Conține exponate de la sfârșitul sec. al XIX-lea și începutul sec. XX.

Administrare: Ministerul Culturii și Informațiilor Serbia

Perioade de vizitare: Este deschis în fiecare zi între orele 10-18.

13. Muzeu Majdanpek

Elemente de atracție: În cadrul muzeului se pot vizita peste 1000 de obiecte valoroase din punct de vedere etnologic, arheologic, natural, istoric și numismatic.

Administrare: Ministerul Culturii și Informațiilor Serbia

Perioade de vizitare: Este deschis în fiecare zi între orele 10-18.

14. Muzeul de Arheologie Djerdap

Elemente de atracție: Sunt exponate din toate erele / perioadele / culturile importante din preistorie, imperiul Roman, imperiul Roman târziu, Bizantin timpuriu și evul mediu, care se întind pe mai bine de 10000 de ani. Sunt prezentate prin expoziții, multimedia sau evenimente

Administrare: Ministerul Culturii și Informațiilor Serbia

Perioade de vizitare: Este deschis în fiecare zi între orele 10-18.

15. Tabula Traiana

Elemente de atracție: Monument antic, inscripție romană, parte a drumului roman prin Porțile de Fier.

Administrare: Ministerul Culturii și Informației Serbia

Perioade de vizitare: În aer liber, pe malul drept al Dunării.

16. Diana Karatas

Elemente de atracție: Monument antic, castrum roman. Fortificație romană în aer liber

Administrare: Ministerul Culturii și Informației Serbia

Perioade de vizitare: pe toată perioada anului. În aer liber.

17. Piciorul Podului lui Traian (Serbia)

Elemente de atracție: Monument antic, ruine pod roman. Cel mai mare pod din lume al antichității

Administrare: Ministerul Culturii și Informației Serbia

Perioade de vizitare: pe toată perioada anului. În aer liber.

18. Sit arheologic Lepenski Vir

Elemente de atracție: Muzeu care conține copii ale sculpturilor semnificative din situl arheologic cu același nume

Administrare: Ministerul Culturii și Informației Serbia

Perioade de vizitare: zilnic 09 -20

19. Cetatea Golubac

Elemente de atracție: Ruine evul mediu. Cea mai bine păstrată cetate din zona Clisura Dunării

Administrare: Ministerul Culturii și Informației Serbia

Perioade de vizitare: tot timpul anului. În aer liber

20. Cetatea Fetislam

Elemente de atracție: Ruine evul mediu. Cetatea Fetislam ("Porțile păcii") a fost construită pe alte ruine medievale de către otomani în 1524 și a servit ca o garnizoană otomană activă până în 1867. Structura sa exterioară este aproape ascunsă la nivelul solului - apărarea exterioară fiind un șanț larg, din care o parte este încă existent.

Administrare: Ministerul Culturii și Informației Serbia

Perioade de vizitare: tot timpul anului. În aer liber

3.5 Elemente comparative privind fenomenul de vizitare și obiectivele de vizitare din cele două areale studiate.

Deși se află în țări diferite și sunt despărțite de o barieră naturală majoră, fluviul Dunărea, Parcul Natural Porțile de Fier și Parcul Național Djerdap prezintă caracteristici și elemente comune privitoare la fenomenul de vizitare. În loc să fie considerate ca două destinații turistice separate de

Dunăre, arealul format din cele două parcuri poate fi considerat, sau poate deveni, o destinație turistică cu identitate unică și unitară, la nivelul lanțului Carpatic, dar care este străbătută de Dunăre.

În ambele parcuri elementele centrale de atracție sunt date de către peisajul spectaculos al defileului Dunării și a munților din jur, de către vestigiile istorice și de către diversitatea etno-culturală. De asemenea, sistemul hidroenergetic de la Porțile de Fier - Djerdap este cunoscut în ambele țări și la nivelul ambelor arii protejate.

Djerdap este o destinație cunoscută și vizitată în Serbia, iar Porțile de Fier este o zonă turistică pe care o știe o mare parte din publicul larg însă nu este atât de vizitată, datorită poziționării sale și datorită infrastructurii de transport insuficiente. Deși Djerdap - Porțile de Fier sunt destul de renumite în cele două țări, conform estimărilor Asociației de Ecoturism din România, cele două nume și destinații sunt aproape necunoscute pentru turiștii din Europa. Dacă în Serbia și România, Djerdap și Porțile de Fier pot fi considerate aproape niște brand-uri, în Europa aceste brand-uri sunt ca și inexistente și cele două nume nu vând multe pachete de turism.

Pentru că zona studiată a fost de milenii la granița imperiilor din balcani și din Europa Centrală, ambele parcuri prezintă vestigii istorice și arheologice valoroase pentru știință și atractive pentru turiști. Rămășițele Podului lui Traian peste Dunăre, ruinele sistemelor de fortificații romane și mai apoi otomane și austro-ungare, vestigiile preistorice de la Lepenski Vir sunt doar câteva elemente comune care atrag turiști pe ambele maluri ale Dunării.

Publicul avizat, care este consumator de turism științific, are posibilitatea de a vizita, în ambele parcuri, zone de protecție avifaunistică, zone umede, habitate și specii de plante unice și rezervații naturale.

O mare parte dintre turiștii care vizitează Djerdap - Porțile de Fier vin pentru un sejur la pensiunile agroturistice, pentru a consuma produse tradiționale și pentru festivalurile locale.

Turismul de aventură este practicat pe ambele maluri ale Dunării și constă în navigație cu ambarcațiuni pe Dunăre, speleoturism și offroad. O componentă importantă a turismului de aventură este turismul de drumeție, în fiecare dintre parcuri existând o rețea de poteci marcate, poteci tematice, puncte de belevedere. În Parcul Național Djerdap este dezvoltată o rețea bine semnalizată de trasee de cicloturism, care face parte din traseul european EuroVelo 6. În Parcul Natural Porțile de Fier există mai puține trasee cicloturistice marcate dar sunt în curs de realizare trasee noi, inclusiv traseul Cortinei de Fier.

În ambele arii protejate se practică turismul de weekend sau ieșirile la iarbă verde / picnic și sunt construite numeroase case de vacanță. Multe dintre ele sunt construite fără a ține cont de specificul arhitecturii tradiționale, ceea ce duce la o scădere a valorii estetice a peisajului.

Un centru de vizitare există în Parcul Național Djerdap, în timp ce în Parcul Natural Porțile de Fier sunt în construcție două centre de vizitare, dintre care unul itinerant. În ambele parcuri există atât muzee de importanța națională sau regională dar și muzee etnografice locale.

CAPITOLUL 4. Măsurile de dezvoltare a ecoturismului

Ca urmare a celor indentificate în analiza SWOT, după consultarea factorilor interesați și folosind structura cadru a Planului Strategic de Dezvoltare a Ecoturismului în România din Strategia Națională de Dezvoltare a Ecoturismului în România, au fost definite principale direcții de acțiune pentru dezvoltarea ecoturismului în regiunea Djerdap - Porțile de Fier. O centralizare sub formă de tabel, a tuturor domeniilor, obiectivelor și acțiunilor pentru ambele parcuri se află în Anexa 4.

4.1 Măsurile de dezvoltare a ecoturismului în Parcul Național Djerdap

Domeniul - INFRASTRUCTURĂ TURISTICĂ ȘI AMENAJAREA TERITORIULUI

Obiectiv - Dezvoltarea unei infrastructuri ecoturistice specifice la nivelul destinațiilor cu potențial ecoturistic care să permită lărgirea gamei de servicii oferite fără un impact negativ asupra mediului

Acțiune - Realizarea infrastructurii și facilităților de vizitare și informare

Descrierea acțiunii

În procesul de amenajare a destinațiilor ecoturistice, ariile naturale protejate joacă un rol deosebit de important. Având în vedere caracterul fragil al acestora, dezvoltarea ecoturismului se va face prin realizarea unor facilități minime și cu perturbarea limitată a mediului, respectând specificul local și limitele până la care se poate interveni la nivelul fiecărui areal în funcție de zonarea internă și de zonarea turistică.

Infrastructura de vizitare și informare - trebuie să fie preponderent simplă, cu respectarea necesităților de bază, a minimumului de confort și siguranță. În proiectarea infrastructurii trebuie să se țină cont de contextul local, mai degrabă decât de promovarea unor soluții generale. Astfel de eforturi ar trebui să includă:

- 1) Amenajarea unor centre de vizitare – prevăzute cu săli de prezentare a diferitelor exponate din aria protejată, de rulare de multimedia privind zona respectivă, de desfășurare a unor activități cu caracter social-cultural etc. Tot aici trebuie organizată gruparea vizitatorilor, contactul cu ghizii de teren, încasarea taxelor de vizitare a zonei, în cazul în care aceasta există, precum și comerțul specific turistic cu hărți, broșuri, albume, suveniruri etc. În procesul de amenajare a acestor structuri trebuie avut în vedere furnizarea de servicii pentru o gamă cât mai largă de vizitatori, inclusiv pentru turiștii cu dizabilități, precum și găsirea unor soluții cu consum minim de energie. Se recomandă realizarea de construcții de mici dimensiuni, ușor de întreținut, ușor accesibile și dotate cu un număr suficient de locuri de parcare, rasteluri pentru biciclete, puncte de self service pentru biciclete;
- 2) amenajarea unor puncte de informare în locurile principale de acces în zonă;
- 3) dotarea centrelor locale de informare și promovare turistică existente cu materiale de promovare actualizate;
- 4) realizarea unui sistem de poteci marcate de drumeție, poteci tematice, de biciclete, ecvestre - cu locuri de popas, panouri informative și de interpretare, săgeți de orientare;
- 5) refacerea traseelor turistice existente;
- 6) amenajarea punctelor (foișoarelor) de observare a fauniei și a punctelor de belvedere – cu panouri de interpretare, infrastructură de observare;
- 7) amenajarea unor locuri de campare – cu delimitarea zonelor, panouri informative și de avertizare, vetre pentru foc, toaleta ecologice;
- 8) amenajarea / refacerea unor refugii montane acolo unde lungimea traseelor turistice impune

asemenea lucru;

9) amenajarea unor parcări în apropierea locurilor de acces în parc – cu toalete ecologice, sistem de management al deșeurilor, panouri informative și de avertizare;

10) amplasarea panourilor indicatoare, informative, de avertizare, de promovare a parcurilor.

Rezultate urmărite

1-10) - realizarea amenajării ecoturistice la nivelul celor două parcuri;

- crearea condițiilor de dezvoltare a unei game variate de servicii turistice.

Indicatori de monitorizare

1) numărul de centre de vizitare realizate;

2) numărul de puncte de informare turistică realizate;

3) numărul de centre locale de informare și promovare turistică realizate;

4) numărul de trasee speciale amenajate;

5) numărul de trasee turistice reabilitate;

6) numărul de puncte de observare / puncte de belvedere amenajate;

7) numărul de locuri de campare amenajate;

8) - numărul de refugii turistice realizate / refăcute;

9) numărul de parcări amenajate;

10) numărul de panouri montate.

Perioada de realizare

1) 2014-2020

2) 2014-2017

3) 2014-2017

4) 2014-2016

5) 2014-2015 / refacere permanentă

6) 2014-2017

7) 2014-2017

8) 2014-2019

9) 2014-2016

10) permanent

Responsabili:

1) APN, APL

2) APN, APL

3) APL, ONG

4) APN, APL, ONG

5) APN, CJ, Salvamont, APL, ONG

6) APN

7) APN, investitori privați

8) MT, APN, CJ, Salvamont, APL, ONG, investitori privați

9) APN, CNADNR, APL

10) APN, CNADNR, APL

Posibile surse de finanțare:

1) POS Mediu Axa 4;

2) POS Mediu Axa 4, Fondurile Elvețiene, Fondurile Norvegiene, Programul Spații Verzi - Aree Protejate;

3) PNDR Măsură 313, Fondurile Elvețiene, Fondurile Norvegiene, Programul Spații Verzi - Aree Protejate;

4) POR Axa 5 Domeniul 5.2., PNDR Măsură 313, POS Mediu Axa 4, Fondurile Elvețiene, Fondurile Norvegiene, Programul Spații Verzi - Aree Protejate;

- 5) POR Axa 5 Domeniul 5.2., PNDR Măsura 313, POS Mediu Axa 4, Fondurile Elvețiene, Fondurile Norvegiene, Programul Spații Verzi - Arii Protejate;
- 6) POR Axa 5 Domeniul 5.2., POS Mediu Axa 4, Fondurile Elvețiene, Fondurile Norvegiene, Programul Spații Verzi - Arii Protejate;
- 7) POR Axa 5 Domeniul 5.2., APN, Fondurile Elvețiene, Fondurile Norvegiene, Programul Spații Verzi - Arii Protejate;
- 8) MT, POR Axa 5 Domeniul 5.2., PNDR Măsura 313;
- 9) APN, APL, POR Axa 5 Domeniul 5.2.;
- 10) APN, APL, POS Mediu Axa 4, POR Axa 5 Domeniul 5.2, PNDR Măsura 313.

Domeniul CADRU INSTITUȚIONAL ȘI ASOCIATIV

Obiectiv - Crearea cadrului de cooperare inter-instituțională pentru creșterea numărului de parteneriate la nivel local, regional și național

Acțiune - Atestarea destinației ecoturistice Djerdap, conform criteriilor internaționale

Descrierea acțiunii

Atestarea oficială a faptului că în Porțile de Fier - Djerdap este o destinație ecoturistică transfrontalieră România - Serbia, pe Dunăre. Ca urmare a faptului că în Serbia nu există încă legislație adoptată pentru a defini criteriile pentru destinațiile ecoturistice, în cazul Djerdap se pot asuma voluntar criteriile internaționale.

Responsabili: APN

Indicatori de monitorizare

- data intrării în vigoare a certificării celor două destinații ecoturistice

Perioada de realizare: 2014-2015

Posibile surse de finanțare: -

Acțiune - Realizarea unui parteneriat transfrontalier în domeniul (eco)turismului și protejării naturii

Descrierea acțiunii

Prin realizarea parteneriatului între cele două parcuri din zona de graniță se creează noi oportunități pentru protecția acestora și pentru dezvoltarea integrată a turismului de o parte și de alta a frontierei. Există sprijin din partea statului pentru cooperarea transfrontalieră prin punerea la dispoziție a unor linii de finanțare care să poată fi accesate atât de autoritățile publice locale cât și de ONG-urile din domeniu.

Rezultate urmărite

- crearea unui parteneriat transfrontalier în domeniul ecoturismului și protecției naturii.

Responsabili: APL, APN, ADE, ONG (parteneri)

Indicatori de monitorizare

- data de încheiere a parteneriatului;

- numărul de proiecte internaționale în acest domeniu, în care sunt implicați participanți din România și Serbia.

Perioada de realizare: 2014-2015

Posibile surse de finanțare: MDRAP prin programele de cooperare transfrontalieră pe care le derulează

Obiectiv - Creșterea/întărirea capacității administrative a instituțiilor pentru implementarea politicilor și programelor de dezvoltare a ecoturismului

Acțiune - Întărirea rolului pe care ecoturismul îl joacă în politica regională și locală de turism

Descrierea acțiunii

În cazul în care se consideră că ecoturismul este o activitate turistică prioritară la nivel local și regional este necesară integrarea ecoturismului în planurile de dezvoltare locală ale localităților aflate în cadrul destinațiilor ecoturistice, prin crearea unei secțiuni speciale dedicate ecoturismului.

Rezultate urmărite

- definirea și clarificarea termenilor care vizează ecoturismul;
- recunoașterea oficială a importanței ecoturismului;
- dezvoltarea proiectelor de ecoturism în concordanță cu celelalte proiecte ale autorităților publice locale;
- creșterea importanței ecoturismului în raport cu alte forme de turism în cele două parcuri

Responsabili

APL;

Indicatori de monitorizare

- 1) numărul de planuri de dezvoltare locală care conțin secțiuni privind dezvoltarea ecoturismului;
- 2) setul de reguli ce au în vedere dezvoltarea ecoturismului în cadrul celor două parcuri.

Perioada de realizare:

2014 - 2016

Posibile surse de finanțare: -

Domeniul - EDUCAȚIE ȘI CONȘTIENȚIZARE

Obiectiv - Creșterea nivelului de conștientizare, apreciere și cunoaștere a valorilor naturale și culturale, a principiilor de ecoturism în rândul comunităților locale și a vizitatorilor pe de o parte, dar și în rândul administrațiilor publice centrale și locale, ONG-urilor, instituțiilor de învățământ, media, altor instituții și organizații pe de altă parte, pentru a orienta comportamentul acestora spre responsabilitate, participare, implicare în activitățile specifice ecoturismului.

Acțiune - Conștientizarea și educarea vizitatorilor asupra principiilor ecoturismului și a protecției mediului

Descrierea acțiunii

Este necesară conștientizarea și educarea vizitatorilor prin implementarea unor acțiuni creative și inovative, așa cum sunt ele detaliate mai jos:

- 1) promovarea regulamentelor parcurilor, precum și a regulilor specifice pentru protecția fiecărui obiectiv turistic prin realizarea de materiale informative și de avertizare (panouri, hărți, afișe ilustrate, pliante) cu o tematică complexă (floră, faună, obiective turistice), precum și a unor Ghiduri de Comportament, Coduri de Conduită a vizitatorilor în ariile protejate.
- 2) elaborarea și aplicarea unui program special de educație și conștientizare în taberele școlare organizate în cadrul celor două parcuri, prin panouri informative, editarea de broșuri, casete video, acordarea de diplome pentru protejarea biodiversității, prin intermediul căruia să se urmărească pregătirea și educarea tinerilor în spiritul respectului pentru mediul natural și cultural în care trăiesc.

Rezultate urmărite

- 1-2) - comunicarea eficientă a principiilor ecoturismului și a celor de protecție a patrimoniului natural și cultural în rândul vizitatorilor;
- minimizarea efectelor negative ale prezenței vizitatorilor în ariile protejate, fără a compromite sustenabilitatea zonelor.

Responsabili

- 1) APN, APM, APL, II (Instituții de învățământ), IC, Asociațiile de turism (AER, ANTREC, ANAT etc.), ONG.
- 2) MECI, II, IC, APN, ONG.

Indicatori de monitorizare

- 1) - numărul de materiale informative create (panouri, hărți, afișe ilustrate, pliante);
- numărul de vizitatori conștientizați cu privire la importanța protejării patrimoniului natural și cultural.
- 2) programul special de educație și conștientizare în taberele școlare.

Perioada de realizare: 2014-2024

Posibile surse de finanțare

- 1-3) POS DRU, POS Mediu Axa 4, Life+, sponsorizări etc.

4.2 Măsurile de dezvoltare a ecoturismului în Parcul Natural Porțile de Fier

Domeniul - INFRASTRUCTURĂ TURISTICĂ ȘI AMENAJAREA TERITORIULUI

Obiectiv - Dezvoltarea unei infrastructuri ecoturistice specifice la nivelul destinațiilor cu potențial ecoturistic care să permită lărgirea gamei de servicii oferite fără un impact negativ asupra mediului

Acțiune - Realizarea infrastructurii și facilităților de vizitare și informare în Parcul Natural Porțile de Fier

Descrierea acțiunii

În procesul de amenajare a destinațiilor ecoturistice, ariile naturale protejate joacă un rol deosebit de important. Având în vedere caracterul fragil al acestora, dezvoltarea ecoturismului se va face prin realizarea unor facilități minime și cu perturbarea limitată a mediului, respectând specificul local și limitele până la care se poate interveni la nivelul fiecărui areal în funcție de zonarea internă și de zonarea turistică.

Infrastructura de vizitare și informare - trebuie să fie preponderent simplă, cu respectarea necesităților de bază, a minimumului de confort și siguranță. În proiectarea infrastructurii trebuie să se țină cont de contextul local, mai degrabă decât de promovarea unor soluții generale. Astfel de eforturi ar trebui să includă:

- 1) Amenajarea unor centre de vizitare – prevăzute cu săli de prezentare a diferitelor exponate din aria protejată, de rulare de multimedia privind zona respectivă, de desfășurare a unor activități cu caracter social-cultural etc. Tot aici trebuie organizată gruparea vizitatorilor, contactul cu ghizii de teren, încasarea taxelor de vizitare a zonei, în cazul în care aceasta există, precum și comerțul specific turistic cu hărți, broșuri, albume, suveniruri etc. În procesul de amenajare a acestor structuri trebuie avut în vedere furnizarea de servicii pentru o gamă cât mai largă de vizitatori, inclusiv pentru turiștii cu dizabilități, precum și găsirea unor soluții cu consum minim de energie. Se recomandă realizarea de construcții de mici dimensiuni, ușor de întreținut, ușor accesibile și dotate cu un număr suficient de locuri de parcare, rasteluri pentru biciclete, puncte de self service pentru

biciclete;

2) amenajarea unor puncte de informare în locurile principale de acces în zonă;

3) dotarea centrelor locale de informare și promovare turistică existente cu materiale de promovare actualizate;

4) realizarea unui sistem de poteci marcate de drumeție, poteci tematice, de biciclete, ecvestre - cu locuri de popas, panouri informative și de interpretare, săgeți de orientare;

5) refacerea traseelor turistice existente;

6) amenajarea punctelor (foișoarelor) de observare a fauniei și a punctelor de belvedere – cu panouri de interpretare, infrastructură de observare;

7) amenajarea unor locuri de campare – cu delimitarea zonelor, panouri informative și de avertizare, vetre pentru foc, toaile ecologice;

8) amenajarea / refacerea unor refugii montane acolo unde lungimea traseelor turistice impune asemenea lucru;

9) amenajarea unor parcări în apropierea locurilor de acces în parc – cu toaile ecologice, sistem de management al deșeurilor, panouri informative și de avertizare;

10) amplasarea panourilor indicatoare, informative, de avertizare, de promovare a parcurilor.

Rezultate urmărite

1-10) - realizarea amenajării ecoturistice la nivelul celor două parcuri;

- crearea condițiilor de dezvoltare a unei game variate de servicii turistice.

Indicatori de monitorizare

1) numărul de centre de vizitare realizate;

2) numărul de puncte de informare turistică realizate;

3) numărul de centre locale de informare și promovare turistică realizate;

4) numărul de trasee speciale amenajate;

5) numărul de trasee turistice reabilite;

6) numărul de puncte de observare / puncte de belvedere amenajate;

7) numărul de locuri de campare amenajate;

8) - numărul de refugii turistice realizate / refăcute;

9) numărul de parcări amenajate;

10) numărul de panouri montate.

Perioada de realizare

1) 2014-2020

2) 2014-2017

3) 2014-2017

4) 2014-2016

5) 2014-2015 / refacere permanentă

6) 2014-2017

7) 2014-2017

8) 2014-2019

9) 2014-2016

10) permanent

Responsabili:

1) APN, APL

2) APN, APL

3) APL, ONG

4) APN, APL, ONG

5) APN, CJ, Salvamont, APL, ONG

6) APN

- 7) APN, investitori privați
- 8) MT, APN, CJ, Salvamont, APL, ONG, investitori privați
- 9) APN, CNADNR, APL
- 10) APN, CNADNR, APL

Posibile surse de finanțare:

- 1) POS Mediu Axa 4;
- 2) POS Mediu Axa 4, Fondurile Elvețiene, Fondurile Norvegiene, Programul Spatii Verzi - Aarii Protejate;
- 3) PNDR Măsura 313, Fondurile Elvețiene, Fondurile Norvegiene, Programul Spatii Verzi - Aarii Protejate;
- 4) POR Axa 5 Domeniul 5.2., PNDR Măsura 313, POS Mediu Axa 4, Fondurile Elvețiene, Fondurile Norvegiene, Programul Spatii Verzi - Aarii Protejate;
- 5) POR Axa 5 Domeniul 5.2., PNDR Măsura 313, POS Mediu Axa 4, Fondurile Elvețiene, Fondurile Norvegiene, Programul Spatii Verzi - Aarii Protejate;
- 6) POR Axa 5 Domeniul 5.2., POS Mediu Axa 4, Fondurile Elvețiene, Fondurile Norvegiene, Programul Spatii Verzi - Aarii Protejate;
- 7) POR Axa 5 Domeniul 5.2., APN, Fondurile Elvețiene, Fondurile Norvegiene, Programul Spatii Verzi - Aarii Protejate;
- 8) MT, POR Axa 5 Domeniul 5.2., PNDR Măsura 313;
- 9) APN, APL, POR Axa 5 Domeniul 5.2.;
- 10) APN, APL, POS Mediu Axa 4, POR Axa 5 Domeniul 5.2, PNDR Măsura 313.

Acțiune - Valorificarea unor puncte de interes turistic la nivelul destinațiilor cu potențial ecoturistic

Descrierea acțiunii

Amenajarea de puncte de interes turistic, de preferință în zonele de dezvoltare a activităților turistice, unde, prin realizarea unor investiții în acord cu necesitățile de protecție a mediului, să canalizeze fluxul acestora, să limiteze impactul lor asupra ecosistemelor naturale din vecinătate. Astfel se va realiza:

- 1) amenajarea unor peșteri cu potențial turistic (MT din România a realizat un studiu de fezabilitate privind amenajarea și reamenajarea turistică a unor peșteri cu potențial turistic – printre ele se află și Peștera Ponicova din PN Porțile de Fier).
- 2) punerea în valoare a altor obiective naturale situate în interiorul celor două parcuri

Rezultate urmărite

1-2) realizarea unor puncte de atracție la nivelul destinațiilor, spre care vor fi orientate o parte din fluxurile turistice / ecoturistice.

Responsabili:

1-2) MT, CJ, APN, APL

Indicatori de monitorizare

- 1) numărul de peșteri amenajate din punct de vedere turistic;
- 2) numărul de alte obiective naturale și culturale valorificate turistic;

Perioada de realizare

1-2) 2014-2017

Posibile surse de finanțare:

- 1) POR Axa 5 Domeniul 5.2;
- 2) POS Mediu Axa 4; POR Axa 5 Domeniul 5.1., MCC; APL

Acțiune - Refacere și punerea în valoare pentru turism a căilor ferate cu ecartament îngust de pe

raza PN Porțile de Fier

Descrierea acțiunii

Pentru ca la nivel mondial aceste tipuri de căi ferate și trenurile cu locomotive cu aburi sunt din ce în ce mai rare. Ținând cont de exemplul succesului trenului cu abur de pe Valea Vaserului, din Parcul Natural Munții Maramureșului, se recomandă: 1) refacerea și punerea în funcțiune pentru turism a căii ferate înguste din Berzasca. De asemenea, există la nivel mondial multe exemple de 2) cale ferată dezafectată care a fost transformată în pistă pentru biciclete, folosindu-se avantajul că deja există partea de rulare. Fostele căi ferate de exploatare pot fi refăcute ca și piste de biciclete pentru vizitarea văilor pe care există aceste căi ferate.

Rezultate așteptate:

- 1) Diversificarea ofertei (eco)turistice de pe raza PN Porțile de Fier
- 2) Creșterea posibilităților de practicare a cicloturismului în PN Portile de Fier

Responsabili:

1-2) MT, CJ, APN, APL

Indicatori de monitorizare

- 1) numărul de km de cale ferată funcțională și amenajată din punct de vedere turistic;
- 2) numărul de km de rută de ciclism amenajată;

Perioada de realizare

1-2) 2014-2020

Posibile surse de finanțare:

1-2) POR Axa 5 Domeniul 5.2; MC, CJ, APL, investitori privați

Obiectiv - Protejarea și menținerea arhitecturii tradiționale și limitarea procesului de urbanizare

Acțiune - Actualizarea / realizarea documentațiilor de urbanism la nivelul APL în Parcul Natural Porțile de Fier

Descrierea acțiunii

Revizuirea PUG-urilor din cadrul acestor destinații. Unitățile administrativ teritoriale din cadrul acestui areal vor avea obligația ca într-un termen limită stabilit prin lege să își revizuiască PUG-ul în vederea armonizării cu planurile de management.

Rezultate urmărite

- păstrarea arhitecturii tradiționale locale.

Responsabili:

- APL

Indicatori de monitorizare

- numărul de PUG-uri realizate pe baza acestor regulamente.

Perioada de realizare:

- 2014-2019

Posibile surse de finanțare:

MDRL

Acțiune - Implementarea unor soluții pentru menținerea arhitecturii tradiționale

Descrierea acțiunii

Încurajarea populației locale și a investitorilor din turism pentru folosirea unor soluții arhitecturale cu impact minim asupra mediului se poate face prin următoarele măsuri:

- 1) elaborarea unor ghiduri de arhitectură specifică destinațiilor, realizate cu ajutorul studenților la arhitectură¹⁰, prin intermediul acestora pot fi create un număr de 15-25 de

modele de construcții cu specific local. Cei care doresc pe viitor să construiască pot opta voluntar pentru unul dintre acestea modele, urmând a avea avantajul unui cost al proiectării mult mai redus;

2) realizarea unui ghid de bune practici în privința infrastructurii turistice, având în vedere un impact minim al designului, managementul deșeurilor și conservarea energiei. Se va recomanda folosirea materialelor tradiționale și ecologice (în special lemnul) și vor fi subliniate beneficiile aduse de folosirea noilor tehnologii (becuri economice, colectare selectivă a deșeurilor, senzori de mișcare, dușuri cu presiune etc.), care permit importante economii de resurse naturale și monetare;

Rezultate urmărite

1) - păstrarea arhitecturii tradiționale locale;

- reducerea considerabilă a costurilor de proiectare pentru construcțiile noi.

2) - încurajarea folosirii materialelor ecologice în construcția noilor structuri de primire turistică;

- informarea operatorilor turistici asupra beneficiilor și economiilor aduse de folosirea tehnologiilor moderne.

Responsabili

1) MDRAL, APN, CJ, OAR (Organizația Arhitecților din România)

2) MDRL, OAR

Indicatori de monitorizare

1) numărul de ghiduri realizate.

2) numărul de soluții arhitecturale oferite.

Perioada de realizare

1) 2014-2016

2) 2014-2016

Posibile surse de finanțare

1) MDRL, APN, CJ, ONG

2) MDRL

Domeniul - CADRU INSTITUȚIONAL ȘI ASOCIATIV

Obiectiv - Crearea cadrului de cooperare inter-instituțională pentru creșterea numărului de parteneriate la nivel local, regional și național

Acțiune - Atestarea destinației ecoturistice Porțile de Fier, conform criteriilor stabilite de către Ministerul Mediului din România

Descrierea acțiunii

Atestarea oficială a faptului că în Porțile de Fier - Djerdap este o destinație ecoturistică transfrontalieră România - Serbia, pe Dunăre. Ca urmare a faptului că în Serbia nu există încă legislație adoptată pentru a defini criteriile pentru destinațiile ecoturistice, în cazul Djerdap se pot asuma voluntar criteriile internaționale.

Responsabili: APN

Indicatori de monitorizare

- data intrării în vigoare a certificării celor două destinații ecoturistice

Perioada de realizare: 2014-2015

Posibile surse de finanțare: -

Acțiune - Înființarea și/sau sprijinirea asociațiilor de dezvoltare a (eco)turismului în cele două parcuri

Descrierea acțiunii

În cele două parcuri se vor crea parteneriate între asociațiile de dezvoltare a (eco)turismului care vor include cele două administrații, autoritățile publice locale și operatori privați care desfășoară activitate de turism (unități de cazare, restaurante, firme care asigură transportul turistic, agenții de turism s.a.).

Rolul acestor asociații este:

- să identifice și să asigure surse de finanțare;
- să încurajeze dialogul dintre sectoarele public și privat și administrațiile celor două parcuri;
- să gestioneze activitățile de promovare a zonei, inclusiv organizare de evenimente speciale, excursii de familiarizare, târguri etc.;
- să determine politica de dezvoltare turistică a zonei;
- să elaboreze o bază solidă de membri care să reprezinte toți principalii actori de la nivel regional din sectorul turistic.

Rezultate urmărite

- crearea unui mediu favorabil dezvoltării ecoturismului la nivelul unei destinații cu potențial ecoturistic;
- o mai bună organizare și coordonare a acțiunilor realizate de diverși actori în dezvoltarea ecoturismului;

Responsabili:

APN (coordonator), APL, ONG, întreprinzătorii privați (parteneri).

Indicatori de monitorizare

- numărul de parteneriate /asociații înființate la nivelul destinațiilor cu potențial ecoturistic;
- numărul de actori implicați în fiecare asociație.

Perioada de realizare:

2014 – 2016

Posibile surse de finanțare:

APN, APL, ONG, întreprinzătorii privați, POR Axa 5 Domeniul 5.3.

Acțiunea - Înființarea și sprijinirea unor grupuri de mici producători locali

Descrierea acțiunii

Pe plan local, la nivelul comunităților rurale, trebuie încurajată dezvoltarea unei economii autentice, cu sprijinirea activităților tradiționale. Comunitățile rurale pot întâmpina probleme serioase dacă se bazează numai pe piața turistică. Prin urmare, este importantă încurajarea asocierii micilor meșteșugari și a producătorilor agricoli în vederea obținerii unor produse calitative și pentru facilitarea accesului produselor pe piață. Pentru produsele de calitate și conforme cu legislația în vigoare, se poate oferi marca parc (produs Poțile de Fier / Djerdap).

Subacțiuni:

- 1) înființarea grupurilor de mici producători locali;
- 2) sprijinirea activităților meșteșugărești și a altor activități tradiționale.

Rezultate urmărite:

- stimularea cooperării între micii producători locali;
- stimularea realizării și comercializării produselor locale.

Responsabili: APL, APN, investitori privați

Indicatori de monitorizare:

- 1) numărul de grupuri de producători realizate
  - 2) numărul de grupuri de producători sprijinite/numărul de membri
- 1-2) numărul de locuri de muncă create

Perioada de realizare: 2014-2017

Posibile surse de finanțare:

- 1) PNDR Axa 1 Măsura 142
- 2) PNDR Axa 3 Măsura 312, APL

Obiectivul - Creșterea/întărirea capacității administrative a instituțiilor pentru implementarea politicilor și programelor de dezvoltare a ecoturismului

Acțiune - Creșterea rolului pe care administrațiile PN Porțile de Fier îl joacă la nivel local

Descrierea acțiunii

Ariile protejate au un rol esențial în cadrul destinațiilor cu potențial ecoturistic și pentru ca acest rol să fie transpus în practică trebuie realizată implicarea administrațiilor celor două parcuri în elaborarea planurilor de urbanism și a celor de dezvoltare a turismului la nivel local - administrațiile parcurilor trebuie să aibă rol consultativ în elaborarea acestor documente.

Rezultate urmărite

- 1) crearea condițiilor ca planurile de management ale ariilor protejate să fie efectiv implementate;
- 2) administrațiile ariilor protejate vor avea un rol mai mare în dezvoltarea locală.

Responsabili

APN, APL

Indicatori de monitorizare

- numărul de planuri de urbanism sau de dezvoltare a turismului (master-planuri, strategii) care necesită avize acordate de administrațiile ariilor protejate.

Perioada de realizare:

2014-2016

Posibile surse de finanțare:

APN, POS Mediu Axa 4

Acțiune - Întărirea rolului pe care ecoturismul îl joacă în politica regională și locală de turism

Descrierea acțiunii

În cazul în care se consideră că ecoturismul este o activitate turistică prioritară la nivel local și regional este necesară integrarea ecoturismului în planurile de dezvoltare locală ale localităților aflate în cadrul destinațiilor ecoturistice, prin crearea unei secțiuni speciale dedicate ecoturismului.

Rezultate urmărite

- definirea și clarificarea termenilor care vizează ecoturismul;
- recunoașterea oficială a importanței ecoturismului;
- dezvoltarea proiectelor de ecoturism în concordanță cu celelalte proiecte ale autorităților publice locale;
- creșterea importanței ecoturismului în raport cu alte forme de turism în cele două parcuri

Responsabili

APL;

Indicatori de monitorizare

- 1) numărul de planuri de dezvoltare locală care conțin secțiuni privind dezvoltarea ecoturismului;
- 2) setul de reguli ce au în vedere dezvoltarea ecoturismului în cadrul celor două parcuri.

Perioada de realizare:

2014 - 2016

Posibile surse de finanțare: -

Domeniul E. DEZVOLTAREA AFACERILOR ȘI DEZVOLTARE LOCALĂ

Obiectiv Dezvoltarea ofertei de produse ecoturistice realizate de comunitățile locale

Acțiune - Asigurarea cadrului necesar menținerii și perpetuării obiceiurilor tradiționale specifice destinațiilor cu potențial ecoturistic

Descrierea acțiunii

Obiceiurile tradiționale reprezintă unul dintre elementele cheie ce aduc un plus de valoare în cadrul produsului ecoturistic. Păstrarea acestora într-o formă cât mai apropiată de cea ancestrală crește șansele de succes ale destinațiilor respective. Pașii recomandați pentru implementarea acestei acțiuni sunt:

- 1) selectarea anumitor obiceiuri (legate de sărbătorile de iarnă, muncile agricole etc.) sau a anumitor meșteșuguri cu tradiție în zona respectivă.
- 2) susținerea meșterilor populari și a comunităților pentru continuarea activităților tradiționale și pentru realizarea legăturii între acestea și ecoturism.

Rezultate urmărite

1-2) - crearea unor centre destinate valorificării obiceiurilor tradiționale (ansambluri de dansuri folclorice, cor, orchestră de muzică populară, grupuri de colindători și valorificarea unor meșteșuguri tradiționale).

- promovarea activităților tradiționale.

Responsabili

1-2) MC, APL

Indicatori de monitorizare

- numărul de centre realizate;
- numărul de meșteri populari susținuți.

Perioada de realizare: 2014-2017

Posibile surse de finanțare:

1-2) MCC, PNDR Măsura 312,

Acțiune - Susținerea înființării unor spații destinate valorificării produselor de artizanat și a altor produse specifice realizate în cadrul comunității locale

Descrierea acțiunii

Cele două parcuri ar trebui să aibă alăturat centrului de vizitare și un centru pentru valorificarea produselor tradiționale zonei. În funcție de specificul local și de cadrul natural se pot valorifica, pe lângă rezultatele muncii meșterilor (vezi acțiune nr. E.1.1.) și o serie de alte produse naturale: ceaiuri de plante, siropuri, dulceață, tincturi, miere și alte produse derivate. Acestea au, în primul rând, avantajul unui termen de valabilitate îndelungat. În al doilea rând se creează premisele unei valorificări unitare a resurselor zonei și oferirea unei experiențe ecoturistice complete.

Rezultate urmărite

- valorificarea produselor locale într-un cadrul organizat.
- creșterea veniturilor comunităților locale.

Responsabili: CL, APN

Indicatori de monitorizare

- persoane implicate în această activitate (număr și procent din populația locală);
- vânzări/lună (an).

Perioada de realizare: 2014-2024 (în funcție de data la care va fi dat în funcțiune centrul de vizitare)

Posibile surse de finanțare: POS Mediu Axa 4 (pentru realizare), CL (pentru operare)

Acțiuni - Încurajarea dezvoltării unor structuri de primire turistică cu funcțiuni de cazare

Descrierea acțiunii

Dezvoltarea oricărei activități turistice nu se poate face fără existența unor structuri de primire cu funcțiuni de cazare care să satisfacă exigențele turiștilor. Pentru dezvoltarea ecoturismului în cadrul acestor destinații este absolut necesar stimularea localnicilor pentru realizarea unor structuri de cazare de mici dimensiuni în punctele de concentrare a fluxurilor de turiști, în principal în interiorul localităților situate în punctele de intrare în parc. Vor fi preferate mai degrabă renovările clădirilor decât construirea altora noi, utilizarea materialelor locale, reflectarea tradițiilor arhitecturale și posibilitatea folosirii energiei neconvenționale. În general acestea ar trebui să fie realizate din inițiativă privată - localnicii ar trebui să fie încurajați și sprijiniți să dezvolte astfel de afaceri. Profitând de existența instrumentelor de finanțare europene se pot introduce și anumite modele de bune practici în ecoturism (etichetă ecologică, certificare ecoturistică).

Rezultate urmărite

- dezvoltarea unor structuri de cazare la nivelul destinației și creșterea nivelului de satisfacție al turiștilor.
- stimularea economiei locale.

Responsabili: APN, APL, asociațiile din turism (AER, ANTREC), investitori privați.

Indicatori de monitorizare

- numărul de structuri de primire turistică cu funcțiuni de cazare nou înființate.

Perioada de realizare: 2014-2017

Posibile surse de finanțare: PNDR Axa 3 Măsura 3.1.3.

Domeniul - CONSERVAREA ȘI PROTEJAREA NATURII

Obiectiv - Participarea activă la conservarea și gestionarea durabilă a biodiversității

Acțiuni - Participarea activă a operatorilor economici cu potențial ecoturistic, din cadrul celor două parcuri, la conservarea biodiversității

Descrierea acțiunii

Pentru păstrarea și conservarea biodiversității sunt necesare surse financiare importante, iar acest lucru nu poate fi acoperit integral din bugetul de stat. Prin urmare sunt aplicate și alte formule de finanțare. În practica internațională, actorii participanți la derularea acestei forme de turism își aduc propria contribuție în plan financiar și material la susținerea activităților specifice de conservare a biodiversității. Acțiunea propusă se poate implementa prin:

- 1) atragerea voluntară a operatorilor economici locali pentru a participa cu resurse materiale și / sau financiare la acțiunile de conservare, reecologizare în cadrul celor două parcuri.
- 2) realizarea unor programe comune de igienizare și conservare a naturii la nivelul destinațiilor cu potențial ecoturistic.

Rezultate urmărite

- 1-2) - menținerea stării actuale a biodiversității naturale și a patrimoniului cultural existent.
- sprijinirea activităților de conservare și protejare a biodiversității la nivelul destinațiilor.

Responsabili

- 1-2) ADE, APL, APN.

Indicatori de monitorizare

- 1) numărul de agenți economici aflați în cadrul destinațiilor cu potențial ecoturistic.
- 2) Numărul de programe comune de conservare / ecologizare dezvoltate.

Perioada de realizare:

- 1) 2014 - 2024
- 2) 2015 - 2025

Posibile surse de finanțare:

- 1-2) contribuții ale investitorilor privați

4.3 Măsurile comune de dezvoltare a ecoturismului în cele două areale protejate

Domeniul - CADRU INSTITUȚIONAL ȘI ASOCIATIV

Acțiune - Realizarea unui parteneriat transfrontalier în domeniul (eco)turismului și protejării naturii

Descrierea acțiunii

Prin realizarea parteneriatului între cele două parcuri din zona de graniță se creează noi oportunități pentru protecția acestora și pentru dezvoltarea integrată a turismului de o parte și de alta a frontierei. Există sprijin din partea statului pentru cooperarea transfrontalieră prin punerea la dispoziție a unor linii de finanțare care să poată fi accesate atât de autoritățile publice locale cât și de ONG-urile din domeniu.

Rezultate urmărite

- crearea unui parteneriat transfrontalier în domeniul ecoturismului și protecției naturii.

Responsabili: APL, APN, ADE, ONG (parteneri)

Indicatori de monitorizare

- data de încheiere a parteneriatului;
- numărul de proiecte internaționale în acest domeniu, în care sunt implicați participanți din România și Serbia.

Perioada de realizare: 2014-2015

Posibile surse de finanțare: MDRAP prin programele de cooperare transfrontalieră pe care le derulează

Domeniul - EDUCAȚIE ȘI CONȘTIENȚIZARE

Obiectivul - Creșterea nivelului de conștientizare, apreciere și cunoaștere a valorilor naturale și culturale, a principiilor de ecoturism în rândul comunităților locale și a vizitatorilor pe de o parte, dar și în rândul administrațiilor publice centrale și locale, ONG-urilor, instituțiilor de învățământ, media, altor instituții și organizații pe de altă parte, pentru a orienta comportamentul acestora spre responsabilitate, participare, implicare în activitățile specifice ecoturismului.

Acțiune - Implicarea instituțiilor de învățământ în activități de educare și conștientizare a comunităților locale

Descrierea acțiunii

Această acțiune vizează implicarea instituțiilor de învățământ în acțiunea de conștientizare a tinerei generații cu privire la protecția mediului și dezvoltarea ecoturismului și presupune

următoarele:

- 1) susținerea educației formale și includerea principiilor de protecție a mediului și ecoturism în programa școlară la nivelul destinațiilor cu potențial ecoturistic.
- 2) susținerea de prelegeri în școlile și liceele din cadrul celor două parcuri cu privire la importanța ecoturismului și a parcului pentru viața economică, socială și culturală a zonei.
- 3) organizarea de concursuri periodice pentru elevi pe diferite secțiuni (literatură, pictură, fotografie, orientare turistică) și jocuri educaționale pentru elevii din comunitățile aflate în vecinătatea sau pe raza parcurilor pe tema ecologiei și ecoturismului, precum și organizarea de ieșiri pe teren sub îndrumarea rangerilor pentru deprinderea unor abilități și competențe specifice legate de conservarea resurselor naturale.

Rezultate urmărite

- 1-3) - educarea tinerei generații în spiritul respectului față de valorile capitalului natural și cultural;
- educarea părinților prin copii în domeniul protecției mediului și respectării patrimoniului natural și cultural.

Responsabili

- 1) MEN (Ministerul Educației Naționale), II (Instituții de învățământ), APN, MM
- 2) II, IC, APN, RNP, asociații de turism (AER, ANTREC ANAT etc.).
- 5) MECI, II, APN, APL, ONG.

Indicatori de monitorizare

- 1) numărul de parteneriate funcționale realizate între administrațiile parcurilor și instituțiile de învățământ;
- 2) numărul de prelegeri susținute în școli și licee;
- 3) numărul de concursuri periodice, jocuri educaționale organizate pentru elevi;

Perioada de realizare: 2014-2024

Posibile surse de finanțare

- 1-6) POS DRU, MEN, APN, CJ, ONG, sponsorizări

Acțiune - Conștientizarea și educarea vizitatorilor asupra principiilor ecoturismului și a protecției mediului

Descrierea acțiunii

Este necesară conștientizarea și educarea vizitatorilor prin implementarea unor acțiuni creative și inovative, așa cum sunt ele detaliate mai jos:

- 1) promovarea regulamentelor parcurilor, precum și a regulilor specifice pentru protecția fiecărui obiectiv turistic prin realizarea de materiale informative și de avertizare (panouri, hărți, afișe ilustrate, pliante) cu o tematică complexă (floră, faună, obiective turistice), precum și a unor Ghiduri de Comportament, Coduri de Conduită a vizitatorilor în ariile protejate.
- 2) elaborarea și aplicarea unui program special de educație și conștientizare în taberele școlare organizate în cadrul celor două parcuri, prin panouri informative, editarea de broșuri, casete video, acordarea de diplome pentru protejarea biodiversității, prin intermediul căruia să se urmărească pregătirea și educarea tinerilor în spiritul respectului pentru mediul natural și cultural în care trăiesc.

Rezultate urmărite

- 1-2) - comunicarea eficientă a principiilor ecoturismului și a celor de protecție a patrimoniului natural și cultural în rândul vizitatorilor;
- minimizarea efectelor negative ale prezenței vizitatorilor în ariile protejate, fără a compromite sustenabilitatea zonelor.

Responsabili

1) APN, APM, APL, II (Instituții de învățământ), IC, Asociațiile de turism (AER, ANTREC, ANAT etc.), ONG.

2) MECI, II, IC, APN, ONG.

Indicatori de monitorizare

1) - numărul de materiale informative create (panouri, hărți, afișe ilustrate, pliante);

- numărul de vizitatori conștientizați cu privire la importanța protejării patrimoniului natural și cultural.

2) programul special de educație și conștientizare în taberele școlare.

Perioada de realizare: 2014-2024

Posibile surse de finanțare

1-3) POS DRU, POS Mediu Axa 4, Life+, sponsorizări etc.

Domeniul - DEZVOLTAREA RESURSELOR UMANE

Obiectiv - Îmbunătățirea nivelului de pregătire profesională, precum și dezvoltarea organizațională, profesională și a carierei pentru personalul implicat în activitățile de ecoturism din cadrul celor două parcuri și a resurselor umane ce desfășoară o activitate lucrativă de turism și în special de ecoturism

Acțiune - Pregătirea profesională a personalului implicat în administrarea ariilor protejate pentru derularea de activități specifice ecoturismului

Descrierea acțiunii

Pregătirea profesională este o investiție vitală pentru personal, iar ea trebuie planificată strategic pentru a oferi o experiență de învățare semnificativă angajaților. Pregătirea profesională ar trebui să se concentreze pe dezvoltarea competențelor fundamentale ale fiecărui individ, pentru ca el să își poată îndeplini sarcinile ce îi revin la cele mai înalte standarde.

1) pregătirea profesională a personalului centrelor de vizitare privind: competențele necesare în informarea turistică, cercetare și statistică în turism, planificarea și dezvoltarea turismului, marketing și promovare etc.

2) dezvoltarea profesională a personalului celor două arii protejate prin:

a) pregătirea personalului responsabil cu conștientizarea publică, relațiile cu comunitățile, educație ecologică și turism pe teme specifice: abilități de comunicare, relații cu vizitatorii și comunitatea, marketing și promovare, educație de mediu, cercetare și monitorizare ecologică, interpretarea valorilor rezervației, legislație, biodiversitate, turism durabil, dezvoltare durabilă, previziune pe termen lung a unei activități turistice în zonă etc.

b) pregătirea și educarea rangerilor pentru derularea de activități specifice ecoturismului.

Rezultate urmărite

1) personal pregătit, calificat și motivat în cadrul ariilor protejate;

2) personal calificat în centrele de vizitare și în punctele de informare;

1-2) îmbunătățirea calității serviciilor prestate și a performanțelor profesionale ale personalului implicat în administrarea ariilor protejate. Îmbunătățirea imaginii publice a administrației ariilor protejate.

Responsabili

1) formatori autorizați de CNFPA, APN, RNP;

2) APN, RNP, II.

Indicatori de monitorizare

1) numărul de angajați ai ariilor protejate pregătiți și instruiți.

2) performanța angajaților la locul de muncă.

Perioada de realizare: 2014-2024

Posibile surse de finanțare

1-2) POS DRU, investitori privați, Programul Leonardo da Vinci, alte Programe FEDR, sponsorizări, MMSC etc.

Acțiunea - Pregătirea profesională a resurselor umane ce desfășoară o activitate lucrativă de turism și în special de ecoturism

Descrierea acțiunii

Resursele umane care desfășoară o activitate lucrativă de turism și în special de ecoturism necesită pregătire profesională pentru dobândirea de cunoștințe, abilități, calificări în diferite domenii, în funcție de specificul activității pe care o desfășoară. În acest sens sunt propuse următoarele subacțiuni:

1) crearea unor pachete educaționale, informaționale și de pregătire inovative pentru întreprinzătorii din ecoturism. Aceste programe de pregătire vor cuprinde aspecte privind: analize de marketing și previziune, dezvoltarea produsului turistic, managementul afacerilor mici, planificarea afacerii, surse de finanțare și criterii de finanțare, aplicare pentru obținerea de credite, îndeplinirea criteriilor de acreditare, clasificare etc., și vor putea fi implementate în cooperare cu specialiștii în educația de mediu și ecoturism prin organizarea de seminarii de orientare și sprijin¹⁹.

2) organizarea unor sesiuni de training / cursuri de pregătire pentru²⁰:

a. proprietarii de pensiuni: pregătire profesională de specialitate (geografie și istorie locală, legislație, surse de finanțare, managementul serviciilor de cazare, marketing și management în ecoturism);

b. bucătari - prepararea de produse tradiționale și hrană naturală;

c. cameriste - utilizarea produselor biodegradabile, curățarea eficientă a unei camere, a băilor și a spațiilor comune, astfel încât consumul de apă, detergenți, energie să fie minim;

d. meșteri populari pentru a deveni antreprenori.

e. producători locali - consiliere, informare și sprijin pentru înregistrarea de produse specifice locale de brand.

Rezultate urmărite

1-2) - îmbunătățirea și dezvoltarea capacităților antreprenoriale și pregătirea comunităților locale care oferă servicii de ecoturism;

- creșterea profitabilității afacerilor de ecoturism.

2) - îmbunătățirea eficienței muncii angajaților;

- creșterea interesului pentru practicile ecoturistice în rândul operatorilor locali de turism..

Responsabili

1) II, asociațiile naționale de turism, formatori autorizați de CNFPA, CSTHR.

2) II, formatori autorizați de CNFPA, centre de afaceri, ADR

Indicatori de monitorizare

1) - numărul de materiale de curs, programe de pregătire create;

- numărul de persoane care au beneficiat de pachetul educațional în ecoturism.

2) - numărul de participanți la cursuri de pregătire;

- numărul de certificate acordate.

Perioada de realizare: 2014 - 2018

Posibile surse de finanțare

1-2) FP7, POS DRU, Programul Leonardo da Vinci, sponsorizări, taxe de școlarizare.

Domeniul - DEZVOLTAREA AFACERILOR ȘI DEZVOLTARE LOCALĂ

Obiectiv - Dezvoltarea ofertei de produse ecoturistice realizate de comunitățile locale

Acțiune - Încurajarea dezvoltării de servicii de agrement cu impact minim asupra cadrului natural

Descrierea acțiunii

Agrementul este o componentă importantă a sejurului, de multe ori fiind principala motivație de călătorie către o anumită destinație. Este necesară o adaptare a serviciilor de agrement la principiile ecoturismului – impact minim asupra cadrului natural, valorificarea resurselor locale, durabilitate, păstrarea tradițiilor. În aceste sens este necesară o diversificare a ofertei de agrement: închiriere de biciclete, centru de echitație, plimbări cu căruța etc.

Rezultate urmărite

- diversificarea ofertei de agrement la nivelul destinației și creșterea nivelului de satisfacție al turiștilor.
- stimularea economiei locale.

Responsabili: APL, APN, investitori privați

Indicatori de monitorizare

- numărul de servicii de agrement oferite turiștilor;
- persoane implicate în această activitate (număr și procent din populația locală).

Perioada de realizare: 2014 - 2017

Posibile surse de finanțare: PNDR Axa 3 Măsura 3.1.3., POR Axa 5 Domeniul 5.2.

Domeniul - CONSERVAREA ȘI PROTEJAREA NATURII

Obiectiv - Participarea activă la conservarea și gestionarea durabilă a biodiversității

Acțiune - Participarea activă a turiștilor la conservarea biodiversității

Descrierea acțiunii

Informarea turiștilor cu privire la proiectele de conservare a naturii care se derulează în cele două parcuri poate determina participarea acestora la astfel de activități, fie prin contribuție directă (sponsorizări, donații, achiziționarea de obiecte realizate de localnici, de administrațiile ariilor protejate, acceptarea achiziționării produsului ecoturistic la un preț mai mare), fie prin contribuție indirectă (participarea benevolă la acțiuni de igienizare, monitorizarea unor specii sau publicarea de articole și materiale informative, realizarea de expoziții cu imagini fotografice etc.).

Rezultate urmărite

- determinarea unui grad de înțelegere și participare personală mai activă din partea vizitatorilor care mai apoi pot deveni mici finanțatori ai unor activități derulate de administrațiile parcurilor;
- realizarea de fonduri suplimentare prin participarea activă a turiștilor.

Responsabili: APN, ONG.

Indicatori de monitorizare

- numărul de turiști participanți anual la aceste activități;
- valoarea sumelor încasate.

Perioada de realizare: 2014-2024

Posibile surse de finanțare: APN, ONG, contribuții ale turiștilor.

Obiectiv - Realizarea unui control mai strict asupra activităților și circulației turistice pentru conservarea naturii

Acțiunea - Extinderea formelor de protecție, pază, patrulare

Descrierea acțiunii

În general, se apreciază că în România mentalitatea și comportamentul turiștilor este lipsit de elementele specifice de reacție față de conservarea și protecția mediului înconjurător. Din informațiile furnizate de Garda Națională de Mediu, aceasta nu poate face față problemelor actuale din cauza numărului de personal redus și a dotărilor insuficiente. Astfel, acțiunile acestea se fac la solicitările venite din partea administrațiilor parcurilor sau când au loc evenimente deosebite. Prin urmare sunt necesare derularea unor activități specifice, precum:

- 1) realizarea de multiple parteneriate între instituțiile Ministerului Administrației și Internelor, Garda Națională de Mediu, serviciile publice de Salvamont și administrația parcului;
- 2) creșterea dotărilor tehnice pentru supraveghere și control;
- 3) informarea populației locale și a turiștilor asupra stării generale a biodiversității și a sancțiunilor aplicate.

Rezultate urmărite

- 1-3) - asigurarea unei mai bune protecții asupra ariilor protejate;
- reducerea braconajului și a actelor de vandalism din partea turiștilor și a populației locale.

Responsabili

- 1-3) APN (coordonator), MAI, GNM, ONG, Salvamont.

Indicatori de monitorizare

- 1) numărul de parteneriate realizate;
  - 2) - numărul de puncte de pază și control pentru fiecare parc;
- numărul de mașini, stații radio, litri de combustibili alocați;
  - numărul de dotări cu echipament informatic, softuri specializate.

- 1-3) - cuantumul amenziilor aplicate;

- numărul persoanelor sancționate.

Perioada de realizare:

- 1) 2014-2024;
- 2) 2014-2016;
- 3) 2014-2024.

Posibile surse de finanțare

- 1-3) MAI, GNM, APN, APL, ONG.

Acțiune - Planificarea transportului turistic

Descrierea acțiunii

Având în vedere folosirea din ce în ce mai mult a mijloacelor de transport motorizate pe drumurile și pe Dunăre, în interiorul celor două parcuri, fapt ce conduce la distrugerea experienței turistice, se recomandă luarea anumitor măsuri, în conformitate cu zonarea internă și zonarea turistică a arealului:

- 1) realizarea unor regulamente de transport la nivel de destinație și introducerea acestor regulamente în planurile de management ale parcurilor. Acestea vor prevedea: specificarea tipului de vehicule / ambarcațiuni permise, a limitei de viteză, a organismelor de control și a sancțiunilor aplicate;

- 2) oferirea de soluții alternative de trasee off-road în afara parcului;
- 3) oferirea unor variante de transport în comun la nivelul destinației;
- 4) informarea și încurajarea folosirii mijloacelor de transport în comun (programul acestora va fi publicat pe pagina web a parcului / a asociației de dezvoltare a (eco)turismului.

Rezultate urmărite

- 1-4) diminuarea impactului negativ provocat de mijloacele de transport motorizate.
- 3-4) facilitarea accesului turiștilor cu mijloace de transport în comun.

Responsabili

- 1) MTr. (Ministerul Transporturilor), APN
- 2) APN, APL
- 3) APL
- 4) APN, ADE

Indicatori de monitorizare

- 1) - numărul de regulamente realizate.
- numărul de regulamente introduse în planurile de management;
- 2) numărul de trasee alternative oferite;
- 3) numărul de facilități de transport în comun introduse;
- 4) numărul de informații cu privire la programul mijloacelor de transport în comun.

Perioada de realizare:

- 1) 2010-2013
- 2) 2010-2012
- 3-4) 2010-2011

Posibile surse de finanțare:

- 1) MTr., APN
- 2) APN, APL
- 3) APL
- 4) APN

CAPITOLUL 5. Concluzii

5.1 Concluzii

Ecoturismul în zona Porțile de Fier - Djerdap poate fi un vector pentru dezvoltarea durabilă a comunităților locale și un sprijin pentru conservarea naturii. În cele două arii protejate se practică deja activități de ecoturism sau sunt oferite servicii care pot fi incluse în pachete de ecoturism.

Oricum, ecoturismul reprezintă doar o mică parte din serviciile turistice oferite în zonă. Există un număr restrâns de tur operatori care oferă pachete de ecoturism aici, serviciile oferite de întreprinzătorii locali sau de comunitățile locale fiind, în general, servicii turism de recreere sau turism activ, serviciile respective nefiind specifice pentru ecoturism. Cea mai mare parte dintre serviciile oferite sunt reprezentate de cazare și masă. Sunt oferite și câteva experiențe de navigație pe Dunăre, cu bărcile cu vâsle și cu pânze, mai ales în Parcul Național Djerdap, călărie sau plimbări cu atelaje trase de cai în zona satelor cehești din Parcul Natural Porțile de Fier, închiriere de biciclete, drumeții pe poteci marcate sau poteci tematice și vizitarea unor peșteri. În Parcul National Djerdap există un sistem bine pus la punct de trasee cicloturistice iar în Parcul Natural Porțile de Fier sunt mai multe trasee marcate de drumeție care sunt omologate.

Există un număr ridicat de vestigii istorice începând din epocă preistorică, iar mai apoi din antichitate, evul mediu sau istoria recentă. Administrațiile celor două arii protejate oferă tururi ghidate cu rangeri și există centre de vizitare sau centre de informare.

Peisajul spectaculos de aici, unic la nivel european, prezența ariilor protejate de importanță europeană și mondială și a speciilor protejate, reprezintă avantaje pentru orice destinație de ecoturism. Structura etnică diversă a zonei poate să ofere acea atractivitate și diversitate culturală care poate să facă diferența față de alte destinații de ecoturism de pe Dunăre.

Factorii care pot influența negativ dezvoltarea ecoturismului în Porțile de Fier - Djerdap sunt bariera reprezentată de Dunăre ca obstacol natural și ca graniță de stat și bariera lingvistică (alfabet și limbi diferite în cele două parcuri). În prezent se poate exista puncte de trecere a frontierei doar la extremitățile estică și vestică a celor două arii protejate, respectiv la Naidăș. pe uscat. și la Porțile de Fier I.

Conceptul de ecoturism este perceput greșit de către operatorii de servicii turistice și de către comunitățile locale. În general, aproape orice activitate care se desfășoară într-un cadru natural sau într-o arie protejată, este percepută ca și ecoturism, deși de multe ori nu se ține cont de impactul pe care activitatea turistică o are asupra naturii sau asupra comunităților locale tradiționale. De cele mai multe ori componenta de educare și interpretare a naturii și culturii lipsește, ca și componenta de sprijin direct a conservării naturii sau de sprijin al activităților tradiționale.

Din consultarea factorilor interesați a rezultat faptul că există o comunicare deficitară a administrațiilor parcurilor cu comunitățile locale sau operatorii economici din domeniul turismului. Prezența ariilor protejate este percepută mai mult ca o piedică, decât ca o oportunitate pentru dezvoltarea turismului / ecoturismului sau pentru dezvoltarea locală. Vizitele în teren și analiza pe internet a ofertei de materiale informative referitoare la oportunitățile de (eco)turism din cele două parcuri arată că există o lipsă de hărți, ghiduri, pliante, panouri sau săgeți indicatoare care să faciliteze identificare și accesul la diferite atracții turistice sau servicii.

Alt element care îngreunează dezvoltarea ecoturismului transfrontalier este cadrul legislativ diferit din cele două țări. Dacă în România există adoptată o legislație modernă și adaptată la realitățile curente ale ecoturismului, în Serbia, legislația referitoare la ecoturism este aproape inexistentă. Dacă în Serbia există un sistem bine pus la punct de semnalizare a traseelor de

cicloturism, în România, legislația privitoare la semnalizarea atracțiilor turistice, a capetelor de trasee de drumeție și cicloturism este confuză, greoaie sau chiar împiedică semnalizarea corespunzătoare, de-a lungul drumurilor publice. Faptul că Serbia nu este membră a Uniunii Europene poate îngreuna dezvoltarea de pachete de servicii de ecoturism transfrontalier.

Cei mai mulți dintre factorii interesați au recunoscut exploatarea, legală sau ilegală, a pădurilor, construirea haotică de cladiri, mai ales pe malul Dunării, infrastructura deficitară de transport și marginalizarea zonei față de celelalte regiuni din cele două țări, ca cele mai mari amenințări la adresa dezvoltării ecoturismului.

Poluarea istorică din zona fostelor exploatare miniere, scade calitatea mediului în unele zone din cele două parcuri și afectează atractivitatea peisajului, alături de prezența unor clădiri sau infrastructuri industriale părăsite.

Pentru a susține dezvoltarea ecoturismului în Parcul Natural Porțile de Fier și Parcul Național Djerdap sunt necesare intervenții pentru dezvoltarea infrastructurii turistice și pentru amenajarea teritoriului. Dezvoltarea unei infrastructuri ecoturistice specifice va permite lărgirea gamei de servicii oferite fără un impact negativ asupra mediului. Diversificarea potecilor de drumeție, a potecilor tematice și a traseelor de cicloturism, amenajarea de locuri de campare, construirea de centre de vizitare sau puncte de informare turistică și refacere și punerea în valoare pentru turism a căilor ferate cu ecartament îngust de pe raza PN Porțile de Fier sunt doar câteva dintre activitățile care pot fi întreprinse. Datorită faptului că se ridică multe clădiri care au impact vizual dar și de mediu în cele două arii protejate, sunt necesare măsuri de protejarea și menținerea arhitecturii tradiționale și limitarea procesului de urbanizare.

În vederea facilitării implicării comunităților locale și a instituțiilor în dezvoltarea ecoturismului, se recomandă crearea cadrului de cooperare inter-instituțională pentru creșterea numărului de parteneriate la nivel local, regional și național. În acest sens se poate atesta destinația ecoturistică Porțile de Fier, conform criteriilor stabilite de către Ministerul Mediului din România și a destinației ecoturistice Djerdap, conform criteriilor internaționale. Se pot înființa și/sau sprijini asociațiile de dezvoltare a (eco)turismului în cele două parcuri și a grupurilor de mici producători locali. Este necesar realizarea unui parteneriat transfrontalier în domeniul (eco)turismului și protejării naturii. Creșterea rolului pe care administrațiile PN Porțile de Fier și PN Djerdap îl joacă la nivel local și întărirea rolului pe care ecoturismul îl joacă în politica regională și locală de turism poate contribui la creșterea/întărirea capacității administrative a instituțiilor pentru implementarea politicilor și programelor de dezvoltare a ecoturismului

Pentru a orienta comportamentul comunităților locale, a vizitatorilor, a administrațiilor publice centrale și locale, ONG-urilor, instituțiilor de învățământ, media spre responsabilitate, participare, implicare în activitățile specifice ecoturismului se va realiza creșterea nivelului de conștientizare, apreciere și cunoaștere a valorilor naturale și culturale, a principiilor de ecoturism. Aceste activități sunt trebuie implementate mai ales că urmare a faptului că înțelegerea conceptului și noțiunii de ecoturism a fost identificată ca una dintre punctele slabe ale dezvoltării ecoturismului în cele două arii protejate.

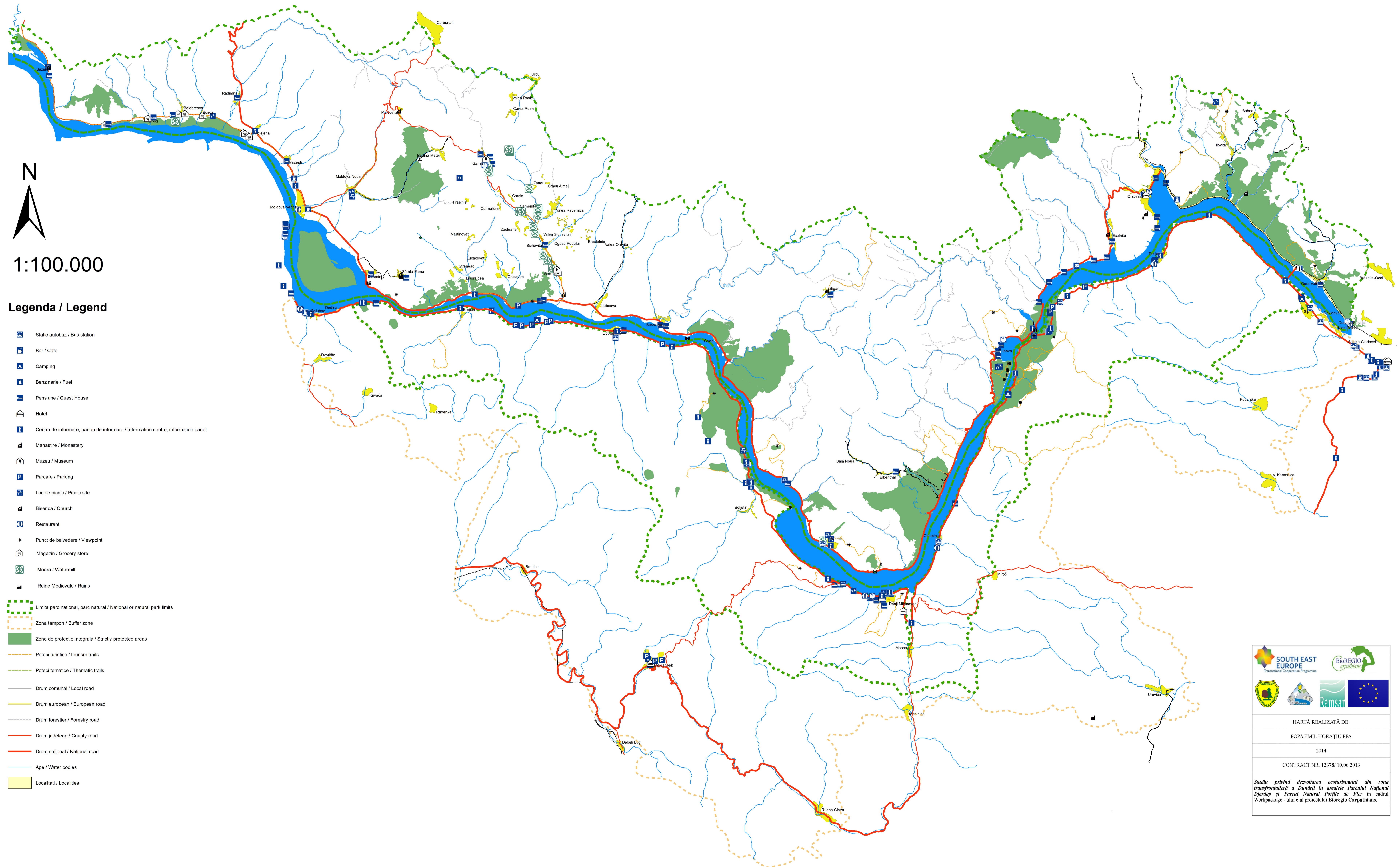
Sunt recomandate activități de pregătire profesională a personalului implicat în administrarea ariilor protejate pentru derularea de activități specifice ecoturismului dar și pregătirea profesională a resurselor umane ce desfășoară o activitate lucrativă de turism și în special de ecoturism.

O caracteristică a ecoturismului este faptul că susține bunăstarea comunităților locale și că aduce beneficii economice acestora. Pentru aceasta se va dezvolta oferta de produse ecoturistice realizate de comunitățile locale prin asigurarea cadrului necesar menținerii și perpetuării obiceiurilor tradiționale specifice destinațiilor cu potențial ecoturistic. De asemenea se vor susține înființarea unor spații destinate valorificării produselor de artizanat și a altor produse specifice realizate în cadrul comunității locale, încurajarea dezvoltării de servicii de agrement cu impact minim asupra cadrului natural și a unor structuri de primire turistică cu funcțiuni de cazare.

Se va stimula participarea activă a operatorilor economici cu potențial ecoturistic și a vizitatorilor la conservarea biodiversității. Pentru realizarea unui control mai strict asupra activităților și circulației turistice, în vederea conservării naturii se vor extinde formele de protecție, pază și patrulare și se va face planificarea transportului turistic. Aceste aspecte sunt necesare a fi controlate și monitorizate ca urmare a creșterii utilizării mijloacelor de transport motorizate pe drumuri și pe Dunăre, în interiorul celor două parcuri și pentru a se evita distrugerea experienței turistice.

HARTA ECOTURISTICĂ / ECOTOURISM MAP

PARCUL NATURAL PORȚILE DE FIER și PARCUL NAȚIONAL DJERDAP / PORȚILE DE FIER NATURAL PARK și DJERDAP NATIONAL PARK

N

1:100.000

Legenda / Legend

- Stație autobuz / Bus station
- Bar / Cafe
- Camping
- Benzinarie / Fuel
- Pensiune / Guest House
- Hotel
- Centru de informare, panou de informare / Information centre, information panel
- Mănăstire / Monastery
- Muzeu / Museum
- Parcare / Parking
- Loc de picnic / Picnic site
- Biserica / Church
- Restaurant
- Punct de vedere / Viewpoint
- Magazin / Grocery store
- Moara / Watermill
- Ruine Medievale / Ruins
- Limita parc național, parc natural / National or natural park limits
- Zona tampon / Buffer zone
- Zone de protecție integrală / Strictly protected areas
- Potești turistice / tourism trails
- Potești tematice / Thematic trails
- Drum comunal / Local road
- Drum european / European road
- Drum forestier / Forestry road
- Drum județean / County road
- Drum național / National road
- Ape / Water bodies
- Localități / Localities

HARTĂ REALIZATĂ DE:

POPA EMIL HORĂȚIU PEA

2014

CONTRACT NR. 12378/ 10.06.2013

Studiu privind dezvoltarea ecoturismului din zona transfrontalieră a Dunării în arealele Parcului Național Djerdap și Parcului Național Porțile de Fier în cadrul Workpackage - ului 6 al proiectului BioRegion Carpathians.

ANEXA 2

STRUCTURI TURSTICE CU FUNCȚIUNI DE CAZARE ÎN REGIUNEA DJERDAP - POȚILE DE FIER

PARCUL NATURAL POȚILE DE FIER										
Dubova, jud. Mehedinți										
Nr. Crt.	Tip unitate	Denumire unitate	Categorie	Adresa	Telefon	Fax	Email	Pagina internet	Perioadă optimă vizitare	Coordonate geografice
1	Pensiune	Melba	****	Str. Dunării, nr. 1	0252/368080; 0727/474179	nu există	vamvui@gmail.com	www.pensiunea-melba.ro	ian - dec	44°37'30.3"N 22°15'32.2"E
2	Pensiune	Decebal	****	Str. Dunării	0252/368032; 0722/270527	nu există	rezervari@pensiuneadecebal.ro	www.pensiuneadecebal.ro	ian - dec	44°37'19.6"N 22°15'26.1"E
3	Pensiune	La Cazane	**	Str. Ponicoava	0252/363093; 0722/423758	nu există	achimescu_anne@yahoo.com	nu există	mai - sept	44°41'21.6"N 23°21'52.2"E
4	Cabană turistică	Dubova	***	Str. Dunării, nr. 16	0252/368036; 0788/544/353	nu există	rezervari@pensiunea-dubova.ro	www.pensiunea-dubova.ro	mai - sept	44°37'19.4"N 22°15'25.6"E
5	Camere de închiriat	Vila Victor		Str. Dubova, nr. 2	0751/084928 0725/251162	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°37'17.2"N 22°15'37.2"E
6	Camere de închiriat	Vila Diana		Str. Dubova, nr. 10	0742/205833	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°37'58.4"N 22°16'33.3"E
7	Cabană	Delfinul	***	Str. Codicea Mare, nr. 1	0740/791538 0747/403554	nu există	delfi.cabana@yahoo.com	www.cabanadelfinul.ro	ian - dec	44°33'33.3"N 22°13'17.1"E
8	Camere de închiriat	Vila Marbella	***	Str. Cazane, nr. 3	0754/508019 0721/843946	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°43'42.3"N 22°23'33.4"E
9	Camere de închiriat	Casa de vacanță Adriana		Str. Dubova, nr. 44	0740/402466 0740/609052	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°37'23.1"N 22°15'30.4"E
10	Pensiune	Hercules	***	Str. Cazananele Dunarii, nr. p2	0748/330162 0747/850066	nu există	nu există	nu există	ian - dec	44°37'00.4"N 22°15'57.0"E
11	Camere de închiriat	Casa de vacanță Daria		Str. Principala, nr. 43	0757/959134	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°37'20.0"N 22°15'35.8"E
12	Camere de închiriat	Casa de vacanta Cazanele Dunarii		Str. Dubova, nr. 6	0757/959134	nu există	info@hotelguru.ro	nu există	mai - sept	44°37'11.1"N 22°15'33.1"E
13	Camere de închiriat	Casa de vacanta Sorinca		Str. Dunarii, nr. 13	0722/748850	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°32'36.6"N 22°12'35.3"E
14	Camere de închiriat	Casa de vacanta Florin		Str. Principala, nr. 46	0744/570048	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°37'30.3"N 22°15'31.3"E
15	Cabană	Ponicoava		Str. Brijec, nr. 1	0727/438944	nu există	ponicoava@gmail.com	http://www.cabana-ponicoava.ro	mai - sept	44°34'21.4"N 22°13'48.3"E
16	Camere de închiriat	Casa de vacanta Timisoreanu		Str. Dubova	0753/585752	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°37'16.6"N 22°15'18.7"E
17	Cabană	Cabana Bea&sara		Str. Cazanele, nr. 11	0724/315202	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°37'00.6"N 22°15'50.6"E
18	Camere de închiriat	Casa de vacanta Pui de Urs		Str. Golful Dubova, nr. 1	0758/360543 0743/668632	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°37'48.3"N 22°15'46.0"E

19	Camere de închiriat	Casa Mraco		Str. Golful Mraconiei, nr. 1224	0744/879168	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°38'50.3"N 22°16'44.6"E
20	Camere de închiriat	Vila Cassa D'Amici	***	Str. Golful Dubova	0758/622686	0762/575700	nu există	nu există	ian - dec	44°37'00.4"N 22°15'55.2"E
21	Camere de închiriat	Cabana Primăverii		Str. Primaverii	0743/100853	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°36'60.0"N 22°15'59.6"E
Dubova, sat Eibenthal, jud. Mehedinți										
<i>Nr. Crt.</i>	<i>Tip unitate</i>	<i>Denumire unitate</i>	<i>Categorie</i>	<i>Adresa</i>	<i>Telefon</i>	<i>Fax</i>	<i>Email</i>	<i>Pagina internet</i>	<i>Perioadă optimă vizitare</i>	<i>Coordonate geografice</i>
22	Camere de închiriat	Vašek Kaftan		Nr. 106	0252/368162	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°32'40.8"N 22°09'03.2"E
23	Camere de închiriat	Kocman Josef		Nr. 90	0252/368166	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°32'43.5"N 22°08'56.5"E
24	Camere de închiriat	Kamil Seidl		Nr. 74	0252/368213	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°32'43.5"N 22°08'51.2"E
25	Camere de închiriat	Pešic Jan		Nr. 93	0252/368188	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°32'40.8"N 22°09'03.2"E
26	Camere de închiriat	Štěpán Zerzavý		Nr. 705	0252/368203	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°32'46.8"N 22°09'58.0"E
27	Camere de închiriat	Benedikt Josef		Nr. 122	0252/368160	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°32'39.3"N 22°09'16.0"E
28	Camere de închiriat	Robert Voňavka		Nr. 118	0252/368205	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°32'39.7"N 22°09'11.7"E
29	Camere de închiriat	Jenda Jáger		Nr. 149	0252/368174	nu există	iager.a@seznam.cz	nu există	mai - sept	44°32'38.6"N 22°09'22.8"E
Eșelnița, jud. Mehedinți										
<i>Nr. Crt.</i>	<i>Tip unitate</i>	<i>Denumire unitate</i>	<i>Categorie</i>	<i>Adresa</i>	<i>Telefon</i>	<i>Fax</i>	<i>Email</i>	<i>Pagina internet</i>	<i>Perioadă optimă vizitare</i>	<i>Coordonate geografice</i>
30	Pensiune	Maria La Dorca	**	Str. Dunării, nr. 952	0252/365031; 0252/365006	nu există	maria_ladorca@yahoo.com	http://maria-ladorca.pensiuni.biz	mai - sept	44°40'53.8"N 22°21'02.5"E
31	Pensiune	Steaua Dunarii	**	Str. Dunării, nr. 1016	0252/362119; 0722/207918	nu există	steauadunarii@yahoo.com	www.steaua-dunarii.ro	ian - dec	44°40'28.8"N 22°19'14.7"E
32	Pensiune	La Ponton	**	Str. Dunării, nr. 1016	0252/314949; 0724/165732	nu există	receptie@laponton.ro	www.laponton.ro	mai - sept	44°40'28.7"N 22°19'12.9"E
33	Pensiune	Iulia	**	Str. Dunării, nr. 1072 B	0722/394130; 0729/090823	nu există	pesiuneaIulia@yahoo.com	www.pensiunea-iulia.ro	mai - sept	44°40'08.0"N 22°18'23.9"E
34	Pensiune	Septembrie	***	Str. Dunării, nr. 1198 D	0726/135065	nu există	pensiunea.septembrie@gmail.com	www.pensiunea-septembrie.ro	ian - dec	44°39'20.8"N 22°17'48.8"E
35	Pensiune	Maria	**	Str. Dunarii nr. 984	0721/514009	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°40'40.4"N 22°19'48.1"E

36	Camere de închiriat	Vila Ana Serena	**	Str. Dunarii, nr. 1068 B	0765/574534	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°40'16.0"N 22°18'38.0"E
37	Pensiune	Vila Evica	***	Str. Dunarii, nr. 1130	0721/855154 0755/341777	nu există	nu există	nu există	ian - dec	44°39'43.4"N 22°18'02.1"E
38	Pensiune	Megan	***	str. Dunarii, nr. 1050	0722/871636	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°40'25.7"N 22°18'57.9"E
39	Pensiune	Vila Simbol	***	str. Dunarii, nr. 1040	0723/511123	nu există	nu există	nu există	ian - dec	44°40'25.6"N 22°18'56.3"E
40	Pensiune	Casa de vacanta Alba	**	Str. Principala, nr. 145	0724/286838	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°39'45.6"N 22°18'05.0"E
41	Pensiune	Alegria	***	str. Dunarii, nr. 964	0747/935122 07571/12800	nu există	nu există	nu există	ian - dec	44°40'57.6"N 22°20'43.5"E
42	Camere de închiriat	Vila Boema	***	Str. Dunarii, nr. 982	0724/286838	nu există	nu există	nu există	ian - dec	44°40'41.1"N 22°19'48.7"E
43	Camere de închiriat	Cabana Plapumioara	**	Str. Dunarii, nr. 238 C	0762/427603 0762/695892	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°41'14.9"N 22°21'46.9"E
44	Pensiune	Casa de vacanta La Moara	**	Str. Valea Satului, nr. 1154	0722/230789 0722/565478	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°40'04.6"N 22°18'13.6"E
45	Pensiune	Perla Dunarii	***	Str. Dunarii, nr. 1118	0720/474323	nu există	nu există	nu există	ian - dec	44°39'36.9"N 22°17'56.8"E
46	Pensiune	Casa cu Smochini	**	str. Ogradena, fn	0766/243991	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°40'42.5"N 22°19'50.7"E
Orșova, jud. Mehedinți										
<i>Nr. Crt.</i>	<i>Tip unitate</i>	<i>Denumire unitate</i>	<i>Categorie</i>	<i>Adresa</i>	<i>Telefon</i>	<i>Fax</i>	<i>Email</i>	<i>Pagina internet</i>	<i>Perioadă optimă vizitare</i>	<i>Coordonate geografice</i>
47	Hotel	Meridian	***	Str. Eroilor, nr. 12	0252/362800	nu există	office@meridiancc.com	www.meridiancc.com	ian - dec	44°43'31.3"N 22°23'39.8"E
48	Hotel	Manea	***	Str. Porțile de Fier, nr. 14 A	0252/361391	nu există	hotel@complex-manea.ro	www.complex-manea.ro	ian - dec	44°43'29.4"N 22°23'47.3"E
49	Pensiune	Manea	***	Str. Gratca, nr. 88	0741/674450	nu există	pensiune@complex-manea.ro	www.complex-manea.ro	ian - dec	44°42'06.8"N 22°24'06.8"E
50	Pensiune	Alina & Sorin	***	Str. Gratca, nr. 87	0252/361391; 0744/632322	nu există	nu există	nu există	ian - dec	44°42'06.9"N 22°24'06.8"E
51	Hostel	Flora	***	Str. Porțile de Fier, nr. 26 A	0252/363644 0252/362081	nu există	nu există	nu există	ian - dec	44°43'23.1"N 22°23'46.4"E
52	Pensiune	Wanted	***	Str. Gratca, nr. 98	0743/106602	nu există	botilaeduard@yahoo.com	nu există	ian - dec	44°42'19.6"N 22°24'28.6"E
53	Cabană	Elis	**	Str. Gratca, nr. 97	0723/416016	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°42'05.1"N 22°24'13.1"E
54	Pensiune	Casa Verde	***	Str. Gratca, nr. 100	0744/954191 0765/570404	nu există	nu există	nu există	ian - dec	44°42'17.0"N 22°24'28.3"E
55	Pensiune	Damiro	***	Str. Bld 1 Decembrie, nr. 1	0722/207930	nu există	nu există	nu există	ian - dec	44°43'35.8"N 22°23'59.4"E

56	Casa de vacanță	Rareș	**	Str. Gratca, nr. 36	0723/666607 0724/249868	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°41'58.2"N 22°24'10.9"E
57	Pensiune	Oliver	***	Str. 1 Decembrie 1918, nr. 16A	0723/017341 0726/382246	nu există	nu există	nu există	ian - dec	44°43'29.9"N 22°23'56.9"E
58	Pensiune	Palos	**	Str. Gratca, nr. 164	0740/2424 16	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°41'55.9"N 22°24'11.9"E
59	Pensiune	Taka	**	Str. Tufari, nr. 12	0252/360335 0722/498110	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°44'07.9"N 22°24'53.8"E
60	Casa de vacanță	Jasmi & Isa	**	Str. Gratca, nr. 83	0721/693191	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°42'04.7"N 22°24'14.3"E
61	Hotel	Apolodor	***	Str. 1 Decembrie 1918, nr. 1	0743/344566	nu există	office@hotelapolodor.ro	www.hotelapolodor.ro	ian - dec	44°43'44.5"N 22°24'05.4"E
62	Vila	Toto	**	Str. Gratca, nr. 53	0744/528853	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°42'20.7"N 22°24'27.6"E
Drobeta Turnu Severin, jud. Mehedinți										
<i>Nr. Crt.</i>	<i>Tip unitate</i>	<i>Denumire unitate</i>	<i>Categorie</i>	<i>Adresa</i>	<i>Telefon</i>	<i>Fax</i>	<i>Email</i>	<i>Pagina internet</i>	<i>Perioadă optimă vizitare</i>	<i>Coordonate geografice</i>
63	Motel	Continental	***	Bd. Carol I, nr. 2, cod 220111	0252/342144	nu există	drobeta@continentalhotels.ro	nu există	ian - dec	44°37'24.7"N 22°39'10.9"E
64	Pensiune	Smile		Bd. Carol I, nr. 61	0728/159482 0252/331848	nu există	nu există	nu există	ian - dec	44°35'45.0"N 22°43'21.0"E
65	Pensiune	Blue eyes		Str. Zegaia Tinara, nr. 119	0724/295833 0729/121177	nu există	nu există	nu există	ian - dec	44°37'52.3"N 22°49'50.2"E
66	Pensiune	Topaz		bd-ul Tudor Vladimirescu, nr. 28	0252/319924 0723/142002	nu există	nu există	nu există	ian - dec	44°22'41.7"N 22°23'09.6"E
67	Pensiune	Class	**	str. Calea Craiovei, nr. fara	0252/338645	nu există	nu există	nu există	ian - dec	44°36'35.4"N 22°43'12.0"E
68	Pensiune	Păpădia		str. Dtr. Gheata, nr. 16	0749/221795	nu există	nu există	nu există	ian - dec	44°37'48.8"N 22°40'22.4"E
69	Pensiune	La Conu Iancu		str. B-ul Dunarii, nr. 1	0252/331929 0761/135820	nu există	nu există	nu există	ian - dec	44°37'21.5"N 22°38'39.6"E
70	Pensiune	Europa		str. Bulevardul Tudor Vladimirescu, nr. 66	0252/333737	0252/325281	nu există	nu există	ian - dec	44°37'55.9"N 22°39'13.0"E
71	Pensiune	Regal Sun		str. Matei Vasilescu, nr. 19	0742/296489 0352/405091	nu există	nu există	nu există	ian - dec	44°37'42.5"N 22°39'37.8"E
72	Pensiune	Ambiental		Str. Unirii, nr. 72	0745/169459 0352/405319	nu există	nu există	nu există	ian - dec	44°37'35.1"N 22°38'59.3"E
Svinița, jud. Mehedinți										
<i>Nr. Crt.</i>	<i>Tip unitate</i>	<i>Denumire unitate</i>	<i>Categorie</i>	<i>Adresa</i>	<i>Telefon</i>	<i>Fax</i>	<i>Email</i>	<i>Pagina internet</i>	<i>Perioadă optimă vizitare</i>	<i>Coordonate geografice</i>

73	Popas turistic	Stariște	*	fara adresa	0252/368361	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°32'22.4"N 22°03'48.7"E
74	Casa de vacanta	Wikendita	*	DN 57	0252/368320 0727/095248	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°29'52.4"N 22°05'54.5"E
Berzasca, jud. Caraș Severin										
<i>Nr. Crt.</i>	<i>Tip unitate</i>	<i>Denumire unitate</i>	<i>Categorie</i>	<i>Adresa</i>	<i>Telefon</i>	<i>Fax</i>	<i>Email</i>	<i>Pagina internet</i>	<i>Perioadă optimă vizitare</i>	<i>Coordonate geografice</i>
75	Pensiune	Isabella Tour	**	Str. Principală, Nr. 537	0255/545608 0744/690690	nu există	stuparu.adrian@gmail.com	http://www.pensiunea-isabella.ro/	ian - dec	44°38'59.0"N 21°56'46.9"E
76	Pensiune	Belvedere Yachtclub	**	Sat Liubcova, nr. 541	0728/879626	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°39'00.2"N 21°55'22.7"E
77	Pensiune	Andreea		Str. Principala	0745/205918	nu există	nu există	nu există	ian - dec	44°38'45.0"N 21°57'04.9"E
Berzasca, sat Bigăr, jud. Caraș Severin										
<i>Nr. Crt.</i>	<i>Tip unitate</i>	<i>Denumire unitate</i>	<i>Categorie</i>	<i>Adresa</i>	<i>Telefon</i>	<i>Fax</i>	<i>Email</i>	<i>Pagina internet</i>	<i>Perioadă optimă vizitare</i>	<i>Coordonate geografice</i>
78	Camere de închiriat	Pelnář Marek		Nr. 46	0727/601132	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°39'57.0"N 22°06'02.2"E
79	Camere de închiriat	Marešová Terezie		Nr. 126	0255/540022	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°39'51.4"N 22°06'18.2"E
80	Camere de închiriat	Lyssá Barbora		Nr. 96	0723/549838	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°39'53.1"N 22°06'13.9"E
81	Camere de închiriat	Jarka Šubertová		Nr. 52	0720/104934	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°39'55.6"N 22°06'07.1"E
82	Camere de închiriat	Marie Mlezivová		Nr. 122	0723/194256 0728/362617	nu există	pavel_pemu@yahoo.com	nu există	mai - sept	44°39'52.7"N 22°06'14.8"E
Gârnic, jud. Caraș Severin										
<i>Nr. Crt.</i>	<i>Tip unitate</i>	<i>Denumire unitate</i>	<i>Categorie</i>	<i>Adresa</i>	<i>Telefon</i>	<i>Fax</i>	<i>Email</i>	<i>Pagina internet</i>	<i>Perioadă optimă vizitare</i>	<i>Coordonate geografice</i>
83	Camere de închiriat	Pieček Václav		Nr. 13	0255/540069	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°45'29.3"N 21°47'11.4"E
84	Camere de închiriat	Pieček Věna		Nr. 4	0255/540069	nu există	piecekvena@seznam.cz	nu există	mai - sept	44°45'32.1"N 21°47'07.5"E
85	Camere de închiriat	Pieček Josef		Nr. 19	0721/253472	nu există	winding@xnet.ro	nu există	mai - sept	44°45'25.5"N 21°47'19.8"E
86	Camere de închiriat	Merhaut Josef		Nr. 38	0785/347556	nu există	petr_glaser_girnic@yahoo.c	http://gernik.717.cz/	mai - sept	44°45'22.8"N 21°47'24.6"E

87	Camere de închiriat	Boudová Marie		Nr. 91	0729/856474	nu există	josefmudra@yahoo.com	nu există	mai - sept	44°45'13.5"N 21°47'29.1"E
88	Camere de închiriat	Karbanová Marie		Nr. 179	0730/194032	nu există	josefmasek15@seznam.cz	nu există	mai - sept	44°44'55.0"N 21°47'37.6"E
89	Camere de închiriat	Kuska František		Nr. 18	0720/305199	nu există	kuska1985@seznam.cz	nu există	mai - sept	44°45'26.1"N 21°47'21.4"E
90	Camere de închiriat	Josef "Zelí" Mašek		Nr. 112	0727/495763	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°45'10.0"N 21°47'30.2"E
91	Camere de închiriat	Anna Mašková		Nr. 113	0721/017633	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°45'10.1"N 21°47'31.3"E
92	Camere de închiriat	Nedvěd Josef		Nr. 185	0727/951548	nu există	pekarna.gernik@seznam.cz	nu există	mai - sept	44°44'53.5"N 21°47'38.8"E
93	Camere de închiriat	Maštaliř Josef		Nr. 175	0729/391444	nu există	mastalic.francisc@centrum.cz	nu există	mai - sept	44°44'56.1"N 21°47'37.6"E
94	Camere de închiriat	Mašek Josef "Mizerík"		Nr. 136	0721/156330	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°45'04.5"N 21°47'33.7"E
95	Camere de închiriat	Marie Boudová		Nr. 111	0730/968327	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°45'11.2"N 21°47'30.7"E
96	Camere de închiriat	Václav Roth		Nr. 168	0767/103659	nu există	HonzaRoth@atlas.cz	nu există	mai - sept	44°44'59.3"N 21°47'36.0"E
Moldova Nouă, jud. Caraș Severin										
Nr. Crt.	Tip unitate	Denumire unitate	Categorie	Adresa	Telefon	Fax	Email	Pagina internet	Perioadă optimă vizitare	Coordonate geografice
97	Pensiune	Elis	***	str. Principala, nr. 5	0724/564104	0255/540048	contact.iliebobescu@yahoo.com	http://www.pensiunea-elis.ro	ian - dec	44°41'08.6"N 21°40'24.4"E
98	Pensiune	Dunărea	**	str. PrvaReka	0255/540008; 0723/650084	0255/540008	contact@pensiuneadunarea.ro	www.pensiuneadunarea.ro	ian - dec	44°43'35.2"N 21°39'40.7"E
Moldova Nouă, sat Măcești, jud. Caraș Severin										
Nr. Crt.	Tip unitate	Denumire unitate	Categorie	Adresa	Telefon	Fax	Email	Pagina internet	Perioadă optimă vizitare	Coordonate geografice
99	Pensiune	Melinda	**	DN 57	0729/029200	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°45'16.6"N 21°36'32.9"E
Pojejena, sat Belobreșca, jud. Caraș Severin										
Nr. Crt.	Tip unitate	Denumire unitate	Categorie	Adresa	Telefon	Fax	Email	Pagina internet	Perioadă optimă vizitare	Coordonate geografice
100	Pensiune	Gina	**	Str. Principala, nr. 266	0255/544430; 0745/430503	nu există	pensiuneagina@yahoo.com	nu există	mai - sept	44°47'03.6"N 21°30'11.9"E

Pojejena, sat Divici, jud. Caraș Severin										
Nr. Crt.	Tip unitate	Denumire unitate	Categorie	Adresa	Telefon	Fax	Email	Pagina internet	Perioadă optimă vizitare	Coordonate geografice
101	Pensiune	Flying Fish	***	DN 57, nr. C44	0722/348961 0731/309937	nu există	nu există	http://www.flyingfish.ro/index.html	ian - dec	44°47'02.5"N 21°29'02.8"E
102	Vila	Adisor	**	sat Divici	0723/170605	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°46'55.4"N 21°28'39.5"E
Pojejena, sat Radimna, jud. Caraș Severin										
Nr. Crt.	Tip unitate	Denumire unitate	Categorie	Adresa	Telefon	Fax	Email	Pagina internet	Perioadă optimă vizitare	Coordonate geografice
103	Hotel	Luisa	**	nr. 227	0255/540220	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°46'20.8"N 21°34'27.0"E
Sichevița, jud. Caraș Severin										
Nr. Crt.	Tip unitate	Denumire unitate	Categorie	Adresa	Telefon	Fax	Email	Pagina internet	Perioadă optimă vizitare	Coordonate geografice
104	Pensiune	Deian și Deda		nr. 51A	0761/689435 0255/544130	nu există	rezervari@pensiuneadeian.ro	nu există	mai - sept	44°41'47.1"N 21°50'42.0"E
105	Pensiune	Căunița	***	nr. 288	0255/545105; 0723/761026	nu există	pensiunea.caunita@yahoo.com	http://web.info.uvt.ro/~danie.stanoievici/pensiuneacaunita/index.html	mai - sept	44°39'39.6"N 21°50'33.8"E
Socol, sat Baziaș, jud. Caraș Severin										
Nr. Crt.	Tip unitate	Denumire unitate	Categorie	Adresa	Telefon	Fax	Email	Pagina internet	Perioadă optimă vizitare	Coordonate geografice
106	Cabană	Apus de Soare	**	fara adresa	0729/107813 0764/986784	nu există	apusdesoare@netcompmedia.ro	www.apus-de-soare.ro	mai - sept	44°48'58.1"N 21°23'30.0"E
107	Pensiunea	Pescarușul	*	Baziaș, nr. 31	0723/012460	nu există	nu există	nu există	nu există	44°49'00.8"N 21°23'22.5"E
Șopotu Nou, sat Ravensca, jud. Caraș Severin										
Nr. Crt.	Tip unitate	Denumire unitate	Categorie	Adresa	Telefon	Fax	Email	Pagina internet	Perioadă optimă vizitare	Coordonate geografice
108	Camere de închiriat	Anežka Pražáková		Nr. 8	0728/943493	nu există	prazakova.jarmilka@seznam.cz	nu există	mai - sept	44°46'14.6"N 21°54'40.0"E

109	Camere de închiriat	Veverka Václav		Nr. 32	0746/657428	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°46'20.6"N 21°54'44.6"E
110	Camere de închiriat	Marie Mojžíšová		Nr. 50	0765/299117	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°46'26.1"N 21°54'49.7"E
111	Camere de închiriat	Petr Pražák		Nr. 55	0745/489696	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°46'29.9"N 21°54'56.2"E
112	Camere de închiriat	Kotva Václav		Nr. 29	0765/299002	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°46'21.6"N 21°54'45.0"E
113	Camere de închiriat	Franta Mojžíš		Nr. 31	0764/569920	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°46'18.9"N 21°54'45.0"E
114	Camere de închiriat	Pelnářovi		Nr. 46	0734/375115	nu există	pelnas@seznam.cz	nu există	mai - sept	44°46'23.7"N 21°54'46.3"E
115	Camere de închiriat	Špiclovi		Nr. 62	0760/327542	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°46'31.3"N 21°55'00.2"E
Gura Văii, jud. Mehedinți										
<i>Nr. Crt.</i>	<i>Tip unitate</i>	<i>Denumire unitate</i>	<i>Categorie</i>	<i>Adresa</i>	<i>Telefon</i>	<i>Fax</i>	<i>Email</i>	<i>Pagina internet</i>	<i>Perioadă optimă vizitare</i>	<i>Coordonate geografice</i>
116	Hotel	Continental	***	Calea Timișoarei, nr. 16	0252/342144	nu există	moteldrobeta@continentalhotels.ro	www.continentalhotels.ro	ian - dec	44°39'56.3"N 22°33'11.9"E
Coronini, jud.										
117	Pensiune	Leonardo	***	Coronini, nr.75	0764/688491	nu există	pensiunea.leonardo@yahoo.com	www.pensiunea-leonardo.com	mai - sept	44°40'37.3"N 21°40'47.2"E
118	Pensiune	Mary	***	Coronini, nr.5	0255/544166 0728/014397	0255/540048			mai - sept	44°41'08.2"N 21°40'24.0"E
119	Pensiune	Alex	**	Coronini, sat Sf. Elena nr.52	0255/540153, 0730/166126	nu există	aleximobtour@yahoo.com	http://pensiuneaalex.uv.ro/	mai - sept	44°40'36.5"N 21°42'53.6"E
PARCUL NAȚIONAL DJERDAP										
Kladovo, regiunea Bor										
<i>Nr. Crt.</i>	<i>Tip unitate</i>	<i>Denumire unitate</i>	<i>Categorie</i>	<i>Adresa</i>	<i>Telefon</i>	<i>Fax</i>	<i>Email</i>	<i>Pagina internet</i>	<i>Perioadă optimă vizitare</i>	<i>Coordonate geografice</i>
1	Hotel	Aqua Star Danube	****	Str. Dunavski Kej, nr. 1, 19320	+381(0)19810810	+381(0)19810810	info@hotelkladovo.rs office@hotelkladovo.rs	www.hotelkladovo.rs	ian - dec	44°36'45.9"N 22°36'58.5"E
2	Hotel	Djerdap	***	Str. Dunavska, nr. 5, 19320	+381(0)19801010; +381(0)19801475	nu există	nu există	www.hoteldjerdap.com	ian - dec	44°36'45.8"N 22°36'50.1"E

3	Hostel	Djerdap-Kladova - Djerdap OSK	***	Karataski put bb, 19320, Kladovo	+381(0)113130986	+381(0)112138902	irongate@verat.net	www.kladovohostel.com	ian - dec	44°36'46.1"N 22°36'00.3"E
4	Hostel	Miido Doo	***	Lole Ribara 13 19320 Kladovo	+381(0)628323323		miidokladovo@gmail.com	www.miido.rs	ian - dec	44°36'35.6"N 22°36'38.3"E
5	Camping	Auto camp in Brza Palanka	*	Negotinski put bb, 19323 Brza Palanka	+381(0)19801290; +381(0)63417497	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°28'03.6"N 22°26'51.8"E
6	Camping	Omladinski kamp Djerdap	*	Đerdapski put BB, Novi Sip	+381(0)19808555	nu există	nu există	www.kampdjerdap.co.rs	mai - sept	44°39'21.7"N 22°32'16.3"E
7	Camere de închiriat	Žikica Carojević	****	str.7 jula nr.1, Novi Sip	+381(0)19809440	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°39'17.3"N 22°32'16.7"E
8	Camere de închiriat	Dragan Vujović	***	Str. ORB, nr. 7	+381(0)600800261	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°36'46.4"N 22°36'2.4"E
9	Camere de închiriat	Dusanka Cicarevic	**	Str. Timocka, nr. 5	+381(0)1982403 +381(0)655155037	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°36'27.7"N 22°36'45.2"E
10	Camere de închiriat	Uros Mrvos	****	Str. Trajanova, nr. 1	+381(0)63362718	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°36'31.4"N 22°37'17.0"E
11	Camere de închiriat	Slavisa Tufajevic		Str. M. Tita, nr. 46, Velika Vrbica	+381(0)19814010 +381(0)63410047	+381(0)19814010	nu există	www.vlaskakuca.com	mai - sept	44°35'00.1"N 22°42'44.4"E
12	Camere de închiriat	Radiša Đorđević Villa Morun	***	Str. Dunavska, nr. 17	+381(0)19807714 +381(0)638347115	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°36'41.2"N 22°37'06.5"E
13	Camere de închiriat	Dusica Rajcic	*	Str. Ribarska, nr. 7	+381(0)19807882	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°36'21.7"N 22°36'54.0"E
14	Camere de închiriat	Dragan Marinovic Mona Liza		Str. Ribarska, Serbian Crown	+381(0)629730910	nu există	apartmanimonaliza@gmail.com	nu există	mai - sept	44°36'39.2"N 22°36'31.0"E
15	Camere de închiriat	Snezana si Zvonko Adamovic	***	Str. 1 maja, nr. 7, Tekija	+381(0)644783551 +381(0)644304982	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°41'11.3"N 22°24'56.2"E
16	Camere de închiriat	Divna Tocakovic	****	Str. Hajduk Veljkova, nr. 34, Tekija	+381(0)19804033 +381(0)62425440	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°40'50.4"N 22°24'22.1"E
17	Camere de închiriat	Zivko and Slavka Grujic	****	Str. 22 septembra, nr. 10, Tekija	+381(0)19804158 +381(0)637216082	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°41'02.0"N 22°24'40.7"E
18	Camere de închiriat	Dragan Petranjeskovic	***	Str. Koce Andjelkovic, nr. 15, Tekija	+381(0)19804159 +381(0)63762597	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°41'04.2"N 22°24'39.5"E
19	Camere de închiriat	Jelena Lajtinovic	***	Str. Koce Andjelkovic, nr. 85, Tekija	+381(0)19804107	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°40'55.0"N 22°24'26.9"E
20	Camere de închiriat	Dragutin Martinovic	***	Str. 1 maja, nr. 3, Tekija	+381(0)19804051 +381(0)62318601	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°41'12.1"N 22°24'53.1"E
21	Camere de închiriat	Djordjica Somonovic	***	Str. Tita Marsala, nr. 4, Kostol	+381(0)19808730	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°36'33.9"N 22°37'57.9"E
22	Motel	Sipski Kanal	***	Novi Nasip bb, Davidovac, Kladovo	+381(0)638241724, +381(0)19809640	nu există	nu există	nu există	ian - dec	44°38'46.7"N 22°32'45.8"E
Donji Milanovac, regiunea Bor										

Nr. Crt.	Tip unitate	Denumire unitate	Categorie	Adresa	Telefon	Fax	Email	Pagina internet	Perioadă optimă vizitare	Coordonate geografice
23	Hotel	Lepenski Vir	***	Str. Radnicka, 19220	+381(30)590210 +381(30)590121	+381(30)590217	lepenskivir@open.telekom.rs	www.hotellepenskivir.co.rs	ian - dec	44°27'47.9"N 22°8'56.05"E
24	Camere de închiriat	Miroslav Markovic	****	Str. Kralja Petra I, nr. 53/3	+381637771443	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°27'59.5"N 22°9'13.48"E
25	Camere de închiriat	Aleksandar Stojanovic	***	Str. Stevana Mokranjca, nr. 4/2	+381648569247	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°27'58.2"N 22°9'5.44"E
26	Camere de închiriat	Cedomir Firanovic	***	Str. Radnicka	+381644989340	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°27'43.1"N 22°8'39.44"E
27	Camere de închiriat	Dragana Jovanovic	***	Str. Stevana Mokranjca, nr. 4/17	+381648569223	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°27'58.0"N 22°9'5.20"E
28	Camere de închiriat	Jelena Zekovic	***	Str. Milenka Stojkovic, nr. 2	+381638180357	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°27'58.0"N 22°9'10.43"E
29	Camere de închiriat	Jugoslava Potpara	***	Str. Stevana Mokranjca, nr. 35	+381638503470	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°27'29.2"N 22°9'4.89"E
30	Camere de închiriat	Mile Bakovic	***	Str. Stevana Mokranjca, nr. 1/4	+381648966443	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°27'58.0"N 22°9'6.85"E
31	Camere de închiriat	Slavica Popovic	***	Str. Starine Novaka, nr. 10	+381646656480	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°27'56.8"N 22°9'28.16"E
32	Camere de închiriat	Angelika Ilic	****	Str. Svetog Save, nr. 3	+38163224463	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°27'57.3"N 22° 9'7.84"E
33	Camere de închiriat	Miroslav Jankovic	****	Str. Kralja Petra I	+381628403801	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°27'59.8"N 22°9'15.81"E
34	Camere de închiriat	Slobodan Velic	****	Kazanski potok	+381692803998	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°27'47.2"N 22°8'17.06"E
35	Camere de închiriat	Ivan Jonovic	***	Str. Radnicka	+38163416386	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°27'47.0"N 22°8'37.30"E
36	Camere de închiriat	Krisanovic	***	Kazanski potok	+381691311955	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°28'20.5"N 22°6'39.93"E
37	Camere de închiriat	Mirjana Kokoric	***	Str. Kralja Petra	+381629742087	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°27'55.5"N 22°09'00.5"E
38	Camere de închiriat	Nebojsa Mihajlovic	***	Str. Stevana Mokranjca, nr. 3	+381638545510	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°27'48.6"N 22°9'7.64"E
39	Camere de închiriat	Pavle Milojkovic	***	Str. Stevana Mokranjca	+381628069818	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°27'43.1"N 22° 9'1.10"E
40	Camere de închiriat	Zdavko Gajanovic	***	Str. Radnicka	+381637405400	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°27'42.1"N 22°8'39.93"E
41	Camere de închiriat	Dragica Radic	**	Str. Nikole Pasica, nr. 21	+38130590255	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°27'56.7"N 22°9'24.02"E
42	Camere de închiriat	Jovanka Jaredic	**	Str. Radnicka	+381638714460	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°27'43.1"N 22°8'39.04"E
43	Camere de închiriat	Milena Jacevic	**	Str. Nikole Pasica, nr. 15	+381631812767	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°27'56.7"N 22°09'21.6"E

44	Camere de închiriat	Nada Vukovic	**	Str. Radnicka	+381643025371	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°27'45.0"N 22°09'00.5"E
45	Camere de închiriat	Radomir Zekovic	**	Oreskovica village	+381646475387	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°28'19.8"N 22°06'39.5"E
46	Camere de închiriat	Drasko Cetkovic	**	Kazanski potok	+381628056400	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°28'19.8"N 22°06'39.5"E
47	Camere de închiriat	Zivorad Stefanovic	***	Kapetan Misin breg	+38130590869	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°28'20.4"N 22°26'22.00"E
Majdanpek, regiunea Bor										
<i>Nr. Crt.</i>	<i>Tip unitate</i>	<i>Denumire unitate</i>	<i>Categorie</i>	<i>Adresa</i>	<i>Telefon</i>	<i>Fax</i>	<i>Email</i>	<i>Pagina internet</i>	<i>Perioadă optimă vizitare</i>	<i>Coordonate geografice</i>
48	Hotel	Golden Inn	***	Str. Svetog Save, nr. 90, 19250	+38130581338	+38130583551	goldeninnhotels@gmail.com	http://www.goldeninnhotels.com/sajt/	ian - dec	44°25'19.0"N 21°56'12.0"E
49	Camere de închiriat	Jorgovan Stevanovic	***	Golubinje	+38163220559	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°31'15.5"N 22°12'54.3"E
51	Camere de închiriat	Ljubica Radulovic	*****	Golubinje	+381631097744	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°31'27.6"N 22°13'2.7"E
52	Camere de închiriat	Miroslav Markovic	**	Obljaga Mare in Porec bay	+381637771443	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°27'13.4"N 22°10'8.2"E
Golubac, regiunea Branicevo										
<i>Nr. Crt.</i>	<i>Tip unitate</i>	<i>Denumire unitate</i>	<i>Categorie</i>	<i>Adresa</i>	<i>Telefon</i>	<i>Fax</i>	<i>Email</i>	<i>Pagina internet</i>	<i>Perioadă optimă vizitare</i>	<i>Coordonate geografice</i>
53	Hotel	Golubacki grad	***	Piata Golubac, nr. 4, 12223	+38112678552	+38112678207	hotelgograd@ptt.rs	www.golubackigrad.co.rs	ian - dec	44°39'12.7"N 21°37'43.7"E
54	Camere de închiriat	Bajka	****	3. ulica br. 7, Vinci	+381(0)637111080	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°42'29.6"N 21°36'16.0"E
55	Camere de închiriat	Hakija Artukovic, Vila Maja	*	Vinci	0631598421 0637798425	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°42'38.7"N 21°36'27.2"E
56	Camere de închiriat	Violeta Jovic	***	Vinci	0638072238 012638725	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°42'48.2"N 21°36'24.9"E
57	Camere de închiriat	Aleksandar Stevanovic	***	Golubac	012678400 0638332850	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°39'23.8"N 21°37'7.3"E
58	Camere de închiriat	Aca Milunovic	****	Golubac	012678202 0600675118	nu există	nu există	www.pilotcompany.com	mai - sept	44°39'15.7"N 21°37'26.3"E
59	Camere de închiriat	Živojin Stokić	**	Golubac	0638424071	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°39'6.8"N 21°37'55.4"E
60	Camere de închiriat	Gordana Jenic	**	Ridan weekend place, Golubac	+381(0)606280285	nu există	jenic85@yahoo.com	http://jenic-rooms.wix.com/	mai - sept	44°39'35.7"N 21°41'23.7"E
61	Camere de închiriat	Bogomir Pavlovic	****	Golubac	012678066	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°39'13.0"N 21°37'46.82E
62	Camere de închiriat	Milomirka Stanojevic	**	Dobra	012669172	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°38'23.0"N 21°54'36.6"E

63	Camere de închiriat	Vlastimir Cvetkovic	****	Dobra	012669087	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°38'21.3"N 21°54'32.2"E
64	Camere de închiriat	Dragan Radovic	****	Vinci	+381(0)63550447, +381(0)12679595	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°42'40.3"N 21°36'25.7"E
65	Camere de închiriat	Radmila Romanovic	*	Brnjica	+381655379930	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°38'52.8"N 21°50'13.5"E
66	Camere de închiriat	Andreja Mijatovic	**	Golubac	+381642570910	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°39'9.44"N 21°38'17.1"E
67	Camere de închiriat	Zoran Ilic	*	Golubac	+381638332850 +38112678400	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°39'20.6"N 21°37'12.2"E
68	Camere de închiriat	Boban Zivkovic	**	Usije	+38112666514	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°41'06.8"N 21°36'00.4"E
69	Camere de închiriat	Milovan Vitomirov	*	Vinci	+38162311808	nu există	nu există	nu există	mai - sept	44°42'40.2"N 21°36'23.1"E
70	Vila	Dunavski Raj		Beogradsko sokače, Vinci	+381(0)12679616 +381(0)642693833	nu există	viladunavskiraj@gmail.com	www.viladunavskiraj.rs	mai - sept	44°42'2.5"N 21°35'52.1"E

ANEXA 3

TABEL PRIVIND INFRASTRUCTURA TURISTICĂ EXISTENTĂ ÎN ZONA DJERDAP - PORȚILE DE FIER

Nr. Crt.	Tip infrastructură	Denumire	Facilități / Dotare	Adresa / Localizare / Contact	Coordonate geografice
Parcul Național Djerdap					
<i>Informare turistică și conștientizare</i>					
1	Centru de vizitare	Centrul de vizitare Parcul Național Djerdap	Realizat ca Parcul Național Djerdap în miniatură, Centrul de vizitare prezintă o expoziție de artefacte care ilustrează într-un mod viu valorile naturale și culturale ale parcului. Aici puteți găsi toate informațiile necesare cu privire la Parcul Național Djerdap și sala centrului este un loc de întâlnire pentru întâlniri mai mici, prelegeri, proiectii de film și expoziții tematice.	Djerdap National Park, Kralja Petra I 14a, 19220, Donji Milanovac, Tel: +381(0)30590788, Fax: +381(0)30590877	44°28'00.6"N 22°09'02.9"E
2	Punct de informare turistică	Tourist info-centre Golubac	Deschis în fiecare zi în sezonul turistic, între orele 07-21.	Golubac, Str. Cara Lazara, nr. 1, tel. +38112638613	44°38'57.8"N 21°37'37.2"E
3	Punct de informare turistică	Tourist info-centre Donji Milanovac	Funcționează după următorul program: L-V între orele 8-21, S-D între orele 9-14.	Donji Milanovac, Str. Kralja Petra I, tel. +38130591400	44°27'54.3"N 22°08'57.0"E
4	Punct de informare turistică	Tourist info-centre Kladovo, Gallery	Este deschis de marți până sâmbătă între orele 7-21	Kladovo, Str. Kralja Aleksandra, nr. 15, tel. +38119801773	44°36'27.1"N 22°36'25.8"E
5	Organizație turistică	Majdanpek	Funcționează după următorul program: L-V între orele 8-21, închis S-D.	Donji Milanovac, Str. Kralja Petra I, tel. +38130596184, +38130596185, e-mail: office@toom.rs	44°27'54.3"N 22°08'57.0"E
<i>Obiective turistice culturale</i>					
1	Expoziție	Branko Stankovic Gallery	Expoziție permanentă de souveniruri și produse artisanale. Este deschisă în fiecare zi între orele 10-20.	Kladovo, Str. Dunavska, nr. 3.	44°36'41.6"N 22°36'59.1"E
2	Expoziție etnografică	Dobra	Expoziția conține peste câteva sute de exponate care redau istoria, cultura și valorile locale din regiune	La 25 de km de Golubăț, lângă vechiul sit "Castrum Nove"	44°38'50.5"N 21°51'15.6"E
3	Muzeu etnografic	Sladinac	Conține exponate de la sfârșitul sec. al XIX-lea și începutul sec. XX.	Situat la 5 km de Golubăț	44°39'0.8"N 21°35'48.0"E
4	Muzeu	Majdanpek	În cadrul muzeului se pot vizita peste 1000 de obiecte valoroase din punct de vedere etnologic, arheologic, natural, istoric și numismatic.	Majdanpek, Str. Svetog Save, nr. 41, tel. +38130583459	44°25'23.4"N 21°56'13.1"E

5	Muzeu	Muzeul de Arheologie Djerdap	Sunt expodate din toate erele / perioadele / culturile importante din preistorie, imperiul Roman, imperiul Roman tarziu, Bizantin timpuriu si evul mediu, care se întind pe mai bine de 10000 de ani. Sunt prezentate prin expozitii, multimedia sau evenimente.	Muzeul Național din Serbia Trg Republike 1a 11000 Belgrade Serbia phone: +381 (0)11/ 33 06 000 fax: +381 (0)11/ 26 27 721 web: www.narodnimuzej.rs e-mail: pr@narodnimuzej.rs	44°36'44.7"N 22°36'32.6"E
6	Monument antic, inscripție romană	Tabula Traiana	Monument antic roman, parte a drumului roman prin Porțile de Fier	Pe malul drept al Dunării (Serbia), în Porțile de Fier, la 2.5 km aval de Tekija,	44°39'10.7"N 22°18'22.6"E
7	Monument antic, castrum roman	Diana Karatas	Fortificație romană în aer liber	National Museum Belgrade; Đerdap Archaeological Museum, Trg kralja Petra bb, 19320 Kladovo tel: +381 (0)19 803-900 www.narodnimuzej.rs	44°39'13.0"N 22°32'39.9"E
8	Monument antic, ruine pod roman	Piciorul Podului lui Traian (Serbia)	Cel mai mare pod din lume al antichității	Localizat pe malul sârbesc al Dunării, la 2 km de Kostol.	44°36'50.9"N 22°40'4.41"E
9	Sit arheologic	Lepenski Vir	Muzeu care contine copii ale sculpuirilor semnificative din situl arheologic cu același nume	Boljetin, 19220 Donji Milanovac tel. ++381 (0)30 501-389, 501-398www.lepenski-vir.org	44°33'24.6"N 22° 1'34.4"E
10	Ruine evul mediu	Cetatea Golubac	Cea mai bine păstrată cetate din zona Clisura Dunării	Este situată la 4 km în aval de Golubăț, chiar la intrarea în Cheile Djerdap.	44°39'39.7"N 21°40'42.0"E
11	Ruine evul mediu	Cetatea Fetislam	Cetatea Fetislam ("Porțile păcii") a fost construită pe alte ruine medievale de către otomani în 1524 și a servit ca o garnizoană otomană activă până în 1867. Structura sa exterioară este aproape ascunsă la nivelul solului - apărarea exterioară fiind un șanț larg, din care o parte este încă existent.	Lângă Kladovo, în partea vestică a orașului, în apropierea muzeului de arheologie	44°36'59.5"N 22°36'7.02"E
Infrastructură turistică și atracții naturale					
1	Monument natural	Beli izvorac, cascadă	Este un monument natural de valoare geomorfologică, Sub cascada de 16 metri se află o peșteră scurtă, la 360 m altitudine.	Se află la 17 km de Majdanpek, pe râul Saska.	44°21'06.5"N 22°00'58.2"E
2	Potecă drumeție	Bosman - Sokolovac	Potecă marcată, dificultate medie, lungime 10 km, 4 ore	Punctul de plecare este de pe drumul regional Belgrad - Kladovo și trece prin Bosman.	44°37'30.3"N 21°59'32.5"E
3	Potecă drumeție	Pestera Gradasnica	Potecă marcată, dificultate medie, lungime 2 km, 45 minute	Punctul de plecare este din drumul Miroc si duce pana la pestera Gradasnica	44°28'15.3"N 22°14'15.9"E

4	Potecă drumeție	Buronov Ponor	Potecă marcată, dificultate ușoară, lungime 2,5 km, 1,5 ore	Punctul de plecare este de pe drumul regional Belgrad - Kladovo din locul numit Dobra voda	44°34'7.0"N 22°14'44.1"E
5	Potecă drumeție	Strbac Mare si Mic	Potecă marcată, dificultate medie, lungime 9 km, 3 ore	Punctul de plecare este de pe drumul regional Belgrad - Kladovo din locul numit Pecka Bara	44°39'20.5"N 22°19'6.4"E
6	Potecă drumeție	Boljetinska River - Reef	Potecă marcată, dificultate ușoară, lungime 1,8 km, 30 minute	Punctul de plecare este de pe dealul Boljetinsko, urmează un drum forestier și o potecă spre Greben	44°31'33.0"N 22° 2'30.0"E
7	Potecă drumeție	Lacul Balta Alu Sontu - Glavica	Potecă marcată, dificultate ușoară lungime 5 km, 2,5 ore	Punctul de plecare este din Donji Milanovac, desupra paraului Paprenicki și merge pe drum spre Balta Alu Sontu	44°27'40.4"N 22° 9'1.5"E
8	Potecă drumeție	Cheile râului Brnjicka	Potecă marcată, dificultate medie, lungime 21 km, 8 ore	Punctul de plecare este drumul forestier de la ieșirea din Brnjicka	44°38'57.7"N 21°46'1.8"E
9	Potecă drumeție	Kovilovo	Potecă marcată, dificultate ușoară, lungime 4 km, 2,5 ore	Punctul de plecare este de pe drumul regional Donji Milanovac - Majdanpek prin Oman	44°28'20.4"N 22°6'22.0"E
10	Ruta cicloturistică	EuroVelo 6	Rută de cicloturism cu marcaje specifice, face parte din ruta cicloturistică europeană EuroVelo 6	Ruta intra in Parcul National Djerdap in pe la Golubac si iasa din parc in zona Kaldovo. Se poate parcurge in orice perioada a anului, de preferat intre mai si octombrie.	44°40'19.2"N 21°36'14.7"E
11	Punct de belvedere	Sokolovac	Amenajare cu balcon de belvedere	Se poate ajunge aici pe poteca marcată Bosman - Greben	44°35'55.0"N 21°59'53.3"E
12	Punct de belvedere	Greben	Amenajare cu balcon de belvedere	Punctul de belvedere poate fi atins urmând poteca de drumeție peste Boljetinsko brdo	44°31'24.0"N 22° 4'0.0"E
13	Punct de belvedere	Kovilovo	Amenajare cu balcon de belvedere	Se poate ajunge aici inițial pe poteca Donji Milanovac - Majdanpek prin Oman și apoi pe un drum forestier spre Golo brdo	44°28'59.9"N 22°4'28.79"E
14	Punct de belvedere	Glavica	Amenajare cu balcon de belvedere	Se poate ajunge aici din Donji Milanovac, pe un drum forestier care pleacă din estul localității	44°27'57.3"N 22°10'4.04"E
15	Punct de belvedere	Veliki Strbac	Amenajare cu balcon de belvedere	Punctul de belvedere poate fi atins urmand poteca de drumetie peste Ploce	44°35'23.6"N 22°16'43.4"E
16	Punct de belvedere	Mali Strbac	Amenajare cu balcon de belvedere	Punctul de belvedere poate fi atins urmand poteca de drumetie peste Ploce	44°37'56.6"N 22°18'38.3"E

17	Peșteră	Rajko	Are o lungime de aproximativ 2 km și este un adintre cele mai interesante peșteri din Serbia datorită evoluției morfogenetice și a caracteristicilor speologice.	La câțiva km de centrul orașului Majdanpek	44°26'29.0"N 21°57'11.2"E
Parcul Natural Porțile de Fier					
Informare turistică și conștientizare					
1	Punct de informare	Punct de informare plutitor Golful Mraconia	Punct fix de informare referitor la Parcul Natural Porțile de Fier	Floating pontoon in Mraconia bay	44°38'26.1"N 22°17'37.2"E
2	Punct de informare	Punct de informare Orșova	Punct fix de informare referitor la Parcul Natural Porțile de Fier	Orșova city	44°43'23.9"N 22°23'54.7"E
3	Punct de informare	Punct de informare Divici	Punct fix de informare referitor la Parcul Natural Porțile de Fier	Divici	44°46'57.6"N 21°28'56.3"E
4	Punct de informare	Punct de informare Moldova Nouă	Punct fix de informare referitor la Parcul Natural Porțile de Fier	Moldova Nouă	44°44'7.6"N 21°40'5.8"E
5	Centru de informare	Centrul de informare și promovare turistică Svinița	Sunt disponibile pliante și broșuri referitoare la turismul din Svinița și împrejurimi. Turiștii pot primi informații de la angajații primăriei, care asigură permanența la centru.	Close to Svinița City Hall	44°29'52.9"N 22° 6'21.4"E
6	Potecă tematică, rută cicloturistică	Traseul tematic educativ Balta Nera - Ostrov Moldova Veche	Potecă marcată, dificultate medie, 34 km, 8-10 ore cu bicicleta	Acces de pe drumul național DN57A, de pe drumul ce iese din localitatea Socol spre Pojejena, la aproximativ 2 km	44°50'34.2"N 21°21'53.6"E
7	Potecă tematică, rută cicloturistică	Traseului tematic educativ Valea Morilor de Apă	Potecă marcată, dificultate medie, 22 km, 6-8 ore cu bicicleta	Acces de pe drumul național DN57A, de pe drumul ce iese din localitatea Socol spre Pojejena, la aproximativ 2 km	44°39'58.4"N 21°46'38.6"E
8	Potecă tematică	Dubova	Potecă tematică dotată cu 10 panouri informative montate pe stâlp de metal. Poteca este echipată cu două seturi de masă și două bănci fiecare	În apropierea localității Dubova, pe platoul Ciucaru Mare.	44°36'34.6"N 22°15'8.9"E
9	Potecă tematică	Moldova Nouă	Potecă tematică dotată cu 10 panouri informative montate pe stâlp de metal. Poteca este echipată cu două seturi de masă și două bănci fiecare	În apropierea localității Moldova Nouă	44°44'0.4"N 21°39'26.3"E
10	Potecă tematică	Orșova	Potecă tematică dotată cu 10 panouri informative montate pe stâlp de metal. Poteca este echipată cu două seturi de masă și două bănci fiecare	În apropierea localității Orșova	44°43'46.6"N 22°23'49.2"E
11	Potecă tematică	Svinița	Potecă tematică dotată cu 10 panouri informative montate pe stâlp de metal. Poteca este echipată cu două seturi de masă și două bănci fiecare	În apropierea localității Svinița	44°30'3.0"N 22° 6'29.5"E

Obiective turistice culturale					
1	Biserică	Sf. Nicolae cel Sărac	A fost realizată la începutul sec. XIX, cu influențe dorice, baroce și neoclasic	Orșova	44°42'54.9"N 22°24'00.1"E
2	Biserică	Sf. Arhanghel	Cea mai veche biserică românească din Clisura Dunării	Berzasca	44°38'53.0"N 21°57'26.2"E
3	Mănăstire	Mraconia	Actuala mănăstire este ridicată pe locul fostei mănăstiri Mraconia, ridicată în valea cu același nume după, ce vechea mănăstire a fost înghițită de ape după construirea barajului în 1967.	Dubova, Cazanele Dunării	44°38'14.6"N 22°17'36.8"E
4	Mănăstire	Sf. Ana	Asezământul monahal este o manastire de maici cu viața de obște	Orșova	44°42'42.7"N 22°23'50.6"E
5	Mănăstire	Vodița	Primul așezământ monastic din țara noastră	De la Drobeta spre Orșova la dreapta 400 m	N 44 43' 46 " E 22 29' 26 "
6	Catedrală	Orșova	În formă de cruce, reprezintă o punte culturală, slujbele sunt ținute în 4 limbi	Orșova	N 44 43' 46" E 22 23' 77"
7	Muzeu	Regiunii Porțile de Fier	Cuprinde secții despre istorie, științele naturii (cu un acvariu care cuprinde specii de pești dunăreni), etnografie și artă	Drobeta Turnu Severin, Str. Independenței nr. 2	44°37'29.8"N 22°39'59.4"E
8	Muzeu	Hydrocentralei Porțile de Fier	Unind România cu Serbia, construcția este simetrică și identică, cu 2 centrale hidroelectrice despărțite de barajul deversor, 441 m lungime, 74 m înălțime	Calea Timisoarei nr. 4, Gura Vaii, județ Mehedinți, tel. 0252/311627, Fax. 0252/320027	44°40'28.4"N 22°32'4.2"E
9	Entografie	Colecția Etnografică Privată Grigore	Cuprinde o serie de "citate" din viața satului Eșelnița	Eșelnița, pe DN 57	N 44 41' 95" E 22 21' 71"
10	Monument antic, ruine pod roman	Piciorul Podului lui Traian (Romania)	Cel mai mare pod din lume al antichității	Str. Independenței 2, Drobeta-Turnu Severin, Romania +40 252 313 410 mehedinti.djc.ro	44°37'25.3"N 22°40'1.6"E
11	Monument	Chipul lui Decebal	Este cea mai înaltă sculptură în piatră din Europa, 55 m înălțime.	Între Eșelnița și Dubova	44°38'28.5"N 22°17'29.2"E
12	Ruine evul mediu	Cetatea Trikulă	Trei turnuri secolul XVI	Pe malul Dunării, în aval de comuna Svinița, acces de pe DN 57	N 44 28'47" E 22 08'34"
13	Cetate	Cetăți și așezări dacice Divici	Element de patrimoniu național, reprezintă o mărturie a locuirii dacice	satul Divici	44°46'58.8"N 21°28'27.1"E
14	Cetate	Ladislau	Construită cu rol strategic pentru controlul traficului fluvial	Coronini	44°40'23.4"N 21°40'50.7"E
15	Sat	Eibenthal	Comunitate și cultură cehă, catedrală	De la Dubova la Svinița pe dreapta 6 km	N 44 32' 69" E 22 97' 19"
16	Sit arheologic	Gornea	Sit arheologic și cuptorul de ars cărămizi din sec. II-III	Gornea	44°41'11.1"N 21°51'16.2"E
17	Sit arheologic	Moldova Nouă	Epoca romană	Moldova Nouă	44°44'10.1"N 21°39'43.8"E

18	Sit arheologic	Cetatea Drencova	Sec. XIV, reprezenta punct de apărare în luptele antiotomane pe Dunăre	Berzasca	44°38'16.6"N 21°58'30.0"E
19	Sit arheologic	Liubcova	Epoca dacica	Liubcova, com. Berzasca	44°38'59.0"N 21°56'45.3"E
20	Sit arheologic	Coronini, Gaura Chindiei I și II	Epoca bronzului, locuită și în Evul Mediu	Coronini	44°40'54.6"N 21°40'49.3"E
21	Sit arheologic	Pojejena	Epoca medievală	Pojejena, punct Zidina	44°46'32.0"N 21°33'31.9"E
Infrastructură turistică și atracții naturale					
1	Potecă drumeție	Traseul Ecoturistic Trescovăț	Potecă marcată, dificultate medie, 10 km, 6 ore	Acces de pe drumul național DN 57 la 6 km de la localitatea Svinița, din dreptul popasului turistic Stariște spre sensul de mers către localitatea Berzasca	44°33'34.2"N 22° 2'4.1"E
2	Potecă drumeție	Traseul Ecoturistic Svinița-Tricule	Potecă marcată, dificultate medie, 9 km, 5 ore	Acces de pe drumul național DN 57 la 1 km de localitatea Svinița , spre sensul de mers către localitatea Berzasca	44°30'1.6"N 22°5'36.1"E
3	Potecă drumeție	Traseul Ecoturistic Cioaca Cremeneasca-Rudina	Potecă marcată, dificultate medie, 8.2 km, 4 ore	Acces de pe drumul național DN 57, la 6 km din Dubova spre Svinița	44°33'51.4"N 22°13'29.7"E
4	Potecă drumeție	Traseul Ecoturistic Valea Liubotina-Rudina	Potecă marcată, dificultate medie, 12 km, 6 ore	Acces de pe drumul național DN 57, la 8 km din Dubova spre Svinița, traseul turistic pleacă din dreptul viaductului Liubotina	44°32'37.8"N 22°12'43.2"E
5	Potecă drumeție	Traseul Ecoturistic Cazanele Mari	Potecă marcată, dificultate medie, 5 km, 2 ore	Acces direct din DN 57, din centrul localității Dubova, la cca. 100 m de sediul Primăriei Dubova pe sensul de mers spre localitatea Svinița	44°36'34.6"N 22°15'8.9"E
6	Potecă drumeție	Traseul Ecoturistic Cazanele Mici	Potecă marcată, dificultate medie, 2 km, 1 oră	Acces de pe drumul național DN57, în golful Dubova, aproximativ 22 km distanță de localitatea Orșova spre Moldova Nouă	44°37'57.6"N 22°16'40.4"E
7	Potecă drumeție	Traseul Ecoturistic Alion	Potecă marcată, dificultate medie, 4.5 km, 3 ore	Acces de pe drumul European E70, la ieșire din orașul Orșova spre Drobeta Turnu Severin , aproximativ 4,2 km distanța de gara Orsova	44°43'1.1"N 22°25'36.6"E
8	Potecă drumeție	Traseul Ecoturistic Țarovăț	Potecă marcată, dificultate medie, 9.2 km, 5 ore	Acces de pe drumul European E 70, la ieșire din orașul Orșova spre Drobeta Turnu Severin , aproximativ 600 m distanță	44°44'9.77"N 22°24'55.1"E

9	Potecă drumeție	Traseul Ecoturistic Racovat-Boldovin	Potecă marcată, dificultate medie, 11 km, 5 ore	Acces de pe drumul comunal al localității Ilovița de le primărie aproximativ 1300 m pe drumul ce urmărește pârâul Racovăț în amonte	44°45'44.3"N 22°28'11.8"E
10	Potecă drumeție	Traseul Ecoturistic Valea Vodiței-Dealul Duhovnei	Potecă marcată, dificultate medie, 14.5 km, 5 ore	Acces de pe drumul european E 70, de la viaductul Vodița, aproximativ 6 km din Orșova și 19 km din Drobeta Turnu Severin	44°42'56.8"N 22°28'46.9"E
11	Potecă drumeție	Traseul Ecoturistic Cazanele Mari 2	Potecă marcată, dificultate medie, 1.6 km, 1-2 ore	Acces de pe drumul național DN57, la ieșire din localitatea Dubova spre Moldova Noua , aproximativ 2 km distanță de la primăria Dubova sau 30 km din Orșova	44°35'38.1"N 22°15'15.7"E
12	Potecă drumeție	Traseul turistic „Crucea Sf. Petru"	Potecă marcată, dificultate medie, 6.6 km, 3 ore	Din drumul național E70, accesul se face pe drumul comunal ce traversează localitatea Gura Văii, la cca. 50 m. de podul de cale ferată	44°40'0.1"N 22°33'16.4"E
13	Potecă drumeție	Traseului Ecoturistic Dubova-Cazanele Mici	Potecă marcată, dificultate medie, 9 km, 4-5 ore	Acces de pe drumul național DN57, în golful Dubova, aproximativ 24 km distanță de localitatea Orșova spre Moldova Nouă	44°37'28.9"N 22°15'27.6"E
14	Peșteră	Veterani	A fost consacrată de daci drept sanctuar al zeului Zamolxeis	În rezervația naturală Cazanele Mari	44°35'49.4"N 22°15'43.8"E
15	Peșteră	Gaura Chindiei II	Rezervație arheologică cu urme rupestre paleolitice și neolitice	În abruptul din strâmtura Coronini - Alibeg	44°40'00.7"N 21°42'06.8"E
16	Peșteră	Gaura Ponicovei	Pestera prezinta trei intrări. Dintre ele, două sunt la insurgen ță și una la nivelul defileului Dunării. Între intrările principale există o galerie activă, înaltă, cu numeroase terase cu depozite aluvionare și bolovani, iar pe planseu există numeroase praguri	Peștera este sapată în malul stâng al Dunării, în masivul muntos Ciucaru Mare.	44°35'29.3"N 22°15'17.7"E
17	Peșteră	Gaura cu Muscă	Pestera are o intrare înaltă de 4,5 m și lată de 7 m. Are două galerii, una uscată în dreapta intrării, în care se poate intra printr-o spărtură a unei fortificații medievale, și galeria cu apă care se continuă cu un curs subteran variabil.	Pestera este situată aval la 3 km de comuna Coronini, în versantul calcaros abrupt din apropierea stâncii Babacai.	44°39'58.7"N 21°41'41.2"E

DOMENIUL A. INFRASTRUCTURĂ TURISTICĂ ȘI AMENAJAREA TERITORIULUI

Obiectivul A.1. Dezvoltarea unei infrastructuri ecoturistice specifice la nivelul destinațiilor cu potențial ecoturistic care să permită lărgirea gamei de servicii oferite fără un impact negativ asupra mediului

Acțiuni și subacțiuni	Rezultate așteptate	Indicatori de monitorizare	Perioada de implementare											Responsabili / Colaboratori	
			2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024		
A.1.1. Realizarea infrastructurii și facilităților de vizitare și informare în cele două parcuri															
1) Amenajarea unor centre de vizitare	realizarea amenajării ecoturistice la nivelul celor două parcuri; crearea condițiilor de dezvoltare a unei game variate de servicii turistice	numărul de centre de vizitare realizate													APN, APL
2) amenajarea unor puncte de informare în locurile principale de acces în zonă	idem	numărul de puncte de informare turistică realizate													APN, APL
3) dotarea centrelor locale de informare și promovare turistică existente cu materiale de promovare actualizate	idem	numărul de centre locale de informare și promovare turistică realizate													APL, ONG
4) realizarea unui sistem de poteci marcate de drumeție, poteci tematice, de biciclete, ecvestre	idem	numărul de trasee speciale amenajate													APN, APL, ONG
5) refacerea traseelor turistice existente	idem	numărul de trasee turistice reabilite													APN, CJ, Salvamont, APL, ONG
6) amenajarea punctelor (foișoarelor) de observare a fauniei și a punctelor de belvedere	idem	numărul de puncte de observare / puncte de belvedere amenajate													APN
7) amenajarea unor locuri de campare	idem	numărul de locuri de campare amenajate													APN, investitori privați

A.2.2. Implementarea unor soluții pentru menținerea arhitecturii tradiționale																
1) elaborarea unor ghiduri de arhitectură specifică destinațiilor, realizate cu ajutorul studenților la arhitectură	păstrarea arhitecturii tradiționale locale; reducerea considerabilă a costurilor de proiectare pentru construcțiile noi	numărul de ghiduri realizate														MDRAL, APN, CJ, OAR (Organizația Arhitecților din România)
2) realizarea unui ghid de bune practici în privința infrastructurii turistice	încurajarea folosirii materialelor ecologice în construcția noilor structuri de primire turistică; informarea operatorilor turistici asupra beneficiilor și economiilor aduse de folosirea tehnologiilor moderne	numărul de soluții arhitecturale oferite														MDRL, OAR
DOMENIUL B. CADRU INSTITUȚIONAL ȘI ASOCIATIV																
Obiectivul B.1. Crearea cadrului de cooperare inter-instituțională pentru creșterea numărului de parteneriate la nivel local, regional și național																
Acțiuni și subacțiuni	Rezultate așteptate	Indicatori de monitorizare	Perioada de implementare											Responsabili / Colaboratori		
			2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024			
B.1.1. Atestarea destinației ecoturistice Porțile de Fier, conform criteriilor stabilite de către Ministerul Mediului din România și a destinației ecoturistice Djerdap, conform criteriilor internaționale		data intrării în vigoare a certificării celor două destinații ecoturistice														APN
B.1.2. Înființarea și/sau sprijinirea asociațiilor de dezvoltare a (eco)turismului în cele două parcuri	crearea unui mediu favorabil dezvoltării ecoturismului la nivelul unei destinații cu potențial ecoturistic; o mai bună organizare și coordonare a acțiunilor realizate de diverși actori în dezvoltarea ecoturismului	numărul de parteneriate /asociații înființate la nivelul destinațiilor cu potențial ecoturistic; numărul de actori implicați în fiecare asociație														APN (coordonator), APL, ONG, întreprinzătorii privați (parteneri)

B.1.3. Realizarea unui parteneriat transfrontalier în domeniul (eco)turismului și protejării naturii	crearea unui parteneriat transfrontalier în domeniul ecoturismului și protecției naturii	data de încheiere a parteneriatului; numărul de proiecte internaționale în acest domeniu, în care sunt implicați participanți din România și Serbia													MDRAP
B.1.4. Înființarea și sprijinirea unor grupuri de mici producători locali															
1) înființarea grupurilor de mici producători locali	stimularea cooperării între micii producători locali	numărul de grupuri de producători realizate; numărul de locuri de muncă create													APL, APN, investitori privati
2) sprijinirea activităților meșteșugărești și a altor activități tradiționale	stimularea realizării și comercializării produselor locale	numărul de grupuri de producători sprijinite/numărul de membri; numărul de locuri de muncă create													APL, APN, investitori privati
Obiectivul B.2. Creșterea/întărirea capacității administrative a instituțiilor pentru implementarea politicilor și programelor de dezvoltare a ecoturismului															
B.2.1. Creșterea rolului pe care administrațiile PN Porțile de Fier și PN Djerdap îl joacă la nivel local	crearea condițiilor ca planurile de management ale ariilor protejate să fie efectiv implementate; administrațiile ariilor protejate vor avea un rol mai mare în dezvoltarea locală	numărul de planuri de urbanism sau de dezvoltare a turismului (master-planuri, strategii)													APN, APL

B.2.2. Întărirea rolului pe care ecoturismul îl joacă în politica regională și locala de tursim	definirea și clarificarea termenilor care vizează ecoturismul, recunoașterea oficială a importanței ecoturismului, dezvoltarea proiectelor de ecoturism în concordanță cu celelalte proiecte ale autorităților publice locale, creșterea importanței ecoturismului în raport cu alte forme de turism în cele două parcuri	numărul de planuri de dezvoltare locală care conțin secțiuni privind dezvoltarea ecoturismului; setul de reguli ce au în vedere dezvoltarea ecoturismului în cadrul celor două parcuri													APL
DOMENIUL C. EDUCAȚIE ȘI CONȘTIENȚIZARE															
Obiectivul C.1. Creșterea nivelului de conștientizare, apreciere și cunoaștere a valorilor naturale și culturale, a principiilor de ecoturism în rândul comunităților locale și a vizitatorilor pe de o parte, dar și în rândul administrațiilor publice centrale și locale, ONG-urilor, instituțiilor de învățământ, media, altor instituții și organizații pe de altă parte, pentru a orienta comportamentul acestora spre responsabilitate, participare, implicare în activitățile specifice ecoturismului															
Acțiuni și subacțiuni	Rezultate așteptate	Indicatori de monitorizare	Perioada de implementare											Responsabili / Colaboratori	
			2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024		
C.1.1. Implicarea instituțiilor de învățământ în activități de educare și conștientizare a comunitatilor locale															
1) susținerea educației formale și includerea principiilor de protecție a mediului și ecoturism în programa școlară la nivelul destinațiilor cu potențial ecoturistic	educarea tinerei generații în spiritul respectului față de valorile capitalului natural și cultural; educarea părinților prin copii în domeniul protecției mediului și respectării patrimoniului natural și cultural	numărul de parteneriate funcționale realizate între administrațiile parcurilor și instituțiile de învățământ													MEN (Ministerul Educației Naționale), II (Instituții de învățământ), APN, MM
2) susținerea de prelegeri în școlile și liceele din cadrul celor două parcuri cu privire la importanța ecoturismului și a parcului pentru viața economică, socială și culturală a zonei	idem	numărul de prelegeri susținute în școli și licee													II, IC, APN, RNP, asociații de turism (AER, ANTREC ANAT etc.)

3) organizarea de concursuri periodice pentru elevi pe diferite secțiuni, de jocuri educaționale și iesiri în teren pentru elevii din comunitățile aflate în vecinătatea sau pe raza parcurilor pe tema ecologiei și ecoturismului	idem	numărul de concursuri periodice, jocuri educaționale organizate pentru elevi																	MECI, II, APN, APL, ONG
C.1.2. Conștientizarea și educarea vizitatorilor asupra principiilor ecoturismului și a protecției mediului																			
1) promovarea regulamentelor parcurilor și a regulilor specifice pentru protecția fiecărui obiectiv turistic	comunicarea eficientă a principiilor ecoturismului și a celor de protecție a patrimoniului natural și cultural în rândul vizitatorilor; minimizarea efectelor negative ale prezenței vizitatorilor în ariile protejate, fără a compromite sustenabilitatea zonelor	numărul de materiale informative create (panouri, hărți, afișe ilustrate, pliante); numărul de vizitatori conștientizați cu privire la importanța protejării patrimoniului natural și cultural																	APN, APM, APL, II (Instituții de învățământ), IC, Asociațiile de turism (AER, ANTREC, ANAT etc.), ONG
2) elaborarea și aplicarea unui program special de educație și conștientizare în taberele școlare organizate în cadrul celor două parcuri	idem	programul special de educație și conștientizare în taberele școlare																	MECI, II, IC, APN, ONG
DOMENIUL D. DEZVOLTAREA RESURSELOR UMANE																			
Obiectivul D.1. Îmbunătățirea nivelului de pregătire profesională, precum și dezvoltarea organizațională, profesională și a carierei pentru personalul implicat în activitățile de ecoturism din cadrul celor două parcuri și a resurselor umane ce desfășoară o activitate lucrativă de turism și în special de ecoturism																			
Acțiuni și subacțiuni	Rezultate așteptate	Indicatori de monitorizare	Perioada de implementare												Responsabili / Colaboratori				
			2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024						
D.1.1. Pregătirea profesională a personalului implicat în administrarea ariilor protejate pentru derularea de activități specifice ecoturismului																			

1) pregătirea profesională a personalului centrelor de vizitare	personal pregătit, calificat și motivat în cadrul ariilor protejate; îmbunătățirea calității serviciilor prestate și a performanțelor profesionale ale personalului; îmbunătățirea imaginii publice a administrației ariilor protejate	numărul de angajați ai ariilor protejate pregătiți și instruiți																	formatori autorizați de CNFPA, APN, RNP
2) dezvoltarea profesională a personalului celor două arii protejate prin	personal calificat în centrele de vizitare și în punctele de informare; îmbunătățirea calității serviciilor prestate și a performanțelor profesionale ale personalului; îmbunătățirea imaginii publice a administrației ariilor protejate	performanța angajaților la locul de muncă																	APN, RNP, II
<i>D.1.2. Pregătirea profesională a resurselor umane ce desfășoară o activitate lucrativă de turism și în special de ecoturism</i>																			
1) crearea unor pachete educaționale, informaționale și de pregătire inovative pentru întreprinzătorii din ecoturism	îmbunătățirea și dezvoltarea capacităților antreprenoriale și pregătirea comunităților locale care oferă servicii de ecoturism; creșterea profitabilității afacerilor de ecoturism	numărul de materiale de curs, programe de pregătire create; numărul de persoane care au beneficiat de pachetul educațional în ecoturism																	II, asociațiile naționale de turism, formatori autorizați de CNFPA, CSTHR

2) organizarea unor sesiuni de training / cursuri de pregătire	îmbunătățirea și dezvoltarea capacităților antreprenoriale și pregătirea comunităților locale care oferă servicii de ecoturism; creșterea profitabilității afacerilor de ecoturism; îmbunătățirea eficienței muncii angajaților; creșterea interesului pentru practicile ecoturistice în rândul operatorilor locali de turism	numărul de participanți la cursuri de pregătire; numărul de certificate acordate													II, formatori autorizați de CNFPA, centre de afaceri, ADR
DOMENIUL E. DEZVOLTAREA AFACERILOR ȘI DEZVOLTARE LOCALĂ															
Obiectivul E.1. Dezvoltarea ofertei de produse ecoturistice realizate de comunitățile locale															
Acțiuni și subacțiuni	Rezultate așteptate	Indicatori de monitorizare	Perioada de implementare											Responsabili / Colaboratori	
			2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024		
<i>E.1.1. Asigurarea cadrului necesar menținerii și perpetuării obiceiurilor tradiționale specifice destinațiilor cu potențial ecoturist</i>															
1) selectarea anumitor obiceiuri sau a anumitor meșteșuguri cu tradiție în zona respectivă	crearea unor centre destinate valorificării obiceiurilor tradiționale; promovarea activităților tradiționale	numărul de centre realizate													MC, APL
2) susținerea meșterilor populari și a comunităților pentru continuarea activităților tradiționale și pentru realizarea legăturii între acestea și ecoturism	idem	numărul de meșteri populari susținuți													MC, APL
<i>E.1.2. Susținerea înființării unor spații destinate valorificării produselor de artizanat și a altor produse specifice realizate în cadrul comunității locale</i>	valorificarea produselor locale într-un cadru organizat; creșterea veniturilor comunităților locale	persoane implicate în această activitate (număr și procent din populația locală); vânzări/lună (an)													CL, APN

E.1.3. Încurajarea dezvoltării de servicii de agrement cu impact minim asupra cadrului natural	diversificarea ofertei de agrement la nivelul destinației și creșterea nivelului de satisfacție al turiștilor; stimularea economiei locale	numărul de servicii de agrement oferite turiștilor; persoane implicate în această activitate (număr și procent din populația locală)																APL, APN, investitori privați
E.1.4. Încurajarea dezvoltării unor structuri de primire turistică cu funcțiuni de cazare	dezvoltarea unor structuri de cazare la nivelul destinației și creșterea nivelului de satisfacție al turiștilor; stimularea economiei locale	numărul de structuri de primire turistică cu funcțiuni de cazare nou înființate																APN, APL, asociațiile din turism (AER, ANTREC), investitori privați
DOMENIUL F. CONSERVAREA ȘI PROTEJAREA NATURII																		
Obiectivul F.1. Participarea activă la conservarea și gestionarea durabilă a biodiversității																		
Acțiuni și subacțiuni	Rezultate așteptate	Indicatori de monitorizare	Perioada de implementare												Responsabili / Colaboratori			
			2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024					
F.1.1. Participarea activă a operatorilor economici cu potențial ecoturistic, din cadrul celor două parcuri, la conservarea biodiversității																		
1) atragerea voluntară a operatorilor economici locali pentru a participa cu resurse materiale și / sau financiare la acțiunile de conservare, reecologizare în cadrul celor două parcuri	menținerea stării actuale a biodiversității naturale și a patrimoniului cultural existent; sprijinirea activităților de conservare și protejare a biodiversității la nivelul destinațiilor	numărul de agenți economici aflați în cadrul destinațiilor cu potențial ecoturistic																ADE, APL, APN
2) realizarea unor programe comune de igienizare și conservare a naturii la nivelul destinațiilor cu potențial ecoturistic	idem	numărul de programe comune de conservare / ecologizare dezvoltate																ADE, APL, APN

F.1.2. Participarea activă a turiștilor la conservarea biodiversității	determinarea unui grad de înțelegere și participare personală mai activă din partea vizitatorilor; realizarea de fonduri suplimentare prin participarea activă a turiștilor	numărul de turiști participanți anual la aceste activități; valoarea sumelor încasate													APN, ONG
Obiectivul F.2. Realizarea unui control mai strict asupra activităților și circulației turistice pentru conservarea naturii															
F.3.1. Extinderea formelor de protecție, pază, patrulare															
1) realizarea de multiple parteneriate între instituțiile Ministerului Administrației și Internelor, Garda Națională de Mediu, serviciile publice de Salvamont și administrația parcului	asigurarea unei mai bune protecții asupra ariilor protejate; reducerea braconajului și a actelor de vandalism din partea turiștilor și a populației locale	numărul de parteneriate realizate; quantumul amenziilor aplicate; numărul persoanelor sancționate													APN (coordonator), MAI, GNM, ONG, Salvamont
2) creșterea dotărilor tehnice pentru supraveghere și control	idem	numărul de puncte de pază și control pentru fiecare parc; numărul de mașini, stații radio, litri de combustibili alocați; numărul de dotări cu echipament informatic, softuri specializate; quantumul amenziilor aplicate; numărul persoanelor sancționate													APN (coordonator), MAI, GNM, ONG, Salvamont

3) informarea populației locale și a turiștilor asupra stării generale a biodiversității și a sancțiunilor aplicate	idem	cuantumul amenzilor aplicate; numărul persoanelor sancționate																		APN (coordonator), MAI, GNM, ONG, Salvamont
F.3.2. Planificarea transportului turistic																				
1) realizarea unor regulamente de transport la nivel de destinație și introducerea acestor regulamente în planurile de management ale parcurilor	diminuarea impactului negativ provocat de mijloacele de transport motorizate	numărul de regulamente realizate; numărul de regulamente introduse în planurile de management																		MTr. (Ministerul Transporturilor), APN
2) oferirea de soluții alternative de trasee off-road în afara parcului	diminuarea impactului negativ provocat de mijloacele de transport motorizate	numărul de trasee alternative oferite																		APN, APL
3) oferirea unor variante de transport în comun la nivelul destinației	diminuarea impactului negativ provocat de mijloacele de transport motorizate; facilitarea accesului turiștilor cu mijloace de transport în comun	numărul de facilități de transport în comun introduse																		APL
4) informarea și încurajarea folosirii mijloacelor de transport în comun	diminuarea impactului negativ provocat de mijloacele de transport motorizate; facilitarea accesului turiștilor cu mijloace de transport în comun	numărul de informații cu privire la programul mijloacelor de transport în comun																		APN, ADE